

Liv Sandbakk

SPRÅK PÅ FLYTTEFOT

En studie av språket til fem svensker bosatt i Norge med
drøfting av kodeveksling og akkomodasjon

*Mastergradsoppgave i Nordisk Språk
Institutt for språkvitenskap
Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning
Universitetet i Tromsø
Høsten 2009*

FORORD

Å skrive en mastergradsoppgave er en ensom jobb. Det er mange av oss som bruker lengre tid enn det ene året som er satt av til avhandlinga. Da blir terskelen for å bli ferdig bare større jo lengre tid som går. I mitt liv har det skjedd mye som har hindra fullføringa av studiet mitt, ikke bare min egen indre motstand. Jeg vil takke veilederen min, Tove Bull, for å ikke miste troa på meg eller på at jeg kunne klare å bli ferdig. Jeg vil også takke for god veiledning.

Jeg vil også takke Kerstin Nordenstam for inspirasjon, konkrete faglige innspill og for å møte meg i Gøteborg i 2005.

I tillegg vil jeg takke Agnete Nesse og Mia Jensen ved Høgskolen i Bodø for å ha hørt gjennom et intervju hver.

Og jeg vil takke familien min og venner for all hjelp og støtte.

Til slutt, men ikke minst, vil jeg takke de fem informantene mine for at de stilte opp for meg og for alt de har lært meg gjennom dette arbeidet.

Tana 17.11.2009

Liv Sandbakk

Innhold

Forord.....	3
DEL 1	
1. INNLEDNING.....	9
2. PROBLEMSTILLING.....	11
2.1 Oppgaven	11
2.2 Tidligere forskning	11
3. METODE.....	15
3.1 Litt om metode generelt.....	15
3.2 Metoden som er anvendt i denne oppgaven.....	17
4. TEORI.....	21
4.1 Forhold mellom språk og dialekt.....	21
4.2 Språktilpasningsteorier.....	24
4.3 Språk og identitet.....	27
4.4 Kodeveksling.....	29
5. SPRÅKLIGE VARIABLER.....	35
5.1 Nordenstams tre grupper og fire variabler.....	35
5.2 Generelt om variablene.....	36
5.2.1 <i>ikke/ inte</i>	37
5.2.2 <i>jeg/jag</i>	37
5.2.3. infinitivendinger.....	37
5.2.4. Flertall av substantiv.....	38
5.3. Presentasjon av informantene.....	40
5.3.1. Asta.....	41
5.3.1.1 Språklig variabelanalyse. Asta.....	41
5.3.1.1.1. <i>ikke/ inte</i>	41
5.3.1.1.2. <i>jeg/ jag</i>	42

5.3.1.1.3. Infinitiv.....	42
5.3.1.1.4. Flertallsbøying av substantiv.....	42
5.3.1.1.5. Oppsummering Asta.....	43
5.3.2. Bernt.....	43
5.3.2.1 Språklig variabelanalyse. Bernt.....	44
5.3.2.1.1. <i>ikke/ inte</i>	44
5.3.2.1.2. <i>jeg/ jag</i>	44
5.3.2.1.3. Infinitiv.....	45
5.3.2.1.4. Flertallsbøying av substantiv.....	45
5.3.2.1.5. Oppsummering Bernt.....	46
5.3.3. Cecilia.....	47
5.3.3.1. Språklig variabelanalyse. Cecilia.....	48
5.3.3.1.1. <i>ikk/, inte</i>	48
5.3.3.1.2. <i>jeg/ jag</i>	49
5.3.3.1.3. Infinitiv.....	49
5.3.3.1.4. Flertallsbøying av substantiv.....	49
5.3.3.1.5. Oppsummering Cecilia.....	51
5.3.4. Dag.....	52
5.3.4.1. Språklig variabelanalyse. Dag.....	53
5.3.4.1.1. <i>ikke/ inte</i>	53
5.3.4.1.2. <i>jeg/ jag</i>	53
5.3.4.1.3. Infinitiv.....	53
5.3.4.1.4. Flertallsbøying av substantiv.....	54
5.3.4.1.5. Oppsummering Dag.....	55
5.3.5. Eva.....	56
5.3.5.1. Språklig variabelanalyse. Eva.....	57
5.3.5.1.1. <i>ikke/ inte</i>	57
5.3.5.1.2. <i>jeg/ jag</i>	57
5.3.5.1.3. Infinitiv.....	58
5.3.5.1.4. Flertallsbøying av substantiv.....	58
5.3.5.1.5. Oppsummering Eva.....	60
5.4 Oppsummering av variablene og de tre gruppene.....	61
5.4.1 Tabeller over variablene.....	61
5.4.1.1 Tabell variabel 1.....	61

5.4.1.2 Tabell variabel 2.....	62
5.4.1.3 Tabell variabel 3.....	63
5.4.1.4 Tabell variabel 4.....	64
DEL TO	
6. SAMMENFATTENDE ANALYSEDEL.....	65
6.1 Språktilpasningen hos informantene mine.....	65
6.2 Kodeveksler informantene mine?.....	74
6.2.1 Kodeveksling hos Asta.....	75
6.2.2 Kodeveksling hos Bernt.....	76
6.2.3 Kodeveksling hos Cecilia.....	78
6.2.4 Kodeveksling hos Dag.....	80
6.2.5 Kodeveksling hos Eva.....	84
6.2.6 Konklusjon om kodeveksling hos informantene mine...	87
6.3 Status som svensk i Norge.....	88
7. AVSLUTNING.....	91
LITTERATURLISTE.....	93
VEDLEGG.....	97
Grovtranskripsjonene. Nærmere blick på språket i intervjuene.....	97
Intervju 1 med ASTA	97
Intervju 2 med BERNT.....	111
Intervju 3 med CECILIA	123
Intervju 4 med DAG	139
Intervju 5 med EVA	155

DEL 1

1. Innledning

Grunnen til at jeg har valgt ”svensk i Norge” som tema for dette mastergradsarbeidet, er at jeg synes språkforholdene i Norden er svært interessante. Det kan i seg selv være interessant å sammenligne de tre nordiske språkene, norsk, svensk og dansk, med hverandre. Vi er tre naboland med tre ulike språk, tre ulike kulturer og tre folk, samtidig som vi er nært knyttet til hverandre gjennom historie, kultur og språk. Vi er like i det ulike. Det er interessant at vi fortsatt kan forstå hverandre. Språkene har likt utspring, men med ulik utvikling. Nasjonalstatshistoriene har formet både språkene og historien til språkene. Likevel er det fortsatt store likheter. Lingvister vil kunne peke på likheter og forskjeller i grammatikk og struktur. Lingvistisk sett har vi med samme språket å gjøre. Sosialt og politisk sett stiller det seg annerledes. Ikke-fagfolk vil vel helst være opptatt av forskjeller særlig på ordnivå. For dem kan vel bildet fortone seg omtrent slik: Noen ord er like både i skrift, uttale og betydning, mens mange ord er forskjellige på alle disse måtene. Noen ord ser og høres like ut, men har helt ulik eller motsatt betydning, mens andre har grader av ulik betydning. Andre igjen har ulik skrivemåte eller uttale, men samme betydning.

I denne oppgaven min har jeg valgt å se nærmere på språkmøtet mellom norsk og svensk. Jeg har valgt å studere sider av språket til fem svensker som bor i Norge, nærmere bestemt i Bodø. Dette fordi jeg selv bodde i Bodø på det tidspunktet da jeg begynte på dette arbeidet. Arbeidet mitt bygger på et materiale som er kommet til gjennom kvalitative intervju med disse fem informantene. Jeg har selv lagt opp og formet intervjuundersøkningen, og det er jeg selv som intervjuer alle informantene.

Jeg ønsket å se nærmere på hva som skjer med det svenske språket når det tales i et norsk språksamfunn. Jeg har også lagt vekt på hvordan den enkelte språkbruker opplever å leve i et norsk språkområde. Derfor har jeg valgt å ha få informanter.

Doktorgradavhandlingen til Kerstin Nordenstam (1979) om svensker i Bergen på slutten av 1970-tallet er en svært grundig og systematisk gjennomført studie. Jeg har tatt utgangspunkt i den, og på mange måter hviler mitt arbeid på Nordenstams. Mitt arbeid er likevel annerledes. Dels har jeg færre informanter, dels er jeg mindre opptatt enn Nordenstam av rent kvantitative forhold.

Et interessant funn hos Nordenstam går ut på at svenskene var preget av at svensk hadde høy status i Norge. Fordi de økonomiske og sosiopolitiske forholdene de to landene imellom er annerledes nå enn de var da Nordenstam gjennomførte doktorgradsprosjektet sitt,

har jeg spurt mine informanter om hvordan de ser på dette forholdet nå 30 år seinere. Dette kommer vi tilbake til.

Før jeg kom i gang med arbeidet mitt, hadde jeg en hypotese om at jeg nok ville finne stor individuell variasjon i grad av tilpassing til norsk fra informantenes side, samtidig som jeg òg tenkte meg at det ville være mulig å finne noen systematiske likheter (og forskjeller) som skulle gjøre det mulig å plassere enkeltinformantene i forhold til hverandre, eventuelt gruppere dem i to til tre grupper i forhold til grad av akkomodasjon til norsk. Jeg ventet også å finne en endring i oppfatning av den statusen som Nordenstam tilskrev det svenske språket, siden samfunnsforholdene på flere måter har endret seg.

Arbeidet mitt må kunne sies å være en sosiolingvistisk studie. I sosiolingvistikken er det vanlig å gruppere informantene etter sosial tilhørighet. Det gjør jeg ikke her. Til det har jeg altfor få informanter. Det samme må sies om å bruke kjønn som variabel. Av de fem informantene er tre kvinner og to menn. Det gir altfor lite grunnlag til å konkludere noe som helst om eventuelle kjønnsforskjeller, eventuelt kjønnslikheter. I denne studien er det altså opprinnelig nasjonalstatstilhørighet i Sverige som er utgangspunktet. Det jeg gjør, er å se nærmere på svenskere språk i Norge, og jeg ser altså ikke på språket deres i forhold til hvilken samfunnsklasse de tilhører, eller hvilket kjønn de har. Selv om informantene er plukket ut nokså tilfeldig, kan det se ut til at de tilhører noenlunde samme samfunnsgruppe. Alle er middelklasse mennesker, om en har yrket deres som utgangspunkt for klassifiseringa. Jeg kan uansett ikke se at den enkeltes bakgrunn skaper noen forskjell eller konflikt informantene imellom når det gjelder møtet med nordmenn og det norske språket. I denne oppgaven fokuserer jeg således på møtet mellom det svenske og det norske språket og ikke på klasse- eller kjønnsmotsetninger. Det er altså mer en individbasert enn en gruppebasert analyse jeg har gjort.

2. Problemstilling

2.1 Oppgaven

Hovedproblemstillingen for meg har vært å prøve å finne ut i hvilken grad og på hvilken måte et lite utvalg svenske innflyttere til Norge tilpasser seg norsk språk. Jeg har altså villet undersøke om – og i hvor stort omfang – det fins det jeg har valgt å kalle norvagismer, i deres naturlige muntlige språk. Materialet til undersøkelsen har jeg skaffet fram ved å intervjuer fem svensker som er bosatt i Norge. Deretter grovtranskriberte jeg intervjuene. Det neste steget var å vurdere om Nordenstams tre kategorier for valg av språkstrategi for svensker i Norge, norvagisering, ikke norvagisering og en mellomkategori, passet for mine informanter og. Dette utgjør del 1 av avhandlingen. Deretter har jeg i del 2 drøftet språklig kodeveksling og akkomodasjon med disse fem informantene som eksempel. I teoridelen har jeg derfor drøftet begrepene akkomodasjon og kodeveksling og prøvd å presentere forskning innenfor disse feltene som er relevant for mitt arbeid.

2.2 Tidligere forskning og mitt arbeid i relasjon til denne forskningen

Det er gjort en del forskning på nabospråksforståelse mellom de tre nordiske språkene dansk, norsk og svensk. Blant annet var det et såkalt NOVU-prosjekt i 1975 som het ”Nabospråksforståelse i Skandinavia: en undersøkelse om gjensidig forståelse av tale- og skriftspråk i Danmark, Norge og Sverige.” Den i Norden som kanskje har arbeidet mest med nabospråksforståelse, er den svenske språkforskeren Ulla Börestam Uhlmann. Blant annet har hun gitt ut *Skandinaver samtalar: språklige och interaktionella strategier i samtal mellan danskar, norrmän och svenskar* i 1994 og *Språkmöten och mötesspråk i Norden. Rapport fra en undersøkelse av kommunikasjonen på nordiske møter* i 1991. Beate Hogsnes Søgård skrev masteroppgave i nordisk språk ved universitetet i Oslo i 2008 med tittelen ”Interskandinavisk språkforståelse: en eksempelstudie fra yrkesopplæring i et skandinavisk reiseselskap”. Disse undersøkelsene handler om internordisk språkforståelse, altså hvor godt vi i Norden forstår språket i våre nordiske naboland. Så vidt jeg vet, er det forsket lite på hva som skjer med språket til dem som flytter fra et nordisk land til et annet. Randi Brodersen ved Universitetet i Bergen holder nå på å skrive doktorgradsavhandling om dansk i Norge. Dette har hun beskrevet i en artikkel i boka *Nordisk dialektologi* (Brodersen 2003). Kerstin Nordenstam

skrev som nevnt en doktoravhandling om svensk i Norge som ble utgitt i 1979, og den skal jeg både kort presentere og bruke i min egen studie.

Nordenstams avhandling heter *Svenskan i Norge. Språklig variation hos svenska invandrare i Bergen*, og er utgitt i 1979. Hennes mål var å dokumentere en del av det språket som tales av svenske innvandrere i Norge og å analysere visse drag i dette for å prøve å forklare den store interindividuelle variasjonen som hun fant og som viste seg å samsvare med ulike sosiale variabler. Hun hadde gjennom intervju samlet inn et talemålsmateriale på ca 180.000 ord fordelt på 32 kvinnelige informanter. Hun regnet ut en norskhetsgrad ved å sette opp en norskhetsindeks på grunnlag av fire frekvente språklige variabler. Det Nordenstam fant, var at antall år i Norge bare var relevant for språktilpasningen for den første tida i Norge. I materialet hennes kom det fram et generelt mønster for informantene hennes der de etter fire år i landet kunne fordeles på tre grupper: De som var relativt sterkt norsk-talende, de som var relativt sterkt svensk-talende og en mellomgruppe som snakket en blanding av de to språkene. Dette er jo nokså grove kategorier, og nettopp derfor har jeg valgt å bruke dem videre i min egen oppgave, ikke så mye for å sammenligne med Nordenstam, som jo er et mye større og mer nyansert arbeid, men for ha et utgangspunkt. Etter å ha gjennomført intervjuene mine kunne jeg på intuitivt grunnlag konstatere at Nordenstams kategorier var høvelige også for meg. Den nærmere analysen av de utvalgte språklige variablene viser i ettertid det samme.

Noe annet Nordenstam fant, var at ekteskap med en svensk mann var en barriere mot norsksktilpasningen, og motsatt, at ekteskap med en nordmann var med på å fremme tilpasningen til norsk. Dette er lite overraskende funn. Ekteskap med en nordmann innebærer rimeligvis å bli inkludert i en større norsk familiesammenheng. Yrkeskarriere i et høystatusyrke var også en barriere i norsksktilpasningen, særlig hvis karrieren var påbegynt i Sverige. Høy utdanning og høy status var tydelige hindre mot norvagasering. Den høye statusen svenskene ifølge Nordenstam hadde i Norge på 1970-tallet, bidro til det samme.

Nordenstam brukte fire variabler til å regne ut norskhetsindeksen. Hun gjorde et grundig arbeid for å finne et verktøy til å kartlegge hver enkelt informant. Språkblandingen virket individuell og uoversiktlig ved første møte med informantene, slik at hun måtte selv velge de variablene hun fant mest hensiktsmessig. De skulle representere frekvente språklige kategorier, være ulike i de to språkene og de skulle være klart strukturelt atskilte og uavhengige av hverandre. ”Ett val av både lexikala och grammatiska variabler skulle ge en viss garanti för att de var oberoende av varandra, och de skulle tillsammans kunna ge en allround bild hos norskheten hos varje informant” (Nordenstam 1979:33-34). Variablene hun valgte, er disse fire:

1. *ikke/ inte*
2. *jeg/ jag*
3. *-e/-a*-infinitiv
4. norsk/svensk substantivbøyning

Disse skal jeg komme nærmere inn på seinere i oppgaven.

Når det gjelder dialektforskning på språk på flyttefot, er det gjort en del. Her i Norge har blant annet Brit Mæhlum undersøkt språkendring når folk fra Nordre Land flytter inn til Oslo (Mæhlum 1986) og i et senere arbeid også undersøkt nærmere hva som skjer med språket på Svalbard der alle er innflyttere og fra flere forskjellige kanter i Norge (Mæhlum 1992). Unn Røyneland har sett nærmere på dialekten til fire sunnmøringer som har flyttet til Oslo (Røyneland 1994). Helge Omdal har undersøkt språket til setesdøler som har flyttet inn til byen Kristiansand (Omdal 1994). Når det gjelder våre nye landsmenn, er det gjort en del undersøkelser på språket til innvandrerungdom, f.eks har Finn Aarsæther undersøkt samtaler mellom pakistansk-norske tiåringer (Aarsæther 2004). Mange andre arbeid kunne vært nevnt i tillegg. Av disse arbeidene oppfatter jeg Mæhlum 1986 og Røyneland 1994 som mest relevante for meg, ved sida av Nordenstams doktoravhandling, som jo har ei problemstilling som i enda større grad faller sammen med det jeg har ønsket å undersøke. Jeg gir derfor en kort presentasjon av Mæhlum 1986 og Røyneland 1994 nedenfor.

Mæhlums studie av innflyttere til hovedstaden fra Nordre land (Mæhlum 1986), ser nærmere på ulike utvekslingsprinsipper mellom en dialektvarietet og en standardvarietet. Hun hadde fire informanter som hun studerte både på et makro- og et mikronivå. For å kunne gjøre dette, gjennomførte hun to intervju med hver informant. Det ene med en intervjuer som snakket en standardvarietet og ett med en intervjuer som snakket samme dialekt som informantene. Studien ser nærmere på språklig interferens og er mye basert på implikasjonsanalytiske prinsipper. Hun fant at informantene modifiserte språket sitt på ulikt vis og at de hadde individuelle dialektilpasninger. I tillegg intervjuet hun fem pendlere for å se om det var noen språklig forskjell på det å pendle mellom bygda og byen og det å flytte til byen. Hun fant at modifiseringsfrekvensen hos pendlerne var lav og helt annerledes enn hos de fire innflyttede informantene. Dette forklarer Mæhlum med at pendlerne beholder sitt tette band til den ”multiplekse og tette nettverksstrukturen i det rurale samfunnet” (Mæhlum 1986:263), og at det sosiale livet i byen er knyttet til arbeidet og at kontakten med folk fra Oslo blir liten. Dermed blir den språklige påvirkningen fra standardspråket i hovedstaden også minimal. Dette er interessante funn også i min sammenheng. Betydningen av sosiale nettverk slår som nevnt også ut hos Nordenstam, der svensker som er norsk gift, akkomoderer

til norsk mer enn svensker som ikke har norske familierelasjoner. Vi kommer tilbake til hvordan dette stiller seg for mine informanter.

Unn Røyneland kalte sin hovedfagsoppgave *Når bygdemål møter bymål – ein individsentrert eksempelstudie av fire sunnmøringar i Oslo* (Røyneland 1994). Hun har som Mæhlum sett nærmere på informantenes språk på et mikro- og et makronivå med to intervju av hver med to ulike intervjuere der den ene intervjueren har et standardtalemål og den andre sunnmørsdialekt. Røyneland brukte som forklaringsmodeller: sosial nettverksteori, tilpassingsteori og høflighetsteori. Hun fant at ulik modell kan gi litt forskjellige svar eller fokus, men at det er mest nyttig å kombinere dem. Informantene hennes hadde individuelle tilpasninger til Osломålet, men alle hadde endra noe på språket sitt og endt et sted i det hun kaller ”dialektalt blandingspråk”, på skalaen mellom ”opphavleg dialekt” og ”standardmål”. Det er noen dialektformer som forsvinner først, hos alle informantene, og det er de som er mest spesielle for den opprinnelige dialekten. ”Mest spesielle” betyr her språktrekk som avviker både fra et slags standardmål og fra allmenne regionalespråktrekk. Samtidig er det noen dialekttrekk som beholdes som viser at det nettopp er Sunnmøre informantene kommer fra, for eksempel at de beholdt den opprinnelige dialektformen for 1. person av de personlige pronomenene. Røyneland påstår at dette ”blandingspråket” kan ligne på et sunnmørsk regionalspråk, siden de mest markante dialektvarietetene fra hjemplassen Ulsteinvik blir borte, mens dialekttrekk fra regionen beholdes. Det Røyneland også fant, var at kontakt med hjemmemiljøet og med andre fra samme plass med samme dialekt har mye å si for hva slags språk man snakker. Dessuten har holdninger til dialekt også mye å si.

3. Metode

3.1 Litt om metode generelt

Johannessen, Tufte og Kristoffersen definerer metode på denne måten:

Metode , av det greske *methodos*, betyr å følge en bestemt vei mot et mål. Samfunnsvitenskapelig metode dreier seg om hvordan vi skal gå fram når vi skal hente inn informasjon om virkeligheten, og ikke minst hvordan vi skal analysere hva denne informasjonen forteller oss slik at den gir ny innsikt i samfunnsmessige forhold og prosesser. Det dreier seg om å samle inn, analysere og tolke *data*, og dette er en sentral del av *empirisk forskning*. De viktigste kjennetegn ved metode/empirisk forskning er systematikk, grundighet og åpenhet (Johannessen, Tufte og Kristoffersen 2004:30-31).

Siden den språkforskningen jeg har utført i dette arbeidet, handler om kommunikasjon mellom mennesker, og derfor har mennesket som studieobjekt eller som deler av studieobjektet, mener jeg at metodedrøftinger i samfunnsfaglig forskning er av relevans for mitt arbeid. Sosiolingvistisk forskning har også hentet mye av metodologien sin i samfunnsvitenskapene. Jeg har samlet inn og analysert mitt materiale ved hjelp av metoder som blir brukt både i samfunnsfag og språkfag, bl.a. ved hjelp av kvalitativt intervju. Min bearbeiding av det innsamlede materialet er gjort etter språkvitenskapelige metoder. Det er språket jeg vil se nærmere på. Jeg har også lagt vekt på informantenes personlige opplevelser av å være svenske språkbrukere i Norge.

I samfunnsfagene skiller en mellom kvantitative og kvalitative metoder. Kvantitative metoder tallfester og signifikansmåler observerbare fenomen. Om jeg skulle brukt kvantitativ metodikk, måtte jeg ha valgt ut bestemte språkformer hos informantene, telt dem opp, vurdert dem i forhold til noe sammenlignbart og regnet prosent og til slutt ved hjelp av statistisk analyse funnet ut om de aktuelle funnene er statistisk signifikante, det vil si i hvilken grad de er representative for hele populasjonen som mine intervjuobjekt jo bare er en del av. Slik har jeg ikke arbeidet. Min tilnærming er primært kvalitativ. Riktignok registrerer jeg kvantifiserbare fenomen. Men fordi jeg har så få informanter, kan jeg neppe se dem som representanter for en hel populasjon. Jeg teller og driver prosentregning til en viss grad, men det er først og fremst for å ha en viss kontroll på at de konklusjonene jeg kommer fram til, har belegg og grunnlag i de språklige dataene jeg analyserer.

Ifølge Johannessen, Tufte og Kristoffersen konsentrerer kvalitative metoder seg om et begrenset antall informanter (Johannessen, Tufte og Kristoffersen 2004:97). Målet er å innhente mer detaljert og nyansert informasjon om det fenomenet man ønsker å undersøke. Det som skiller kvalitative metoder fra kvantitative, er først og fremst hva man gjør med dataene man samler inn, og også til en viss grad hvordan de blir samlet inn. Det som i første rekke gjør mitt arbeid til et kvalitativt arbeid, er de vurderingene jeg gjør. På grunnlag av de språklige funnene jeg gjør, og som er kvantifiserbare, stiller jeg noen mer generelle spørsmål som jeg forsøker å besvare. Disse spørsmålene dreier seg om *fortolkning* av språklige data. Hva betyr det, og hvilke implikasjoner har det, at noen av informantene i større grad enn andre tilpasser sitt svenske språk til de norskspråklige omgivelsene, mens andre ikke gjør det i samme grad? Er det rett å kalle vekslings mellom svenske og norske former kodeveksling? Hva signaliserer slik kodeveksling i så fall? Dette er spørsmål en ikke kan nærme seg kvantitativt. De krever altså en kvalitativ tilnærming.

Mæhlum skriver i sin studie av innflyttere til Oslo der hun har fire informanter, noe som også vil gjelde min studie, at det

ikke ville være aktuelt med et høyt antall informanter, valgt ut etter bestemte sosio-økonomiske kriterier. Det overordnede prinsippet for hele arbeidet er derimot en forestilling om at den individuelle språkbruken har sin forutsetning i, og blir determinert av faktorer som ikke nødvendigvis vil korrespondere med en rangering etter ulike former for sosial indeks (Mæhlum 1986:62).

Mæhlum påpeker også at ” i tillegg til de mer konvensjonelle [dvs.: variabler] som alder, yrkestilhørighet, utdanning, kjønn osv.”, må en studie av ”en mobil befolkningsgruppe normalt også måtte ta i betraktning en del potensielle sosiale parametre” (Mæhlum 1986:62). Dette er faktorer som blant annet alderen til innflytteren ved flyttinga, varighet av oppholdet i det nye samfunnet og hvordan og hvor ofte personen har kontakt med sitt opprinnelige miljø. Også kontakt på det nye bostedet med andre personer fra det opprinnelige miljøet vil kunne ha noe å si for grad av modifisering av språket.

I arbeidet sitt kommenterer Mæhlum den dialektologiske og sosiolingvistiske forskningstradisjonen. Hun sier (Mæhlum 1986:1) at innenfor ”både dialektologiske og sosiolingvistiske undersøkelser har det vært tradisjon å begrense informantutvalget til personer som både har vokst opp og er bosatt innenfor ett bestemt geografisk område.” Videre sier hun at i dag er store befolkningsgrupper mobile, og da kan bestemte sosiale

grupper unngå å bli forsket på med en slik forskertradisjon. I hovedfagsoppgaven sin foretok hun en språklig analyse av

individer som nettopp **ikke** har vært stabile innenfor ett bestemt område, men som tvert imot har migrert fra ett geografisk distrikt til et annet. Det sentrale motivet har derfor vært å studere hvilke konsekvenser denne overgangen kan få for bruken av den opprinnelige dialekten. I tillegg ville jeg også forsøke å klarlegge hvilke sosiale, kulturelle og psykologiske forutsetninger som mer allment vil kunne motivere ulike former for språklig endring (Mæhlum 1986:1).

Etter at Mæhlum skrev hovedfagsavhandlinga si, er det gjort langt flere undersøkelser av ”språk på flyttefot”. I tillegg har vel mobiliteten i befolkningen generelt økt. Det er også langt flere svensker som er bosatte i Norge nå enn da Nordenstam skrev doktoravhandlinga si. En tabell på nettsidene til Statistisk sentralbyrå har tallet 7290 for svenske personer bosatt i Norge i 1975 og 8367 for svensker i Norge i 1981. Det er en økning på 12,9 %. Da jeg intervjuet informantene mine i 2004, var det 25 432 svenske personer bosatt i Norge, altså en økning på 32,9% fra 1981. Nå, i 2009, bor det 32 804 registrerte svensker i Norge. Om grad av svensk mobilitet til Norge har innvirkning på språklig akkomodasjon, er uvisst, men ville være vel verdt en undersøkelse.

3.2 Metoden som er anvendt i denne oppgaven

I denne oppgaven har jeg som alt nevnt, anvendt kvalitativ metode med intervju. Jeg har tatt intervjuene opp på bånd og bearbeidet dem etterpå. Bearbeidinga vil si at jeg har skrevet ned innspilningene ordrett. Jeg har brukt bokmålsnormen i transkripsjonene, og har altså ikke gjort noe forsøk på å transkribere fonemisk eller fonetisk. Heller ikke har jeg vært opptatt av å følge svenske rettskrivingskonvensjoner der det kunne være aktuelt. Etterpå har jeg markert med fet skrift alt det jeg oppfatter som svesismer, svenske ord eller ordformer. Poenget med denne måten å transkribere på, var først og fremst at jeg selv skulle kjenne igjen de muntlige formene i det skriftlige uttrykket jeg hadde gitt dem, og at eventuelle lesere skulle kunne gjøre det samme.

Jeg intervjuet selv de fem personene av svensk opprinnelse som danner grunnlaget for analysen. De har som alt nevnt, bodd i Bodø i ulik lang tid. Informantene er valgt tilfeldig. Jeg

kom i kontakt med dem gjennom venner, ved et tilfeldig møte på butikk i Bodø og dels ved at de anbefalte hverandre. Videre har jeg hatt uformell kontakt med ytterligere en håndfull svenskfødte personer. En person sa nei til å være informant med den begrunnelsen at hun så sitt språk som altfor blandet til å få det vitenskapelig analysert. Å få henne til å akseptere at det nettopp er en eventuell ”blanding” som er interessant i mitt perspektiv, var umulig. Mine informanter ellers har vært positive til arbeidet mitt og syntes alle det var spennende og morsomt å bli intervjuet. Intervjuene har vart lenger enn den avtalte timen. Informantene er av ulik alder, fra forskjellige steder i Sverige og har bodd i Norge fra nesten to år til tretti år. Jeg ville gjerne ha det slik og det ble også naturlig siden jeg valgte et tilfeldig utvalg av svensker. Tre er kvinner og to er menn.

Siden jeg selv er norsk, har jeg intervjuet informantene på norsk og mener det er en god nok norskspråklig kontekst til å kunne dokumentere deres talespråk i Norge. Intervjuene ble gjort i Bodø. Informantene er i tillegg spurt om sin skriftspråklige kompetanse. Selv snakker jeg en form for dialekt som høres ut som østlandsk med noen former fra bodødialekten. Uten selv å snakke rein bodødialekt har jeg notert innslag fra bodødialekten i informantenes språk. Ingen av dem slo over i løpet av intervjuet til mer dialektbruk, og jeg hadde inntrykk av at jeg fikk høre deres vanlige talte språk i Bodø, uten noen tydelig påvirkning fra min dialekt. Dessuten anser jeg det som interessant i denne sammenhengen i hvilken grad den lokale dialekten, altså Bodø-dialekten, vises i informantenes språk.

Hvert intervju varte i over en time; bandinnspilningene per intervju er ca en time. Intervjuene var åpne, jeg hadde på forhånd bestemt meg for noen tema jeg ville snakke om. Utenom det hadde jeg ingen ferdige spørsmål og vi snakket fritt. Samtalene dreier seg mest om språk og om informantens egen historie, om når de kom til Norge og hvordan det er å bo her. Vi snakket også om forholdet mellom Sverige og Norge og diskuterte spørsmålet om statusen til svensker har endret seg på tretti år.

Jeg har som nevnt transkribert intervjuene, i noe jeg vil kalle grovtranskribering. Kerstin Nordenstam har lest igjennom transkripsjonene mine. En norsk språkviter som kjenner nordnorske dialekter godt, har hørt på bandet med informanten som har lagt om til nordnorsk dialekt, og en svensk person har lyttet til opptaket med informanten som har beholdt sitt svenske morsmål. Dette er gjort for at jeg skal kunne ha kontroll på at jeg har tolket språkformene i intervjuene i samsvar med de faktiske forskjellene mellom norsk og svensk.

Ved analysen av intervjuene har jeg gått metodisk fram på denne måten: Jeg noterte meg først alt i opptakene som virker ”u-norsk”, det vil si det jeg selv oppfatter som avvik fra

norsk tale generelt, eventuelt fra den lokale dialekten, som jo i dette tilfellet er bodødialekten. Jeg markerte dette med fet skrift mens jeg grovtranskriberte intervjuene. Som alt nevnt, har jeg lagt bokmålsnormen til grunn for den ortografien jeg har brukt. Spesielle former som det har vært behov for å markere særskilt, er skrevet så lydrett som mulig, men uten bruk av spesialtegn. Det er altså dette jeg kaller grovtranskripsjon.

Etter endt grovtranskribering, har jeg sett nærmere på intervjumaterialet for å finne sammenheng eller mønstre i hver enkelt av informantene sine språk. Jeg har anvendt Nordenstams fire variabler for å kunne kategorisere mine fem informanter i Nordenstams tre grupper, svensk-talende, norsk-talende eller de som snakker en blanding av svensk og norsk. Nå er heller ikke min undersøkelse noen blåkopi av Nordenstams. Selv om jeg på sett og vis bruker hennes arbeid som ”mal” for min egen undersøkelse, er hovedpoenget mitt likevel ikke å direkte sammenlikne mine resultat med hennes. Blant annet er jeg ikke ute etter å måle og sammenlikne informantenes ”norskhetsindeks”, slik Nordenstam gjør.

4. Teori

4.1. Forhold mellom språk og dialekt

Aller først vil jeg gå inn på diskusjonen om hva et språk er. Det er mye diskutert, og vi skal bare nevne det kort her. Det er vanlig å skille mellom språk og dialekt, og de anses som relative begreper. Hyltenstam påpeker at ”*Språk og dialekt* är relativa termer, vars användning bygger både på språkstrukturella och på politisk-samhälleliga kriterier” (Hyltenstam 2003:10). Dialekter ses altså på som ulike varieteter av ett og samme språk; de er undergrupper under et språk. Et språk kan avgrensnes lingvistisk målt opp mot andre språk. Det er ved store lingvistiske likheter mellom språkene at det er vanskelig å sette skille mellom hva som kan kalles ulike språk og hva som kan kalles ulike dialekter. Hyltenstam sier videre at

Även om det är de språkliga förhållanden som utgör basen för diskussion om närhet och avstånd mellan språkliga varieteter, är det i slutändan de förhållanden som har med varieteternas sociopolitiska ställning att göra som i dagens samhälle bestämmer om en varietet ska kallas ett språk eller ej (Hyltenstam 2003:25).

Ifølge Hyltenstam er det altså ikke primært språklige kriterier som avgjør om en gitt varietet kan kalles språk eller dialekt. Begrepet varietet er en samlebetegnelse som blir brukt om det Holland kaller ”et sett lingvistiske normer som fungerer som et system” (Holland 2001:18). En gitt varietet blir således et språk når bestemte sosiopolitiske kriterier er oppfylt, heller enn etter språklige kriterier. Det samme er Røyneland inne på:

Det at folk innan eit geografisk område skjønar kvarandre, er tradisjonelt vorte brukt som kriterium for å avgjere om ein varietet er eit språk eller ein dialekt. Det gjeld ikkje minst i forhold til dei skandinaviske språka. Dei språklege skilnadene mellom norsk, dansk og svensk er som kjent svært små, og språka våre er stort sett gjensidig forståelege. Ut frå språklege kriterium kunne ein dermed hevde at norsk, svensk og dansk er ulike dialekter av språket skandinavisk. Men av politiske, kulturelle og historiske grunnar vert dei likevel rekna som ulike språk (Røyneland 2003:15).

Det er altså først og fremst faktorer utenfor selve språket som gjør at norsk og svensk blir sett på som to ulike språk. Andre har sagt at et språk er en dialekt med en hær og en marine. Et

flyvåpen òg, må vi vel føye til. Det kanskje mest slående eksemplet i Europa i dag er tidligere Jugoslavia (Greenberg 2008). Der var serbokroatisk det offisielle språket. Det eksisterte i to varieteter, en serbisk og en kroatisk, der den ene vanligvis ble skrevet med kyrillisk alfabet, den andre med latinsk. De språklige forskjellene skal være mindre enn de mellom nynorsk og bokmål. Nå, etter borgerkrigen på Balkan, finnes det fire språk, serbisk, kroatisk, bosnisk og montenegrisk. De språklige forskjellene er fortsatt små, men det gjøres mye for å forstørre dem og for at varietetene skal utvikle seg i hver sine retninger i framtida. Og det er definitivt blitt politisk ukorrekt å snakke om ”serbokroatisk”.

Svensk og norsk er altså etter denne gjennomgangen å se på som ulike språk. Det er da også i samsvar med vanlig oppfatning. Spørsmålet om bokmål og nynorsk er ulike språk, eller ulike former av samme språk, er et mer intrikat spørsmål som vi ikke diskuterer her. Da jeg dykka ned i materialet mitt, merka jeg likevel hvor likt det jeg på den ene sida oppfatta som ”norsk”, var det jeg på den andre sida oppfatta som ”svensk”. Flere av de språkformene som jeg har brukt som markører på svenske innslag i det norske språket mine informanter har snakka, har vært markert svenske mot den lokale dialekten, men er fullverdige norske former i både skriftspråk og andre dialekter enn den som er i Bodø, for eksempel ”då” og *a*-endinger. Det går altså ikke noen egentlig språkgrense langs riksgrensa mellom Norge og Sverige. De språklige detaljene i denne sammenhengen skal vi ikke komme så mye inn på her i denne oppgaven, i alle fall ikke de eksemplene som ikke blir dekket av de fire språklige variablene jeg har valgt å undersøke. Jeg vil i den videre framstillinga betegne norsk og svensk som ulike ”språk”, og når jeg kommer inn på kodeveksling, vil jeg følgelig snakke om kodeveksling mellom to språk, svensk og norsk, selv om denne vekslinga prinsipielt ikke trenger å komme til uttrykk på noen annen måte enn kodeveksling mellom ulike norske varieteter. Når jeg definerer svensk og norsk som to ulike språk, anser jeg språksituasjonen for informantene også som tospråklig. Tospråkligheit er definert på mange måter, men om informantene mine er tospråklige eller ikke, er ikke det jeg fokuserer på her. Når jeg undersøker norske og svenske innslag i språket deres, opererer jeg med to språk. Med andre ord behandler jeg informantene som tospråklige.

Et annet aspekt som er relevant i denne sammenhengen, er statusen til dialektene og forholdet til et eventuelt standardtalemål. Svensk standardtalemål har for det første mye sterkere normkraft enn et eventuelt norsk standardtalemål. Langt de fleste svensker, iallfall i middelklassen, standardiserer talemålet sitt. Det er ikke tilfelle i Norge. Hos oss er det faktisk et diskusjonsspørsmål om vi har noe standardtalemål i det hele. Jf. *Norsk lingvistisk tidsskrift* 1/2009 som er et temanummer der nettopp dette spørsmålet er diskusjonsemne.

Mæhlum påpeker at:

Selv om det her i landet offisielt ikke fins noe kodifisert standardtalemål, hersker det likevel en nokså utbredt enighet om at det fullt ut er grunnlag for å snakke om en slik overdialektal talemålsnorm også i Norge (se f.eks diskusjonen i Språklig Samling nr 2, 1984). Et normaltalemål (eventuelt standardtalemål, eller talt riksmål) må sees i nær tilknytning til skriftspråket (...) og vil her i landet for bokmålsnormalen sin del kunne defineres som en ”ikke-offisiell norsk målform som har stor likhet med den ”moderate” form av det offisielle bokmål” (Aschehoug og Gyldendals store norske leksikon) (Mæhlum 1986: 10).

Hun sier videre at enkelte har ment at et slikt standardtalemål skal være uten særmerker fra noen dialekter, men at det ikke er mulig å få til. Mæhlum påstår at ”på mange måter eksisterer dermed standardtalemålet mest som en abstrakt eller ideell språklig størrelse” (Mæhlum 1986:10). Når det gjelder standardtalemålet i nabolandene våre, er det hovedstadens talemål som ligger til grunn som normgivende instans:

I Danmark og Sverige er de traditionelle dialekter således i sterk tilbakegang i de fleste områder, på den måte at det overvejende er ældre mennesker i landsbyer som taler det dialektforskere ville kalde »ægte dialekt«. Desuden vil de allerfleste danskere og svenskere nærmest automatisk aflægge en eventuel lokal dialekt når de snakker med folk fra andre dele af landet.

(<http://old.norden.org/nordenssprak/kap2/2a/06.asp>)

Med dette kan vi slå fast at det fins et standardtalemål i Sverige og Danmark, mens det i Norge også fins et slags standardtalemål, men det er ikke offisielt og står ikke like sterkt som i nabolandene våre. Den er mer som en underliggende mal, kan man si. Samtidig har dialektene sterk status i Norge. Likevel kan de svenske innvandrerne bruke bokmålet som en rettesnor for sitt talespråk om de velger å bruke et standardtalemål i Norge. Dette kan vi se spor av hos noen av informantene mine, noe jeg kommer tilbake til i del fem og seks. Denne ulike språksosiale virkeligheten i Norge og Sverige gjør det mulig for meg å regne det som overveiende sannsynlig at de svenske i utgangspunktet snakker iallfall *tilnærmet* standard svensk nå de snakker svensk. Den tradisjonelle dialekten på stedet de kommer fra, har ikke så stor betydning at det er nødvendig å ha utgangspunkt i den når jeg skal vurdere i hvor stor grad informantene mine er ”norvagiserte”.

4.2 Språktilpasningsteorier

Når vi kommuniserer med andre mennesker, skjer dette i en dynamisk prosess. Vi tilpasser oss både situasjonen og motparten. Det fins flere faglige begrep når det gjelder slike tilpasningsstrategier, og her skal vi komme inn på noen av dem som jeg synes er mest relevante for studien min.

Et begrep som er et underbegrep til begrepet språktilpasning, er *modifisering*, som Mæhlum definerer slik: ”Modifisere” betyr å ”foreta en mindre endring”, eventuelt å ”mildne”, eller ”avdempe”. I språklig sammenheng innebærer det at en endrer en opprinnelig eller primær uttrykksmåte” (Mæhlum 1986:23). I hovedoppgaven sin har hun relatert dette begrepet til ”slike enheter hvor det er en eksplisitt opposisjon mellom en dialekt- og en standarduttale” (Mæhlum 1986:23), men hun sier også at begrepet har en videre betydning fordi en språklig endring ikke alltid vil være slik at den representerer et synlig avvik fra den opprinnelige dialekten. Det er mulig å velge uttrykksmåter som ligger i et nøytralt sjikt mellom de to varietetene, som et kompromiss. Mæhlum sier videre at ”Enten modifiseringen arter seg på denne indirekte måten, dvs. i en form av mest mulig varietetsnøytrale konstruksjoner – eller om den resulterer i entydige standardformer, vil en slik språkbruk i alle tilfelle representere en **negasjon** av den opprinnelige dialekten” (Mæhlum 1986: 23). Det som er viktig i den sammenhengen, sier Mæhlum, er den mentale planleggingen og betydningen av den når språkbrukeren prøver å følge slike modifiseringsstrategier. ”Forholdet er naturlig nok sterkt individuelt betinget, men dersom planleggingen (som går forut for, eller mer eller mindre samtidig med selve artikulasjonen) blir tillagt uforholdsmessig stor vekt, vil det kunne medføre visse språktekniske vanskeligheter hos taleren” (Mæhlum 1986:24). Slik stor vekt på modifiseringen kan gjøre at måten å uttrykke seg på blir viktigere enn innholdet i det man skal si, og resultatet kan bli en anstrengt og unaturlig språkbruk. Dette handler om automatiseringsprosesser i forskjellige faser av språkproduksjonen, dvs ”en koordinert integrasjon av visse individuelle, psykologiske prosesser (minne, tenkning osv.) og bestemte somatiske system (som f. eks. taleorganene)” (Mæhlum 1986:24). Når den språklige bevisstheten blir så framtrædende i taleprosessen, vil det ikke lenger foregå automatisk. Mæhlum sier videre at dette helst vil være i en overgangsfase, selv om det også er sannsynlig at ”denne automatiseringen vil kunne bli så omfattende at enkelte sekvenser fra sekundærspråket kan synes å være mer eller mindre integrert i individets tale” (Mæhlum 1986:25). Disse forholdene vil variere fra person til person.

Akkomodasjon er det som skjer når ny læring må tilpasses det man allerede har lært. I denne oppgaven ser vi på akkomodasjon i forhold til språk, og da betyr det å tilpasse språket sitt til det språksamfunnet man lever i. I dette tilfellet gjelder akkomodasjonen å tilpasse sitt svenske språk til norsk. Akkomodasjon, konvergens og divergens er begreper som er knyttet sammen. Slik definerer Randi Brodersen dem:

Akkomodationsbegrepet hører hjemme i akkomodationsteorien og betegner forskjellige strategier som mennesker bruker i deres kommunikation med andre for at uttrykke social afstand – eller nærhed – til andre. Der skelnes imellem forskjellige slags strategier som sammenfattes med betegnelserne *konvergens* (strategier hvor mennesker tilpasser sig ved at bruke sproglige, paralingvistiske og nonverbale træk som gør deres adfærd mer synkron med omgivelsernes), *divergens* (strategier hvor mennesker udtrykker adfærdsmæssige forskelle i forhold til deres omgivelser) og *opretholdelse* (strategier hvor mennesker holder fast ved en egen stil) (Brodersen 2003: 265-266).

Hun sier videre at

Sproglig akkomodation er en adfærdsstrategi hvor en sprogbruger justerer sin adfærd på et eller flere sproglige planer i forhold til en anden sprogbrusers adfærd – fx i retning af en anden sproglig norm – og som ofte forekommer i kombination med andre ikke-sproglige strategier, som fx tilpasning af talehastighed eller diktion. Akkomodation er et kontaktfænomen og kommunikativt grundvilkår i al interaktion (Brodersen 2003: 266).

Unn Røynealand bruker i sin hovedfagsoppgave tre teorier for å forklare språklig variasjon, der akkomodasjonsteorien er en av den. Røynealand kaller akkomodasjonsteorien for språktilpasningsteorien og sier at den har utvikla seg til i dag å fokusere på sosial interaksjon. Røynealand skriver: ”Implisitt i teorien ligg prinsippet om at det alltid vil gå føre seg ei viss form for interaksjonell synkronisering mellom individet og dei sosiale omgivnadene til individet” (Røynealand 1994:85). Hun påpeker at teorien ”både kan fungere som ein forklaringsmodell i høve til språkleg tilpassing i konkrete interaksjonssituasjonar (andlet-til-andlet-situasjonar), og tilpassing i høve til meir abstrakte einingar som underliggjande forventingar, haldningar og sosiostrukturelle tilhøve” (Røynealand 1994:86). Røynealand forklarar at begrepe konvergens og divergens betegner forskjellige strategier for språktilpasning og begge kan oppleves som positive eller negative av motparten i en samtale

(Røyneland 1994:86). Hun sier videre at konvergens handler om å tilpasse seg til hverandres kommunikasjon, dvs ønsket om å komme motparten i møte. Som regel oppfattes dette positivt, men kan bli negativt oppfatta hvis motivasjonen bak er å oppnå høyere status og prestisje. Divergens er en strategi der man markerer forskjellene mellom partene. Ved å bruke ulike divergerende strategier kan en språkbruker markere medlemskap i ei anna gruppe. Ifølge Røyneland har forskning vist at vi mennesker har lett for å divergere hvis motparten virker truende på identiteten eller gruppetilhørigheten vår (Røyneland 1994:86). Røyneland forklarer begrepa nærmere:

Både konvergens og divergens kan gå oppover og nedover i det sosiale hierarkiet. Det å ta over ein prestisjefyllt talemålsvarietet er døme på konvergens oppover, medan det å ta over ein lavstatusvarietet er døme på konvergens nedover. Fleire granskingar har synt at menneske har ein tendens til å tru at dei tilpassar seg meir eller mindre enn det dei faktisk gjer. Det vil seie at det ofte ikkje er samsvar mellom ”subjektiv” og ”objektiv” tilpassing (Røyneland 1994:86).

Det er likevel ikke slik at en språkbruker konvergerer ved alle tilgjengelige variabler og på alle nivå i språket. Det har vist seg i forskning at

språkbrukarar kan konvergere ved nokre variablar, samstundes som dei divergerer ved andre. Kva for strategi som til ei kvar tid vil verte valt av ein språkbrukar, vil vere avhengig av kvar han eller ho plasserer seg i høve til samtale-partnaren. Val av strategi vil med andre ord stå i eit dynamisk forhold til sosiale faktorar som status og solidaritet (Røyneland 1994:86-87).

Den andre teorimodellen Røyneland beskriver, er den sosiale nettverksteorien. Denne teorien sier svært forenkla ifølge Røyneland ”at dess meir folk har med kvarandre å gjere, dess meir likt snakkar dei” (Røyneland 1994:80). Denne teorien har blitt mye brukt for å forklare forskjellene mellom bygd og by, og den fokuserer på enkeltindividet og det å undersøke individuelle relasjoner. Teorien sier at tette og multiplekse nettverk fungerer som sosiale korrigerings- og kontrollinstanser og hjelper til med å beholde et opprinnelig talemønster. Hvis en person går fra å være i et slikt nettverk til et mer åpent nettverk, vil

antagelig presset for å holde på den opprinnelige dialekten svekkes mens presset mot standardisering øker (Røyneland 1986:81-82).

Den tredje teorimodellen til Røyneland er høflighetsteorien, som baserer seg på at mennesket har et ”ansikt” utad og at vi ønsker å opprettholde dette ”ansiktet” (Røyneland 1986:90). Røyneland forklarer at teorien baserer seg på to ønsker. Det ene ønsket er å bli akseptert og oppnå godkjenning, og det andre er å kunne handle fritt og uhemmet. ”Spørsmålet om ”andlet” er noko som stadig må forhandlast og reforhandlast i ein interaksjonssituasjon. Alle menneske har ein rasjonell kapasitet, som set dei i stand til å resonnerer seg fram til den mest føremålstenlege måten å nå eit visst sosialt og kommunikativt mål på” (Røyneland 1994:90). Høflighetsteorien har tre overordna strategier for høflighet: positiv, negativ og unnvikende. ”Grovt sagt er positiv høflegheit eit uttrykk for solidaritet, negativ for reservasjon, og unnvikande for eit ynske om å unngå klart påtrengjande handlingar” (Røyneland 1994:90). Hun sier videre at lingvistisk form blir bundet sammen med sosiale relasjoner gjennom de strategiske og intensjonale avgjørelsene språkbrukerne tar. De positive strategiene blir valgt før de negative og de negative før de unnvikende. De to begrepa positiv og negativ høflighet har mange fellestrekk med akkomodasjonsteoriens to begrep konvergens og divergens. Røyneland sier at valg av høflighetsstrategi har sammenheng med maktforhold og sosial distanse mellom taler og lytter, i tillegg til hva slags trussel som er involvert ved å utføre en ansiktstruende handling (Røyneland 1986:90). De to første faktorene, makt og distanse, ligner også på tilpasningsteoriens status og solidaritet. Det vil likevel være forskjeller mellom akkomodasjonsteoriens modell og høflighetsteorimodellen, selv om de ligner mye på hverandre (Røyneland 1986:90).

Norvagisme er òg et begrep jeg trenger å definere. Jeg bruker norvagisme om et norskspråklig innslag i talen til mine svenske informanter. Det kan være et norsk ord eller et norsk uttrykk, som ikke finnes i svensk, eller det kan være en norsk bøyingsform. Jeg kunne like gjerne ha kalt det norsk interferens i svensk.

4.3 Språk og identitet

Hvordan man prater, har direkte med identiteten å gjøre. Mæhlum påpeker at en person som snakker dialekt, ”i en rekke sammenhenger vil kunne risikere å bli tillagt en **uønsket identitet**. Det vil mao. si at individet mer eller mindre eksplisitt opplever at hun av kommunikasjonspartnerne blir tillagt bestemte karaktertrekk som ikke korresponderer med den egne selvoppfatningen og integriteten” (Mæhlum 1986:35). De norske dialektene er

ansett for å være gjensidig forståelige. Mine informanter har flyttet fra et land til et naboland, og da regnes et eventuelt varietetsbytte som bytte av språk og ikke som bytte av dialekt. Likevel vil situasjonen ha likhetstrekk med flytting innad i Norge, siden svensk og norsk er språk som også er gjensidig forståelige. Den som flytter, er ikke nødt til å legge om til norsk for å bli forstått, men kan velge mellom å beholde sitt svenske språk, snakke en blanding av de to eller legge om til norsk. Hva slags modifisering den enkelte velger – bevisst eller ubevisst – vil ha sammenheng med identiteten til vedkommende. Samtidig har valg av språktilpasning innvirkning på hvordan identitetsfølelsen til personen blir. Som Mæhlum påpeker når det gjelder hennes informanter som flytta fra landet utenfor Oslo og inn til byen, kan man føle at man ikke er seg selv lenger, hvis man legger om dialekten sin. Hvis man ikke legger om derimot, kan det føles som om man ikke blir forstått eller akseptert i det nye språksamfunnet man lever i. Det er likevel en stor forskjell mellom å flytte innad i landet og å komme tilflyttende fra nabolandet. Man kan diskutere om dialektene i Norge har noe hierarki seg i mellom der noen dialekter ansees som ”finere” enn andre. Når det gjelder norske dialekter, er det en vanlig oppfatning at det er mer akseptabelt i dag å bruke dialekt enn tidligere, men om det virkelig er sånn, er kanskje et spørsmål (Mæhlum 1986:34). Hvis alle de norske dialektene virkelig er sidestilt, vil det neppe føles som negativt å snakke dialekt. Mellom nabospråkene kan dette være annerledes. Nordenstam mente at på 70-tallet var det et slikt hierarki mellom norsk og svensk der både den svenske kulturen og det svenske språket hadde høy status i Norge og at mange nordmenn derfor satte svensk språk høyere enn det norske språket. Jeg har spurt informantene mine om de føler at dette fortsatt stemmer. Samtlige benekter det, men sier samtidig at det ikke blir sett ned på at de snakker svensk. Slike forhold vil ha betydning for både identiteten og for språktilpassingen. Det er lettere å beholde sin opprinnelige dialekt eller sitt opprinnelige språk når disse har høy status der man flytter til. Og omvendt, møter man motstand mot dialekten eller språket sitt, vil det kunne føre til større modifisering. Eller også det motsatte: at man tviholder på sitt eget som en form for protest. Status og prestisje er jo ikke absolutte begrep, heller ikke når det er snakk om språk. Hva som fører til større eller mindre konflikter på det psykologiske planet, kan jo være helt forskjellig, men det er ikke noe vi ser på her. Det kan likevel være likheter mellom flytting innad i Norge og til Norge utenfra når det gjelder hva slags identitet man føler de andre tilskriver en. Det kan sikkert også for de svenske tilflytterne føles som de får en tilskrevet identitet som de ikke føler seg hjemme i, selv om svensk har relativt høy status i Norge og selv om nordmenn flest forstår svensk greit.

4.4 Kodeveksling

Kodeveksling handler om å veksle mellom to språk eller to varieteter. Engen og Kulbrandstad 2004 skiller mellom et vidt og et smalt kodevekslingsbegrep. Ifølge dem favner det vide begrepet også om bruk av to språk på hver sine områder. Den snevrere definisjonen ”avgrenser begrepet til å gjelde veksling mellom to eller flere språk innenfor en og samme samtale” (Engen og Kulbrandstad 2004:66). Røyneland definerer kodeveksling ved at ”fleire ulike varietetar blir brukte innanfor ein og same samtale eller i vekslinga mellom samtalar” (Røyneland 2003:45). Denne smale definisjonen er den jeg holder meg til, altså at bruken av to språk må foregå i samme samtale for at det skal kunne kalles kodeveksling. En annen diskusjon er hvor mye av et språk som må være med for at det kan kalles kodeveksling. Ved noen tilfeller kan det være vanskelig å skille mellom kodeveksling og lån av ord. Det finnes ulike typer kodeveksling. Ifølge Røyneland er det

vanleg å dele situasjonsintern kodeveksling inn i tre ulike typar: Det er for det første korte *innskot*, for det andre veksling *mellom* fraser eller taleturar, og for det tredje veksling *innafor* ein og same frase, setning eller ord. Slike samtaleinterne vekslingar er svært vanlege i flerspråkleg kommunikasjon, og generelt kan ein seie at graden av kodeveksling aukar proposjonalt med graden av flerspråkleg kompetanse (Røyneland 2003: 48).

Engen og Kulbrandstad kaller de tre typene for taggveksling, kodeveksling mellom setninger og setningsintern kodeveksling (Engen og Kulbrandstad 2004:67). Den første innskuddsmåten krever ikke gode kunnskaper i språkene som anvendes, fordi det gjerne er fraser eller faste uttrykk i et annet språk som inkluderes i det språket som snakkes. Innskuddene kommer ofte før eller etter selve setningen. Et eksempel er å bruke ”ikke sant?” på norsk til slutt i en setning på vietnamesisk, eller ”you know” i slutten på en ellers norsk setning. Innskuddene er bare tillegg i setningen og ofte faste, formelliknende vendinger (Engen og Kulbrandstad 2004:67). De to andre kodevekslingstypene krever større flerspråklig kompetanse, for der hører kodevekslingen til selve meningen i ytringene. Med den første typen kodeveksling er det altså faste uttrykk eller fraser fra språk 1 som taes inn i språk 2 som et slags tillegg, mens i de to andre typene inngår ord eller fraser i den øvrige teksten på en mer integrert måte, og betydningen av ordene som veksler, spiller større rolle enn i den første typen, der på et vis deler av språk 1 bare er et slags påheng til språk 2. Når kodevekslingen skjer mellom fraser, vil det si at man skifter fra en varietet til en annen i

overgangen mellom to fraser. Den som veksler, må kunne produsere hele fraser på begge språkene. Man fullfører noen hele fraser på det ene språket før man veksler til hele fraser på det andre (Engen og Kulbrandstad 2004:67-68). Den tredje typen er den som regnes for å være den mest krevende. Ifølge Engen og Kulbrandstad foregår slik kodeveksling mellom uttrykkselementer fra to språk i den samme setningen. Innslagene kan være deler av ord, enkeltord, setningsdeler eller lengre setningsledd (Engen og Kulbrandstad 2004:68).

En annen side ved kodeveksling, er spørsmålet om bevissthet hos språkbrukeren og om årsaker til bruk av kodeveksling. Lanza sier at ved kodeveksling veksler språkbrukeren mer eller mindre bevisst mellom sine to språk i samhandling med andre tospråklige. Konteksten er tospråklig og kodevekslingen ”er ofte et språklig virkemiddel som kan brukes for å fremheve en tospråklig identitet” (Lanza 2003:62). Ifølge Engen og Kulbrandstad behøver ikke språkbrukerne være seg bevisst at de veksler mellom språkene eller hvorfor; dette kan ha flere årsaker, og kodevekslingen kan tjene flere formål samtidig (Engen og Kulbrandstad 2004:68).

Det tradisjonelle synet har vært at kodeveksling viser manglende språklig kompetanse, men dette viser seg å være feil. Ifølge Engen og Kulbrandstad kan kodeveksling fylle mange funksjoner i språket, som å skape spesielle stilistiske effekter og å signalisere sosiale og psykologiske forhold knyttet til samtalepartnerne og relasjonene mellom dem (Engen og Kulbrandstad 2004:73-77). Også ifølge Røyneland blir kodevekslingsstrategier brukt, bevisst eller ubevisst, for å

skape ein viss effekt eller for å signalisere noko om forholdet mellom samtalepartnerane. Det kan vere for å markere sosial, kulturell eller psykologisk nærleik eller distanse til samtalepartneren, eller for å signalisere ein samansett sosial, kulturell eller etnisk identitet (Røyneland 2003: 51).

Røyneland påpeker at det viktige med kodevekslingen er at den alltid tjener en eller flere funksjoner, og at språkvalget er meningsbærende og at kodeveksling derfor blir en kommunikativ ressurs for språkbrukerne.

Kodeveksling og interferens oppfattes av mange forskere som to nesten motsatte fenomen. Interferens vil si at man bruker ord fra det andre språket nærmest ved en feil. Interferens er altså uintendert bruk av et språk 2 i et språk 1. Lanza sier at tradisjonelt er ”interferens” det samme som negativ overføring (negativ transfer) fra det ene språket til det

”hyppig bruk av lån, engangslån fra det andre språket. Dette er oftest innholdsord, ikke funksjonsord, og det er oftest substantiv” (Aarsæther 2004:38). Den siste fasen mot blandet kode skal være når elementer fra det andre språket ekskluderer eller erstatter elementer fra det første språket. Blandet kode forstås her som ”et uttrykk for en type språkveksling tappa for mening, sett fra språkbrukerens side” (Aarsæther 2004:38). Et tospråklig samfunn kan stabilisere seg på ulike punkt i kontinuumet, men utviklinga kan ikke gå motsatt vei, altså fra blandet kode til kodeveksling. Det mest ”naturlige” ifølge Auer er at ”språkkontakten beveger seg fra kodeveksling via språkblanding til stabile, sammensatte varieteter, (fused lects)” (Aarsæther 2004.38).

Nordenstam på sin side påpeker at det er ulike faktorer som fører til kodeveksling. De viktigste er bytte av samtaleemne, samtalepartner og stil. I tillegg kan noen ord ”trigge” et språkskifte. Det kan være vanskelig å se hvor grensene går når det gjelder funksjonell kodeveksling, og det er også vanskelig å se hvor bevisstheten til taleren kommer inn. Ifølge Nordenstam kan det likevel være fruktbart med ”en viss oppdelning mellom sådan kodväxling som orsakas av sociala faktorer i talsituationen och sådan som beror på mera tillfälliga orsaker, som ofta hänger samman med formella egenskaper hos språket” (Nordenstam 1979:125). Nordenstam deler dermed kodevekslinga som forekommer i hennes materiale inn i fem ulike typer:

Kodväxling efter person

Kodväxling beroende på ändring av talakten

Metaforisk växling

Citatväxling

Triggering (urspåring)

(Nordenstam 1979:125)

Det er kanskje grunn til å nevne her at etter at Nordenstam skrev avhandlinga si, har det vært forsket mye på kodeveksling. Hennes kodevekslingsbegrep er derfor på mange måter annerledes enn eks. Auers og Aarsæthers (som er inspirert av Auers).

Kodeveksling etter person har jeg ikke undersøkt siden intervjuene har blitt gjennomført med den samme intervjueren. Det er metaforisk veksling når taleren gjennom uttale og tonefall bytter kode og rolle i talesituasjonen. Nordenstam forteller fra sitt materiale at ”Då svenskfödda personer använder svenska som ett markerat avsteg från en i andra avseenden norsk kod, framkallas en känsla av samhörighet landsmän emellan” (Nordenstam

1979:131). Slik kodeveksling har jeg ikke kunnet framkalle eller måle, siden jeg er norsk og var den som intervjuet informantene mine, slik at informantene ikke kunne vise slik samhörighet med meg. Sitatveksling og triggering derimot er kodevekslingstyper jeg skal kunne finne i mitt materiale. Sitatveksling skjer når en taler siterer en annen persons tale som har foregått på et annet språk enn det taleren anvender der og da. Nordenstam kaller triggering også for ”urspøring” som jeg vil oversette til norsk med ”avsporing”. Triggering er kodeveksling som skjer ved ord som er ganske like i de to språkene og fungerer som et skifte til det andre språket. Nordenstam sier at slik triggering virker relevant for tospråkligheten mellom norsk og svensk siden de to språkene ligger så nær hverandre, men at det ”är ingalunda lätt att avgöra vad i en sats som utlöser vad” (Nordenstam 1979:139). Disse to typene kodeveksling kommer jeg nærmere inn på under analysedelen i del seks.

5. SPRÅKLIGE VARIABLER

5.1 Nordenstams tre grupper og fire variabler

I studien min skal jeg se på språket til informantene mine etter Nordenstams fire variabler. Videre skal jeg se om informantene mine kan kategoriseres på samme måte som Nordenstams informanter, i tre grupper inndelt i samsvar med grad av akkomodasjon. Mens Nordenstam har satt bruken av disse variablene prosentvis opp i tabeller, kommer jeg til å se kort på variablene og dele informantene inn i de tre ulike kategoriene ut fra antall svenske og norske former. Nordenstam hadde en veldig grundig kvantitativ innfallsvinkel, mens jeg bare skal se om jeg kan fordele mine informanter inn i hennes tre grupper, for i neste omgang å bruke dette i drøfting av akkomodasjon og kodeveksling. Jeg har laget noen tabeller for hver variabel for å kunne gi en oversikt, ikke for å legge stor vekt på den enkelte variabelen, prosenter eller absolutte tall. Det kan tenkes at jeg ville finne andre grupperinger eller andre nyanser hvis jeg hadde brukt andre variabler enn Nordenstams.

Nordenstam hadde tre kriterier å velge variabler ut fra: ”1) de skulle vara frekventa, 2) de skulle vara klart olika i de båda språken, 3) de skulle vara klart strukturellt åtskilda och därmed i princip oberoende av varandra.” (Nordenstam 1979:33). Hun valgte de fire variablene fordi de kan vise konkrete språkforskjeller i tillegg til at de viser ulike aspekter ved språkene og språkakkomodasjon. Hun grunngir valget av språklige variabler slik:

[N]orskheten i lexikon men på olika sätt: den förra variabeln är en logisk grundoperativ, den senare ett talarorienterat identifikationsord. Ikke/inte representerar också adverbet och jeg/jag promina och jämförelser kan göras utifrån dessa kategorier. Variabeln -e/-a infinitiv får representera böjningsmorfologin. Inom denna kategori är det svårt att finna andra frekventa variabel som är olika i de båda språken: en annan frekvent variabel som t ex presensändelsen -er i norskan förekommer ju i svenskan som variant till bl a -ar och är då inte lika distinktiv. Vidare har jag valt svenska/norska substantiv. Denne variabel representerar också norskheten i lexikon, men är jämfört med de två föregående variablerna mer utpräglat innehållsorienterat (Nordenstam 1979:34).

Nordenstam regna ut prosenter og etablerte en NIX-indeks som hun brukte videre for å fordele informantene inn i tre grupper. Denne indeksen er en gjennomsnittsutregning:

Norskhetsindexet, NIX-et, har konstruerats genom att jag tagit medeltalet av procenten norska former på de fyra variablerna för varje informant. Dette tal ger en uppfattning om avståndet mellan de olika informanterna på den konstruerade norskhetskalan (Nordenstam 1979: 49).

Poenget med å dele inn i tre grupper er ifølge Nordenstam gjort ”förr att vi närmare skall kunna studera språkanpassningen i tre stadier i detalj” (Nordenstam 1979: 52-53).

Informantene deles

i tre grupper som allmänt anses förekomma bland de svenska invandrarna: en grupp förhållandevis svensktalande personer, en grupp som talar ”blandspråk”, och en grupp förhållandevis norskspråkiga personer” (Nordenstam 1979: 34).

5.2. Generelt om variablene

Som nevnt har jeg valgt å undersøke de samme språktrekkene som Nordenstam, uten at jeg fører undersøkelsene og beregningene mine fram til utregning av en norskhets- eller svenskhetsindeks for hver informant, slik Nordenstam gjør. I dette kapitlet vil jeg derfor kommentere disse språklige variablene nærmere.

Et viktig metodeproblem i denne sammenhengen må nevnes spesielt. Det gjelder forholdet mellom skrift- og talespråk. Undersøkelsen min dreier seg om talespråk, ikke skriftspråk. Det er likevel svensk standardspråk jeg har som utgangspunkt når jeg vurderer grad av ”svenskhets” hos informantene mine, og derfor ikke det naturlige svenske talespråket til informantene slik de eventuelt har snakket det før de flyttet til Norge. Ideelt sett burde jeg ha kjent til hvilken svensk varietet som i utgangspunktet var morsmålet til den enkelte. Det gjør jeg bare i begrenset grad, selv om jeg selvfølgelig vet hvor i Sverige de ulike informantene kommer fra. Når jeg har tillatt meg å bruke svensk standardspråk som utgangspunkt, er det fordi standardisering av talespråket er mye mer hyppig forekommende i Sverige enn i Norge. Ingen av informantene mine gjør krav på å ha snakka noen utpreget svensk dialekt, og slett ikke gjør de krav på å gjøre det etter å ha flytta til Norge. Jeg regner det derfor som rimelig trygt å kunne ha svensk standardtalemål som utgangspunkt.

Når det gjelder norsk derimot, bruker jeg både et slags standardbokmål og bodødialekten som utgangspunkt for sammenligninga. Også tromsødialekten er relevant i denne sammenhengen, siden en av informantene mine bodde i Tromsø før hun flytta til Bodø.

Talemålsforholdene er forskjellige i Norge og Sverige, og i en norsk sammenheng ville det være en grov metodefeil å neglisjere dialektene i et arbeid som dette.

5.2.1. *ikke/ inte*

På svensk er nektingsadverbet *inte*. Ifølge Mårtenson og Fjeldstad er det ”det allra vanligaste negationsordet”, mens forma *icke* ”används nästan uteslutande i formella sammanhang” (Mårtenson og Fjeldstad 1998:95). Derfor velger jeg *inte* som svensk nektingsadverb i studien min. Om og når formen *icke* dukker opp, vil det være umulig å vite om formen representerer svensk formell stil eller norsk påvirking. Fordi den intervjusituasjonen der jeg har materialet mitt fra, var en heller uformell intervjusituasjon, finner jeg det rimeligst at forekomster av *ikke/ icke* er uttrykk for påvirking fra norsk. Et annet viktig poeng er at *inte* er den formen Nordenstam brukte som variabel i sin studie.

På norsk er nektingsadverbet *ikke* på bokmål og *ikkje* på nynorsk. I talemålet finnes en rekke andre former i tillegg til standardformene. Bodø-målet har mer eller mindre gjennomført *ikke* ifølge Toril Fiva, i kontrast til dialektene i omlandet rundt byen der man sier *ikkje* (Fiva 1990: 211 og 214). Bokmålet er dessuten det mest brukte skriftspråket i Bodø. Når det gjelder *Eva* som har bodd flere år i Tromsø før hun flytta til Bodø, er det relevant å nevne at i Tromsø brukes både *ikke* og *ikkje*, men mest *ikkje*, noe som Tove Bull påpeker (Bull 1990:219). Nå kan det se ut som om *ikke* brer seg i Tromsø-målet, så frekvensen av *ikkje* kan tenkes å være lavere i Tromø-dialekten nå enn i 1990.

5.2.2. *jeg/ jag*

På svensk er det personlige pronomenet i entall *jag* (Hultman 2003:99). På norsk bokmål er det *jeg*, som er den variantformen som er det standardspråklige utgangspunktet for studien min. Bodødialektens (og tromsødialektens) variant er *æ* (Fiva 1990:211).

5.2.3. *infinitivendinger*

På rikssvensk har verb i infinitiv endinga *-a* (Hultman 2003:152). Bokmål har *e*-infinitiv, nynorsk har valg mellom *a-*, *e-* eller *kløyvd* infinitiv. Dette samsvarer med norske dialekter der det i tillegg også finnes apokopert infinitiv. Således brukes infinitivending som et viktig målmerke når man skal skille mellom ulike norske dialekter. I Bodø apokoperes

infinitivsendinga. Apokope vil si bortfall av endinger. I følge Toril Fiva er bodødialekten slik:

Apokopering er, slik det framgår av kapitlet om nordlandsdialektene, et framtreddende trekk ved saltenmål. I Bodø er apokopen særlig levende ved infinitiver av verb. Det viser seg ved at alle nye verb blir apokoperte. En sier altså *å programmer, å stress* i stedet for *å programmere, å stresse*. I de tilfellene der apokopen skaper uakseptable konsonantsamband i utlyd, settes det inn en *e*-lyd, slik som i disse eksemplene: *å sykkel, å hammer, å kvisker, å pussel, å hækkel, (...), å sommel*” (Fiva 1990: 212)

5.2.4. Flertall av substantiv

Svensk standardspråk har mer differensiert flertallsmorfologi i substantivene enn det vi finner både i standard bokmål og i bodødialekten. Etter Hultman regner en med seks deklinasjoner, på denne måten (Hultman 2003:57):

1	-or	gata	gat-or	gat-or-na	(utrum/n-ord) felleskjønn
2	-ar	båt	båt-ar	båt-ar-na	utrum
3	-er	röst	röst-er	röst-er-na	nesten alltid utrum
4	-r	linje	linje-r	linje-r-na	nesten alltid utrum
5	-n	äpple	äpple-n	äpple-n-a	neutrum/t-ord
6	Ø	ägg	ägg	ägg-en	nesten alltid neutrum

Flertallsmorfologien av substantiv i bokmål er svært mye enklere:

båter – båtene (maskulinu)

gater – gatene (feminium)

jenter - jentene (femininum)

soler – solene (femininum)

epler - eplene/epla (nøytrum)

hus – husene/husa (nøytrum)

egg – eggene/egga (nøytrum)

Det er altså bare i nøytrum at endinga kan skille seg ut fra det generaliserte mønsteret, slik det kommer til uttrykk i flertallsmorfologien i maskuline og feminine substantiv.

Bodødialekten har generalisert (mer eller mindre) hankjønns mønsteret *-a* og *-an*:

båta – båtan

gata - gatan

jenta- jentan

sola – solan

epla – eplan

hus – husan

egg –eggan

Her er det bare ubestemt form av nøytrumsorda som skiller seg ut. I motsetning til nordlandsdialektene generelt bøyes hunkjønnsordene analogt med hankjønnsordene i flertall i bodøområdet. Som Fiva skriver: ”Bortsett fra ei lita gruppe ord har altså alle substantiv endinga *-an* i bestemt form flertall. I ubestemt form flertall har de enten *-a* eller ingen ending” (Fiva 1990:213).

Når det gjelder denne variabelen, har jeg gjort det litt annerledes enn Nordenstam. Hun tok bort ”substantiv som ingår i fasta fraser samt substantiverade adjektiv (Nordenstam 1979:43). Deretter gjorde hun slik:

Övriga substantiv indelas i huvudgrupperna NORSKA (NO), SVENSKA (SV), BÄGGE (BÄ) och BLANDFORMER (BL). NO avser norsk substantiv, t ex gutt. SV avser svensk substantiv, t ex pojke. BÄ avser substantiv som är gemensamt för bägge språken, t ex år. BL avser blandformer där element från båda språken inngår, t ex gutt-a r med norskt rot- och svenskt ändelsesmorfem, f å r-ene med svenskt rot- och norskt ändelsesmorfem (Nordenstam 1979:43).

Dette er et grundig arbeid, som jeg i og for seg kunne hatt som mønster, men Nordenstam anbefalte meg å gjøre det litt annerledes. Og jeg fulgte hennes råd. Det jeg valgte å gjøre, var for det første å se nærmere på flertallsendingene av substantiva og kategorisere dem i svenske og norske substantiv og i blandinger. Jeg har delt de svenske substantiva inn i de seks deklinasjonene som Hultman (2003) opererer med, for å få en oversikt over dem. De substantiva som er like på begge språkene, er telt opp som svenske substantiv, om endingene

er de samme eller svenske, mens de som er like ellers, men bøyes ulikt, er telt opp under norske der endinga er norsk. Jeg har så telt opp de norske substantivene som en gruppe, delt inn i bokmålsord og ord fra bodødialekten. I tillegg har jeg en gruppe substantiv jeg kaller blanding, dvs at jeg har sett på om noen av substantiva har vært norske med svenske endinger. Det var norvagismer jeg så etter. Svenske substantiv med norske endinger hadde jeg ikke en egen kategori for, men de ville ha kommet under blandinger hvis jeg hadde funnet noen. Under blandingskategorien kommer også ord som ikke kan kategoriseres under noen av de andre, men er blandinger med elementer fra begge språkene. Dette blir sett nærmere på i gjennomgangen av substantivendinger for hver informant.

Det er metodisk vanskelig å avgjøre om bøyningssendelser som faller sammen i svensk og norsk bokmål skal kategoriseres som det ene eller det andre. Det gjelder først og fremst ubestemt flertall i svensk deklinasjon 3 og 4. Jeg har telt dem som svensk når det ikke har vært andre ting som har gjort at jeg har ført dem opp som blandingsformer. Jeg kunne selvsagt ha holdt slike former utenfor analysen min. Det ville muligens gitt et mer tilforlateglig resultat. Når jeg ikke har gjort det på den måten, er det fordi jeg i utgangspunktet syntes det var urett å utelate ei rekke substantiv. Men resultatet må tolkes med dette som bakgrunn. Som vi vil se i analysen av enkeltinformantenes språkbruk, har de som akkomoderer mest til norsk, likevel en god del ”svenske” substantivformer. Hadde jeg gått fram på en annen måte, ville prosentandelen svenske substantiv blitt lavere for alle informantene, bortsett fra Asta som jo har et substantivbøyningssystem som så å si går rett inn i en svensk standardsspråkgrammatikk.

For en del former vil det bero på et skjønnsmessig valg om jeg plasserer dem i den ene eller den andre kategorien. Men etter mye prøving og feiling har jeg kommet fram at den grupperinga jeg har gjort greie for ovenfor, gir et kvantitativ resultat som både stemmer overens med de andre kategoriene jeg undersøker og som også svarer til den intuitive oppfatninga jag fikk av informantens språkbruk, altså grad av akkomodasjon til norsk.

5.3 Presentasjon av informantene

I dette avsnittet kommer jeg til å presentere hver informant for seg, en etter en. På slutten av hver presentasjon gir jeg en beskrivelse av språket til hver enkelt på bakgrunn av den kartlegginga jeg har gjort av de språklige variablene. For å holde informantene anonyme, har jeg gitt dem nye navn. Intervjuene er foretatt på våren og sommeren i 2004.

5.3.1. Asta

Asta kom til Bodø for et og et halvt år siden, er nærmere 80 år gammel og har bodd det meste av sitt liv i Stockholm. Hun er enke, bor aleine og har norsk familie i Bodø. Mannen hennes var også svensk og døde tre måneder etter at de hadde flytta til Bodø.

Hun snakker etter både sin egen og min bedømming så godt som ”rent” svensk. Hun opplever et språkproblem i og med at hun erfarer at ikke alle nordmenn forstår hennes svensk. Selv forstår hun godt norsk. Hun snakker tydelig svensk standardspråk, og vi hadde ingen problemer med å forstå hverandre under intervjuet. Ved ord som hun tror ikke blir forstått av nordmenn, prøver hun først andre ord på svensk som hun ikke bruker så ofte og deretter et norsk ord. Ordene ”rolig” og ”rar” har hun måttet finne alternativ til for ikke å bli misforstått. Hun brukte et norsk ord under intervjuet: ”bedrift” i stedet for ”företag”. Dette kommenterer hun selv.

Asta synes norsk er et vakkert språk og at det er ”ljudmålande”. Hun har en historie om å oppleve respons fra nordmenn som ubehagelig. Dette var i jobbsammenheng i familiebedriften der hun opplevde mistenksomhet fra enkelte nordmenn om hvorfor hun skulle ringe og spørre dem om opplysninger angående bedriften de var i og fikk spørsmål tilbake om hva hun skulle med det, hun som var svensk. Ellers har hun ingen dårlige erfaringer med nordmenn og føler seg vel her. Hun sier det er tre ting som gjør at hun ikke blir forstått av nordmenn. Det er at hun snakker svensk, at hun er gammel og at hun er kvinne. På enkelte områder som i jernvarehandelen for å kjøpe verktøy er de norske ordene helt ulike de svenske, og der er det bare for henne å lære seg de norske ordene eller å peke.

Asta opplever ikke at svensk har høyere status enn norsk eller Sverige som noen storebror til Norge. Språkene og nasjonene er jevnbyrdige, sier hun, og hun føler seg velkommen her.

5.3.1.1. Språklig variabelanalyse. Asta

5.3.1.1.1. *ikke/inte*

Av 48 eksempler på nektingsadverbet *ikke/inte* har Asta 46 forekomster av *inte* (95,8 %) og 2 av *ikke* (4,2 %). Her er to eksempler:

A: Låter inte det rätt fascinerande?

A: Den ena generaltabben det er att ikke har kjörekort.

5.3.1.1.2. *jeg/jag*

Asta har 100 % *jag*, altså utelukkande svenske former. Intervjuet med henne inneholder 151 eksempler.

5.3.1.1.3. *infinitiv*

Alle Astas infinitivformer er svenske, altså *a*-infinitiv. Det finnes 57 eksempler. Her er to av dem:

Man skulle klara studiet.

Det kom för mej at jag skulle bli egen företagare i stället för att vara ansteld.

5.3.1.1.4. *Flertallsbøying av substantiv*

Jeg har registrert disse flertalsformene hos Asta (i alfabetisk rekkefølge; noen av dem forekommer flere ganger, jeg noterer slike forekomster bare en gang):

Svenske substantiv med svenske endinger:

Deklinasjon 1) –or, *båsor, kryckor, kvinnor, människor, trappor, trädgårdsblommor*

Deklinasjon 2) –ar, *avdelningar, bilar, dagar, foreldrar, generaltabbar, kompisar, pengar, prällar, ritningar, skåningar*. I bestemt form: *flyttfåglarna, lungarna, somrane*

Deklinasjon 3) –er, *böcker, datarister, dialekter, dikter, gånger, historier, kontakter, kronor, lekkamrater, leverandørskontakter, leverandørslister, länder, miljarder, månader, poeter, priser, proportioner, skolböcker, skolelever, stycker, sånger, språkbarriärer, vecker, vitser*. I bestemt form flertall: *uppgifterna*

Deklinasjon 4) –r. I bestemt form: *samernas*

Deklinasjon 5) –n: ingen eksempler

Deklinasjon 6) –Ø: *barn, barnbarn, ben, företag, handtak, ord, språk, svorord, øre, år*

Norske substantiv med norske endinger: *bedrifter*

Andre former: ingen eksempler

Selv om disse flertallsformene ikke 100 % svarer til svensk standardmorfologi, er det vel heller vanlige reduksjoner (av først og fremst *-or > -er*; for eksempel *vecker* for *veckor* og *kroner* for *kronor*), men òg *-ar > -er* (for eksempel *vitser* for *vitsar* som det ene eksemplet hos Asta), som jo er helt vanlige i svensk tale, som er årsak til det. Ingen av flertallsformene i Aastas substantiv kan med rimelig grunn oppfattes som norvagismer, unntatt det ene norske ordet. Hun kommer derfor inn under gruppa svensk-talende for variabelen substantiv.

5.3.1.1.5. Oppsummering Asta

På grunnlag av denne kartleggingen kan vi slå fast at Asta i svært liten grad, ja, knapt noen grad, kan sies å ha endra sitt svenske talespråk i norsk retning. Som hun selv sier, og i samsvar med det som var mitt første, intuitive inntrykk, viser analysen av de valgte språklige variablene at hun har fortsatt å snakke svensk etter at hun flytta til Norge, uten mye akkomodasjon til de norske omgivelsene hun nå lever i. Det finnes ingen innslag fra bodødialekten i talemålet hennes. Når det gjelder Nordenstams tre grupper, gir språkanalysen av Aastas språk henne en plassering i gruppa for de svensk-talende.

5.3.2. Bernt

Bernt er 47 år og har bodd i Norge i ti år. De første to årene pendlet han mellom jobb i Bodø og bolig i Sverige. Han kommer fra et lite sted i nærheten av Umeå. Han kom pga jobb som anleggsarbeider og har blitt pga kjærligheten. Han er gift med norsk kvinne og de har en sønn sammen.

Han snakker en blanding av norsk og svensk. Det høres at han er svensk i lydverk og intonasjon, men han bruker mange norske ord. Han forteller at han brukte ett år på å føle seg integrert i det norske samfunnet, og at det å få en vennekrets var tyngst. Språkmessig gikk det greit. Det var mye nytt å lære seg i begynnelsen, særlig i jobbsammenheng fordi faguttrykkene er helt forskjellige på svensk og på norsk. I begynnelsen opplevde han noen få

ganger utrivelige kommentarer fra nordmenn ute på byen fordi han var svensk. Fremdeles må han tåle fleiping med svenskevitser, særlig blant arbeidskameratene, noe han sier han ikke tar seg nær av. Han trives godt her.

Når det gjelder svenskenes status i Norge, sier han at han ikke merker noe statushierarki. Han mener at det er en mer positiv holdning til livet her i Norge enn i Sverige. Lønningene er høyere, arbeidsløsheten er lavere og troen på framtida er sterkere. Det oppleves godt å være svensk her.

Når det gjelder skriftlig språk, må han skrive norsk gjennom jobben og sliter litt med det. Lesing går bra og det spiller ingen rolle om han leser norsk eller svensk. De første åra var det en del uttrykk han ikke forsto. Nå kan det være enkeltuttrykk. Ellers går det bra.

5.3.2.1. Språklig variabelanalyse. Bernt

5.3.2.1.1. *ikke/ inte*

Av 38 eksempler på nektingsadverbet *ikke/ inte* har Bernt 35 forekomster av *ikke* (92,1 %) og 3 av *inte* (7,9 %). Det gir en klar overvekt av norvagismer for denne variabelen. Her er to eksempler fra intervjuet der svenske drag er markert med fet skrift og variablene *ikke/inte* med understrekning:

B : Även om det ikke er **nån** større skatt eller **nått** sånt der på –

Jag vet inte **hur många** millioner det utgjorde, hva, (..)

5.3.2.1.2. *jeg/ jag*

Når det gjelder personlig pronomen i entall, har Bernt 72 forekomster, der 4 av dem er *jeg* (5,6 %) og 68 av dem er *jag* (94,4 %). Da må vi kunne si at han har en klar overvekt av den svenske formen i denne variabelen.

En av forekomstene av *jeg* kommer i samme replikk som *jag*:

B : Jo da, det gjør jeg. Det er **många gånger** man asså tenker efter lite granna hva – asså – når man er på ferie der og **sånt der** å læs litte grann i avisa og følger med og **sånt der**, hva. Så opplever jag det at at det e my negativt, asså, (..)

5.3.2.1.3. infinitiv

Av 23 forekomster av infinitiv, finner jeg i intervjuet med Bernt 16 *a*-endinger, 4 *e*-endinger og 3 endinger med apokope, dvs påvirkning fra bodødialekten. Det blir 30,4 % norske endinger og 69,6 % svenske endinger. Det vil si at han har flere svenske endinger enn norske, men at han også har norvagismer av denne variabelen i språket sitt. Her er noen eksempler:

Det e en del som far over selvfølgelig for å fiska og sånna der ting, hva, men ikke nåkka som e naturligt at man far **över** til Norge.

B : Ja. Ja **Nått** uttrykk kan det vel **va** som **hon** kan anvenda men stort sett så snakkar hun norsk.

5.3.2.1.4. Flertallsbøying av substantiv

Jeg har registrert disse flertalsformene hos Bernt:

Svenske substantiv med svenske endinger:

Dek 1) –or, ingen eksempler

Dek 2) –ar, *karensdagar, norskar, pengar, svenskar*. I bestemt form flertall:

campingplatsarna, norskarna, somrarna, svenskarna, ungarna, ungdommarna

Dek 3) –er, *bærsorter, grejer, gånger, miljoner, minuter, månader, personer*. I

bestemt form flertall: *grejerna*

Dek 4) –r, ingen eksempler

Dek 5) –n, ingen eksempler

Dek 6) –Ø, *folk, ord, ting, år*. I bestemt form flertall: *orden*

Blandingsformer: *norskarne*

Blandingsformer med norske substantiv med svenske endinger: *Faguttrykkarna, foreldrarna, kjenningar*. I bestemt for flertall: *bedriftena*

Norske substantiv med norske endinger: *arbeidsplasser, goder, faguttrykk, ferier, hytter, uker, uttrykk, velferdsgoder*. I bestemt form: *greiene, sønnene*

Norske substantiv med endinger fra bodødialekten: I bestemt form flertall: *foreldran, greian*

Norske substantiv på ord som som ligner på hverandre på norsk og svensk:

Bernt bruker norske ord i stedet for svenske, men som ligner på hverandre, og de har jeg telt opp som norske substantiv:

arbeidskamerater for *arbetskamrater*

kontrakter for *kontrakt* (det svenske ordet *kontrakt* ikke ending i flertall, dvs dekl. 6)

kroner for *kronor*

skoleungdom for *skolungdom* (skal ha *-ar* på svensk)

I bestemt form flertall: *barna* for *barnen*

Norske substantiv på ord som som ligner på hverandre med bodødialekt:

I bestemt form flertall: *åran* for *åren*

Dette gir 47,9 % svenske endinger, 41,7 % norske endinger og 10,4 % blandingsformer. Med blandingsformer og også både norske og ord og endinger, ser vi at det er flere norvagismer i språket til Bernt under variabelen substantivbøyinger. Her viser han sterk akkomodasjon til norsk, selv om han har så vidt over halvparten svenske endinger. Dette viser at Bernt er i blandingsgruppa når det gjelder denne variabelen. Et annen tegn på blandingspråk, er at han på et ord; en *grej* på svensk og en *greie* på norsk, bruker alle former, både svensk form; *grejer* og *grejerna*, norsk form; *greiene* og bodødialekt; *greian*. Dette er jo et ord som er likt bortsett fra bøyinga og med lik betydning både på svensk og på norsk. Bernt bruker bare substantiv som forstås umiddelbart i Norge og ingen spesielle svenske ord.

5.3.2.1.5. Oppsummering Bernt

Bernt har tydelig mange norvagismer i språket sitt for tre av de fire variablene, og også når det gjelder den ene med mest svenske former, har han likevel noen få norske former. Ut fra dette kan vi se at Bernt har latt seg påvirke sterkt av det norske språket rundt seg, men uten å legge helt om. Det gjør at han kan plasseres i Nordenstams gruppe for de som taler et ”blandspråk”.

Den variabelen Bernt har færrest norske former i, er personlig pronomen i entall, dvs når han snakker om seg selv. På de andre tre variablene har han sterkere påvirkning fra norsk. Dette kan skyldes forholdet mellom språk og identitet. Det føles trolig som et større og kanskje vanskeligere valg å slutte med å si *jag* enn å bruke norske substantiv. Dessuten

forstår jo nordmenn godt hvem han snakker om uansett om han sier *jag* eller *jeg*, mens med å bruke visse svenske substantiv kan det være vanskeligere for han å bli forstått.

Selv om Bernt påvirkes av det norske språket, er det bare noen få former fra bodødialekten i talemålet hans. Vi kunne jo forventet oss mer påvirkning fra den lokale dialekten, men siden han ikke bevisst velger å legge om, kan det kanskje være en årsak til dette. Det kan også skyldes at svenskene er vant til å ha et standardtalemål og dermed velger et slags talt bokmål som norsk påvirkningskilde.

5.3.3 Cecilia

Cecilia er 40 år og fra området ved Arvika i Värmland, noen mil fra norskegrensen. Hun kom til Norge litt lenger sør i Nordland i 1997 og videre til Bodø i 2001. Hun har altså bodd i Norge i 8 år, fire av dem i Bodø. Hun kom pga jobb innen kultursektoren. Hun har til nylig vært samboer med en nordmann i fire år. Han var nordlending. Nå bor hun alene.

Hun snakker et blandingspråk av norsk og svensk, som hun selv sier. Hun er bevisst på ”falske venner” og unngår å bruke ord som for eksempel *rolig* med svensk betydning. Helst ville hun lagt om og snakket ”riktig” som hun kaller det, men sier det er vanskelig fordi nordmenn forstår hva hun sier, slik hun snakker nå. Hun føler at hun lettere kunne lagt om til hedmarksdialekt som ligger nær dialekten de snakker på hjemlassen hennes i Värmland. Bodødialekten har flere fremmede former. Hun har en positiv holdning til ulike dialekter og ulike språk og sier at denne interessen kan hjelpe til å utvikle gehør og gi et større mangfold i tilværelsen. Hun skulle gjerne lagt om til norsk av egen interesse, men har aldri fått høre av nordmenn at hun bør legge om til norsk, heller tvert imot.

Når hun opplever at det er svenske ord nordmenn ikke forstår, legger hun først om til ord hennes bestemor fra Värmland brukte, før hun må legge om til et norsk ord. Dette fordi Cecilia opplevde at dialekten til bestemora hennes hadde flere ”norske” ord enn dagens värmlandsdialekt. Slik sa hun det i intervjuet:

C : ja nu skal vi se du, det var **ju** flere sånna ord som **jag** vet er **gemensamma**, som, men. ”Ellers”, sa ho. Det **minns jag**. ”Ellers”. Det **sejer ju inte** yngre svensker. Ho var jo en, ho var fødd **attonhundranitti** nå sånt så ho er borta nu då **forståss**. ”Ellers” sa ho, ”ellers gjør vi så”

Int : hva heter det på svensk da?

C : **annars**

Nordmenn kan vitse litt med at hun er svensk, men hun har så godt som aldri fått noen negative kommentarer.

Cecilia mener at det er ingen synlig statusforskjell mellom det svenske og det norske, men om hun er nødt til å gi et svar, vil hun si at det oppleves positivt å være svensk i Norge. Hun føler at det er positivt at folk kommer utenfra, og at det er stor åpenhet i Bodø. Dette er noe som også hun som svensk nyter godt av.

Det er samboerskapet som har påvirket henne mest i forhold til språket, mener hun. På slutten av samlivet følte hun at det ble vanskelig å finne svenske ord. Hun plages litt av at hun føler at hun ikke behersker svensk like godt lenger. Hun kan bli usikker når hun skal skrive svensk. Tidligere hadde hun fotografisk minne. Nå er det norsk skriftspråk hun ”fotograferer”, ikke svensk. Hun leser 99 % norsk og 1 % svensk.

Hun føler seg hjemme i Bodø, men kan savne storbylivet i Stockholm iblant. Hun føler at det er mer forskjell på folkelynnet mellom nord og sør innad i landene enn mellom Sverige og Norge. Hun er oppvokst med den holdningen at folk i Norge er blide og åpne, men opplever at når man som mest trenger å møte folk, må det avtales.

Det er ingen svensker i den nærmeste vennekretsen hennes. Hun snakker svensk med svensker når hun møter dem tilfeldig, som for eksempel den svenske tannlegen eller svensk butikkpersonell.

5.3.3.1 Språklig variabelanalyse. Cecilia.

5.3.3.1.1. ikke/ inte

Av 44 eksempler på nektingsadverbet *ikke/ inte* har Cecilia 20 forekomster av *inte* (45,5 %) og 24 av *ikke* (54,5 %). Her er et eksempel med både *inte* og *ikke*:

C : Nei. **Inte**, nei. Det syns ikke **jag** heller. **Jag tycker** -nei .- det er befriande at det kan få gå til på lite **olika** vis.

5.3.3.1.2. *jeg/jag*

Når det gjelder personlig pronomen i entall, har Cecilia 135 forekomster, der 9 av dem er *jeg* (6,7 %) og 126 av dem er *jag* (93,3 %). Det vil si at hun har norvagismer i denne kategorien, men har helt klart dominans av den svenske formen. Her er noen eksempler:

C : nei, aldri, **jeg** må si helt ærlig at **jeg** aldri på alle sju åra, nei hva blir det, åtta snart åra **jeg** har bodd her, så har **jag**, så har **jag** ikke fått **en enda** negativ kommentar faktisk. Det kan **jag** sei helt ærlig. **Då** skulle **jag** endå huska det, man bruka huska sånt, men

5.3.3.1.3. *infinitiv*

Av 44 forekomster av infinitiv, finner jeg i intervjuet med Cecilia 6 *a*-endinger, 38 *e*-endinger og 0 endinger med apokope, dvs ingen påvirkning fra bodødialekten. Det blir 86,4 % norske endinger og 13,6 % svenske endinger. På dette punktet har Cecilia mange norvagismer og høyere frekvens av norske endinger enn av svenske. På den andre sida er det vel heller ikke urimelig at en trykksvak *-a* som infinitivsending lett blir redusert til en *-e* også i svensk dagligspråk. Her velger jeg likevel å oppfatte *-e*-infinitiv som et uttrykk for norsk påvirkning. Her er noen eksempler:

C : det gjør det .og **jag** kan godt prøve å herme, **inte** før å - og **då** prater, **då** merker **jag** kanskje at det går, men da blir det på , men **jag** merkar at om **jag** skulle prata seriøst så skulle det i mine ører **låte** komisk når **jag** snakkar. **Jag tycker inte** at **jag låter**, **jag tycker låter** som - , **jag tycker** at det **låter** bra når **jag** prøver å prate. (latter)

5.3.3.1.4. *flertallsbøying av substantiv*

Jeg har registrert disse flertallsformene hos Cecilia:

Svenske substantiv med svenske endinger:

Dek 1) *-or*, ingen eksempler

Dek 2) –ar, *musikstudentar*

Dek 3) –er, *gånge, kollegaer, nationaliteter, perioder, plasser, saker, tidsepoker, venner.*

Dek 4) –r, ingen eksempler

Dek 5) –n, ingen eksempler

Dek 6) –Ø, *brev, dialektord, folk, norrman, ord, år.* I bestemt form: *norrmanerna, orden.*

Blandingsformer:

vennane (skulle vært *vännerna* på svensk eller *vennene* på norsk eller *vennan* på bodødialekt)

I bestemt form: *Elevarne* (skulle vært *elevarna* på svensk eller *elevene* på norsk)

Blandingsformer med norske substantiv med svenske endinger: ingen eksempler

Norske substantiv med norske endinger: *aviser, elever opprop.* I bestemt form flertall: *foreldra, orda, åra.*

Norske substantiv med endinger fra bodødialekten: ingen eksempler

Norske substantiv på ord som som ligner på hverandre på norsk og svensk:

Cecilia bruker norske ord i stedet for svenske, men som ligner på hverandre og som jeg har telt opp som norske substantiv:

mennesker for *människor*

musikkskole for *musikskola*

orda for *orden*

slektninger for *släkten*

svensker for *svenskar*

ører i stedet for *öron*

åra for *åren*

Norske substantiv på ord som som ligner på hverandre med bodødialekt: ingen eksempler

Dette gir 53,1 % svenske endinger, 40,6 % norske endinger og 6,3 % blandingsformer og plasserer Cecilia i blandingsgruppa når det gjelder substantivendingene.

Substantivendingene til Cecilia er fordelt på norske og svenske endinger. Hun bruker så å si bare substantiv som forstås på begge språkene. Cecilia har ingen endinger fra bodødialekten, som viser lite påvirkning fra den lokale dialekten.

5.3.3.1.5. Oppsummering Cecilia

Ut i fra denne kartlegginga av språket til Cecilia, ser vi at hun har mange norvagismer i talespråket sitt. Hun snakker en blanding av norsk og svensk og kommer derfor i Nordenstams gruppe med "blandspråk". Det som er interessant med denne informanten, som vi også ser hos Bernt, er at hun beholder det svenske personlige pronomenet i entall, men bruker mange flere norske former under variablene for nektingsadverb, infinitivsendinger og substantivendinger. En kan jo spekulere på hva som ligger bak et slikt mønster. I dette tilfellet er det fristende å lansere en hypotese om sammenheng mellom det personlige pronomenet i 1. person entall og identitet. Det kan iallfall se ut som om det er vanskeligere for Cecilia å legge av seg den svenske formen av pronomenet enn det er å skifte ut svensk med norsk ellers.

Cecilia viser at hun har vært utsatt for ganske sterk språklig påvirkning fra norsk, for eksempel ved at hun for det meste har valgt de norske variantformene eller bøyningssendelsene av de substantivene som ligner i de to språkene. For eksempel har hun ingen eksempler på deklinasjon 1, men sier *mennesker*, som er den norske formen. Hun kunne ha brukt den svenske som er *människor*. Et annet eksempel på dette er *ører* i stedet for *öron* og *svensker* for *svenskar*. Dette kommer jeg tilbake til under analysedelen om valg av akkomodasjon.

Bodødialekten vises lite i språket hennes. Dette kan være fordi det hun tror at bodødialekten er en norsk dialekt hun ikke kjente fra før av, i motsetning til hedmarksdialekten, men dette er vanskelig å bevise. Det kan like gjerne komme av at hun orienterer seg i retning av norsk standardsspråk, slik hun tidligere har gjort når det gjelder svensk.

C : ja, for det ligger i dialekten. Hadde **jag** bodd i Norge der nede, hadde **jag sekert** kjent meg, det hadde vært mer **sekert** likt min egen dialekt. Det hadde **sekert** vært **lettare utta** å kjenne seg bytter, at en er **kryssdad** liksom. **Jag tycker ju**, eh, **Jag** skulle gjerne ville prate riktig, og sånn her, men **jag**, det, det **låter ju inte** riktig. Men når han gjør det, så gjør det **ju** rett. For at, det er kanskje noe med melodien eller et eller ant som -

Grunnen kan kanskje også være at hun ikke *bevisst* har valgt å legge om eller å beholde sitt tidligere svenske talemål, men *ubevisst* har gått over til et blandingspråk. Hvis hun hadde tatt et bevisst valg om akkomodasjon, hadde hun kanskje valgt de norske formene som omgir

henne i dagliglivet. En annen grunn kan også være som tidligere nevnt også angående Bernt, at i Sverige har de et standardisert talemål med mye sterkere normkraft enn det som fins i Norge. Så det å gå over til det som kan oppleves som et slags standardspråk, bokmål, er kanskje et valg som svenske språkbrukere opplever som naturlig.

5.3.4. Dag

Dag er 61 år og kom til Norge i 1974 og har bodd i Bodø siden 1983. Han kom til Norge pga jobb innen botanikk. Han giftet seg med en norsk kvinne i 1977. Som han sier selv, snakker han norsk med svensk brytning. Av nordmenn blir det oppfatta som svensk. Han føler seg som svensk, men ikke som svensk språkbruker. Da han kom til Norge, begynte han en gradvis språklig tilpassing ved å legge om til norske ord. Han mener selv at ordtilfanget hans nå er norsk. I jobbsammenheng er det helt ulike fagtermer i de to språkene slik at han er nødt til å anvende de norske begrepene. Han føler at han etter hvert har fått et passivt forhold til svensk og finner ikke alltid svenske ord, men forstår alt bortsett fra enkelte moderne ord. Han prøver å holde de to språkene fra hverandre.

Skriftlig bruker han norsk til nordmenn og svensk til svensker. I nordiske foreninger må han velge språk. Han og kona snakker norsk sammen.

Han har alltid trivdes i Norge. Det har ikke føltes negativt å ha flyttet hit. Han har heller ikke blitt mobbet eller ertet. Ved ettertanke har han noen eksempler på noen sleivbemerkinger fra fulle folk da han var drosjesjåfør. Men det brydde han seg ikke noe om.

Dag ser ingen spesiell eller høy status ved å være svensk i Norge og mener det er et jevnbyrdig forhold mellom svensker og nordmenn. Det er noen forskjeller mellom Norge og Sverige. Som eksempel nevner han at man alltid må vise legitimasjon i Sverige, mens man i Norge er mer tolerante. Det er større autoritetstro i Sverige, mens man tror godt om folk i Norge, mener han.

5.3.4.1 Språklig variabelanalyse. Dag

5.3.4.1.1 ikke/ inte

Av 51 eksempler på nektingsadverbet *ikke/ inte* har Dag en forekomst av *inte* (1,96 %) og 49 av *ikke* og en forekomst av *ikkje*. Det gir 98,03 % norsk nektingsadverb og klar dominans av norvagismer. Her er noen eksempler:

D: det va en iraner kom **samans** med meg som spurde en gong kor forskjell det egentlig va imellan svensk og norsk og hvorpå **jag** svarad ”ja det e ikkje så mye, men de har hvert sitt skriftspråk”

D : ja, men jeg skal ha en del kurs, for -H.H (mentoren) mente at jeg skulle ta en doktorfil, men jeg har ikke kustus til det tror jeg --- så jeg må ha noen kurs og kamerater og sånn der. -- Nei jeg kan ikke sitte og skrive en så kjempesvær avhandling sjøl det går ikke. Det får jeg rett og slett ikke gjort.

5.3.4.1.2. jeg/ jag

Når det gjelder personlig pronomen i entall, har Dag 97 forekomster, der 75 av dem er *jeg* og 19 av dem er *jag*. Han sier dessuten *æ* tre ganger. I prosent blir dette 80,4 % norske former og 19,6 % svenske former. Dette gir en overvekt av norvagismer også i denne variabelen. Eksempler:

D : (latter) Det er ganske utrolig, men eh, men eh neida – (mummel) – I Trondheim der hadde **jag** også lite problemer, å se **ja** så her med trønderskrøner. Då skjønte **jag** alt til å begynne med, men på slutten så ble det forterere og fortere, og så **då** de kom til poenget **då** skjønte jeg ikke ett ord! (latter). Alle berre flirte og jeg bare satt

5.3.4.1.3. infinitiv

Av 42 forekomster av infinitiv, finner jeg i intervjuet med Dag 6 *a*-endinger, 34 *e*-endinger og 2 endinger med apokope. Det blir 85,7 % norske endinger og 14,3 % svenske endinger. Her er det også mange norvagismer. Eksempler:

Og **senn** noen år senere kom **jag** til Bergen et ørend og skulle på norskkurs og studerte nordiska språk i Stockholm og **då** kom **jag** til Bergen og **då** fikk **jag** høra, høra noe nytt der. Og det var **då jag** begynte å legga om visse ord som **perimetre** og **tycker** og så videre. **Senn** syttien og så syttifire kom **jag** til Trondhjem. Så. Det var en gradvis tilpassing. - Men jeg syns det e veldig artig å ødelegge svenskens norsk som for eksempel Eva eller min kr-professor i Trondhjem, (et navn). Ho var svensk, men snakka veldig godt norsk. Snakka jeg svensk med henne **då** ødela jeg hele opplegget og **då** begynte ho å snakke svensk og flirte.-

5.3.4.1.4 flertallsbøying av substantiv Dag

Jeg har registrert disse flertalsformene hos Dag:

Svenske substantiv med svenske endinger:

Dek 1) –or, ingen eksempler

Dek 2) –ar, ingen eksempler

Dek 3) –er, *dialekter, ekskursjoner, fargrader, fellesgrupper, grupper, pipetter, problemer, ressurser*

Dek 4) –r, ingen eksempler

Dek 5) –n, ingen eksempler

Dek 6) –Ø, *barn, folk, intervju, meter, nordmän, ord, oslofolk, snakkord, språk, år*. I bestemt form flertall: *orden, åren*

Blandingsformer: dialektarne/ dialekterne (i standard svensk: dialekt – dialekter – dialekterna), *månter, norsker, ukur* (blandingsending på det norske ordet *uke*)

Blandingsformer med norske substantiv med svenske endinger: ingen eksempler

Norske substantiv med norske endinger: *butikker, faguttrykk, finlandssvensker, forskjeller, misforståelser, trønderskrøner, uker*. I bestemt form flertall: *plantenavna, plantene, ungene*

Norske substantiv med endinger fra bodødialekten: I bestemt form: *foreldran*

Norske substantiv på ord som som ligner på hverandre på norsk og svensk:

Dag bruker norske ord i stedet for svenske, men som ligner på hverandre, og de har jeg telt opp som norske substantiv:

arabisklærere for det svenske *arabisklärare*

dansker for *danskar*

fugler for *fåglar*

kamerater for *kamrater*

kurs for *kurser* (norsk ending/intetkjønn, men utrum på svensk)

problem for *problemer* (substantivet hører til deklinasjon 6 i standard svensk)

skrøner for svenske *skröner*

studenter for *studentar*

svensker for *svenskar*

søsken for *syskon*

voksne for *vuxna*

I bestemt form flertall:

barna for *barnen*

deltakerne for *deltagarna*

nasjonalitetene for *nationaliteterna*

orda for *orden*

Norske substantiv på ord som som ligner på hverandre med bodødialekt:

I bestemt form flertall: *åran* for *åren*

Dette gir 38,5 % svenske endinger, 51,9 % norske endinger og 9,6 % blandingsformer. Dette plasserer Dag i blandingsgruppa når det gjelder substantivendinger. Han har altså et relativt høyt antall norvagismer. Noen former kan like gjerne være vanlige talespråksreduksjoner i svensk, som påvirkning fra norsk, som for eksempel *skrøner* for *skröner*, men jeg har valgt å regne *skrøner* som norvagisme i prosentutregninga. Vi kan også se at Dag ikke bruker noen svenske substantiv som er helt forskjellige fra det norske substantivet med samme betydning. Han veksler litt på hva han velger, f.eks sier han både *problemer* og *problem*, *uker* og *ukur*, *orda* og *orden*, *åran* og *åren* i samme intervju, dvs at han ikke er helt konsekvent i valg av ord. Dag har lite påvirkning fra bodødialekten når det gjelder denne variabelen.

5.3.4.1.5. Oppsummering Dag

Dag har mange norvagismer i språket sitt, men har likevel noen svenske former under hver av de fire variablene og kommer derfor i Nordenstams gruppe for de som snakker en blanding av norsk og svensk. Han har likevel mer norsk i språket sitt enn Bernt og Cecilia og er dermed nærmere det norske språket enn dem. Dag har litt påvirkning fra bodødialekten.

5.2.5. Eva

Eva er 38 år og kommer fra Göteborg. Hun kom til Norge i 1997 fordi hun fikk jobb som jurist innen offentlig forvaltning i Tromsø hvor hun ble boende i over fem år. Deretter forårsaket arbeidet hennes at hun flyttet til Bodø. Hun giftet seg med en nordnorsk mann sist sommer.

Hun tok et bevisst valg om å snakke norsk og om å høres norsk ut. Det tok over tre år før hun følte at hun behersket norsk talespråk. I den første jobben måtte hun lære seg å skrive norsk med en gang og uten hjelp. Etter en tid kom hun til et punkt der hun følte at hun mistet svensken og måtte finne en måte å skille de to språkene på. Hun unngikk svensker i begynnelsen og har fremdeles ingen svensker i vennekretsen. Hun må bevisst velge hvilket språk hun skal snakke med svensker i Norge. Når hun er sliten, går hun over til svensk. Det er også lettest å slå over til svensk når hun skal konsentrere seg og når hun reiser over grensa. Hun og mannen snakker norsk sammen. Når de er i Sverige, prøver han å snakke svensk som henne.

Det tok tid å lære seg de norske kodene. Hun sier at hun bestandig vil føle seg som utlending i Norge og at hun føler seg som svensk selv om hun bytter språk. Hun føler ikke at hun mister sin svenske identitet når hun snakker norsk. Hun valgte å bytte språk fordi hun mener det handler om respekt. Det er en måte å vise respekt på overfor Norge og nordmenn. Når hun valgte å flytte til Norge, bør hun også kunne snakke det språket som er her, sier hun. Språk er en del av kulturen. Hun synes dessuten det er morsomt. Det var også morsomt å lære å kjenne språklige forskjeller og ”ekstreme ord”, som hun sa. Da mente hun de ordene som er lydlike, men som har ulik betydning, de som ofte kalles ”falske venner”. Dette gikk det fort å lære seg. Preposisjoner tok lengre tid, og rett preposisjonsbruk er vanskelig å lære seg, mener hun. Videre sier hun at det merkes at man er trygg på språket når man tør å spøke og bruke humor.

Eva mener at fagterminologien er helt forskjellig i de to landene. Hun har opplevd å føle seg mindreverdige i telefon med Sverige i jobbsammenheng, men sier det kan skyldes egen usikkerhet. Hun opplever av og til å bli rettet på av andre svensker når hun snakker svensk når hun er i hjemlandet.

Når det gjelder status, mener hun at norsk og svensk er jevnbyrdige språk. Norge er ikke lillebror og Sverige ikke stormakt lenger. Hun har ikke hatt noen negative opplevelser som svensk i Norge. Hun kan få høre noen vitser av og til.

Hun ser noen forskjeller mellom landene. For eksempel føler hun at det er større feilmargin i Norge, i at man har større toleranse for å gjøre feil her og at det er lettere å glatte

over ting med humor. I Sverige skal alt være mer perfekt. Det er større rom her i Norge, men det er likevel et skjult autoritetshierarki som svarer til et mer synlig og åpent hierarki i Sverige. Her kan man være åpen på overflaten, men kan likevel ikke si hva man er flink til. Janteloven finnes også i Sverige. Hun føler at det er forskjell på norsk og svensk barneoppdragelse. I Sverige følger man en viss etikette, mens man i Norge lytter mer til ungene, mener hun.

5.3.5.1. Språklig variabelanalyse. Eva

5.3.5.1.1 ikke/ inte

Av 91 eksempler på nektingsadverbet *ikke/inte* har Eva ingen forekomster av *inte*, 57 forekomster av *ikke* og 34 forekomster av *ikkje*. Det gir 100 % norske former. Ser vi nærmere på de to norske variantene, er 54 av 57 *ikke* knyttet til uttrykket ”ikke sant”. Bare en gang i intervjuet sier hun ”ikkje sant”. Her er noen eksempler:

E : ikkje, neineinei, ikkje i rapportan...(mummel).. Det sku gøres på enten norsk eller på engelsk. Så syntes æ jo, asså, det e en grei måte å komme inn i både språket og kulturen på, ikke sant. Det eneste rådet var ”ja les bøker og så skravel i vei!” (latter)

5.3.5.1.2. jeg/ jag

Når det gjelder personlig pronomen i entall, har Eva 109 forekomster, der en av dem er *jag* (0,91 %) og de resterende 108 er *æ* (99,09 %). Den ene gangen Eva sier *jag*, er det midt i en gjenfortelling:

(..)Og så snur han lægen sæ tel ho sykepleieren og så ”ja æ trudde du sa ho var norsk”. Og **då** følte æ, det var rimelig kjipt. Da tenkte æ ”å herregud han trur æ ligg her på skattebetalerne sine pæng” ikkje sant og burde vært sendt til Sverige. Og den var ækkel. Den var skikkelig ækkel. Og da berre så æ på han . ”Ju **jag** e svensk. Og æ har ikkje helt følelsen i ene tåa mi og æ lure på om det e nåkka æ bør vær bekymra før”. ”Du skal berre ta og så rør litt på tærne og tar du i **din fot** og så kan du gjør det sånn” og æ følte akkurat at han behandla mæ som en togethalvtåring(..)

Det at Eva sier *æ* hele tida i stedet for *jeg*, er uttrykk for total akkomodasjon til den lokale dialekten. Eva kan således sies å ha lagt om språket til norsk også under denne variabelen.

5.3.5.1.3. infinitiv

Av 56 forekomster av infinitiv, finner jeg i intervjuet med Eva ingen *a*-endinger, 21 *e*-endinger og 35 endinger med apokope. Det gir 100 % norske endinger og en klar overvekt av innflytelse fra bodødialekten. Eksempler:

E : det er en veldig fin by, sånn –eh – ja. Det er en veldig flott by, og mye å gjøre ikke sant og du kommer veldig fort, blir fort kjent med folk. Det er veldig greitt på en måte å komme som ny, i Tromsø. Man treng ikke kjenn nå, man blir veldig fort kjent med folk. Sånn e det ikkje i Bodø

5.3.5.1.4. flertallsbøying av substantiv

Jeg har registrert disse flertalsformene hos Eva:

Svenske substantiv med svenske endinger:

Dek 1) –or, ingen eksempler

Dek 2) –ar, ingen eksempler

Dek 3) –er, *bøker, føter, mineraler, personligheter*

Dek 4) –r, *opplevelser*

Dek 5) –n, ingen eksempler

Dek 6) –Ø: *folk, nordmenn, ord, piller, ting, øl, år*

Blandingsformer: *göteborjan, nordmennern*

Blandingsformer med norske substantiv med svenske endinger: Ingen eksempler

Norske substantiv med norske endinger: *varmegrader, øyne*

Norske substantiv med endinger fra bodødialekten: *tullinga*. I bestemt form: *granittsvabergan, ongan, svabergan*

Norske substantiv på ord som som ligner på hverandre på norsk og svensk:

Eva bruker norske ord i stedet for svenske, men som ligner på hverandre, og de har jeg telt opp som norske substantiv:

innbyggere for *innbyggare*

mennesker for *människor*

problemer for *problem* (deklinasjon 6 på svensk)

stein for *stenar*

svensker for *svenskar*

I bestemt form flertall:

skattebetalerne for *skattebetalarna*

tærne for *tår*

Norske substantiv på ord som som ligner på hverandre med bodødialekt:

daga for *dagar*

beina for *benen*

fota for *fötter*

granittan for *graniterna*

hornan for *hornen*

kodan for *koderna*

likheta for *likheter*

middaga for *middagar*

måna for *månader*

plassa for *platser*

rapporta for *rapporter*

ræka for *räkor*

svenska for *svenskar*

teng for *ting*

utlendinga for *utlänningar*

veia for *vägar*

I bestemt form flertall:

batterian for *batterierna*

danskan for *danskorna*

fjellan for *fjällen*

kursan for *kurserna*

ordan for *orden*

rapportan for *rapporterna*

språkan for språken
studian for studierne
svenskan for svenskarna
tingan for tingen
åran for åren

Dette gir 22,2 % svenske endinger, 74,1 % norske endinger og 3,7 % blandingsformer. Selv med en del svenske endinger, kommer Eva likevel i gruppa for de norskspråklige under denne variabelen, siden alle de svenske formene er på substantiv som er likelydende i svensk og norsk og at hun bare har to blandingsformer. Muntlig språk er ikke helt konsekvent. Dessuten skrev Nordenstam at denne variabelen var annerledes enn de tre andre og at på substantivvariabelen fikk alle hennes informanter norske og svenske former, både de som ellers var i den norskspråklige og de som var i den svenskspråklige gruppa. ”Det visar seg att till skillnad från vad som gäller för de tre tidigare undersökta variablerna finns här varken informanter med 0 % eller 100 % norska former (Nordenstam 1979:47). Dette forklarer hun med substantivets karakter som innholdsord. ”Inte ens de mest svenskspråkiga informanterna kan undgå att använda norska beteckningar för företeelser i Norge, och ingen kan låta bli att använda vissa svenska ord när svenska förhållanden kommer på tal” (Nordenstam 1979:48). Det jeg har gjort i tillegg, er jo å ikke ta bort de helt likelydende substantiva, men å se på flertallsbøyinga og kategorisere de substantivene som følger svensk mønster, inn under svenske endinger. Da blir det også nødvendigvis noen svenske ord hos også den norskspråklige informanten min.

5.3.5.1.5. Oppsummering Eva

Med denne gjennomgangen av språket til Eva, der jeg fant klar overvekt av norvagismer i alle de fire variablene, mener jeg å kunne si at hun er klar kandidat for den norsktalende gruppa til Nordenstam. Eva har gått inn for full akkomodasjon til norsk og klart det. Den lokale dialekten har åpenbart virket sterkt normativt inn på språket hennes. Former av nektingsadverb viser at hun fremdeles er litt påvirket av dialekten i Tromsø der hun bodde først og der hun lærte seg å snakke norsk. Nå er bodødialekten og tromsødialekten såpass nær hverandre at hun kan beholde mye av grunnlaget for den norske dialekten når hun skal snakke bodøværing. Hun har lagt om til apokope, som jo er et fenomen som skiller de to dialektene.

5.4 Oppsummering av variablene og de tre gruppene

Denne gjennomgangen av språket til alle fem informantene med vekt på de fire variablene, viser at de tre gruppene til Nordenstam for grad av akkomodasjon til norsk, også kan sies å gjelde for mine informanter. De fordeler seg på alle tre gruppene; Asta i gruppa for ”svensktalende”, Bernt, Cecilia og Dag i gruppa for ”blandspråk” og Eva i gruppa for ”norskspråkiga personer”.

5.4.1 tabeller over variablene

5.4.1.1 Tabell variabel 1

Tabell 1. Antall forekomster av *ikke/ inte*

Informant	Ikke	ikkje	NO %	Inte	SV %	Sum	kategori
Asta	2	0	4,2 %	46	95,8 %	48	SV
Bernt	35	0	92,1 %	3	7,9 %	38	NO
Cecilia	24	0	54,5 %	20	45,5 %	44	Bland
Dag	49	1	98,03 %	1	1,96 %	51	NO
Eva	57	34	100 %	0	0	91	NO

5.4.1.2 Tabell variabel 2

Tabell 2. Antall forekomster av *jeg/jag*

Informant	Jeg	æ	NO %	jag	SV %	Sum	kategori
Asta	0	0	0	151	100 %	151	SV
Bernt	4	0	5,6 %	68	94,4 %	72	SV
Cecilia	9	0	6,7 %	126	93,3 %	135	SV
Dag	75	3	80,4 %	19	19,6 %	97	Bland
Eva	0	108	99,09 %	1	0,91 %	109	NO

5.4.1.3 Tabell variabel 3

Tabell 3. Antall forekomster av -e/-a-infinitiv

Informant	e-inf	apokope	NO %	a-inf	SV %	Sum	kategori
Asta	0	0	0	57	100 %	57	SV
Bernt	4	3	30,4 %	16	69,6 %	23	Bland
Cecilia	38	0	86,4 %	6	13,6 %	44	Bland
Dag	34	2	85,7 %	6	14,3 %	42	Bland
Eva	21	35	100 %	0	0	56	NO

5.4.1.4 Tabell variabel 4

Tabell 4. Antall forekomster av flertallsendinger på substantiv

Infor- mant	Sum antall	Sv end. Ant- all	Sv end. %	No end. sum antall	No end. sum %	No end. bok- mål ant	No end bm %	No end. bodø- dial- ekt	No end. Bodø %	Bland -ing antall	Bland -ing %
Asta	56	55	98,2 %	1	1,8 %	1	1,8 %	0	0	0	0
Bernt	46	23	50 %	18	39,1 %	15	32,6 %	3	6,5 %	5	10,9 %
Cecilia	32	17	53,1 %	13	40,6 %	13	40,6 %	0	0	2	6,3 %
Dag	52	20	38,5 %	27	51,9 %	25	48,1 %	2	3,8 %	5	9,6 %
Eva	54	12	22,2 %	40	74,1 %	9	16,7 %	31	57,4 %	2	3,7 %

DEL TO

6. Sammenfattende analysedel

6.1 Språktilpasningen hos informantene mine

I del fem har jeg gjennomført en språklig analyse av språket til hver enkelt av informantene mine. I denne delen kommer jeg til å se litt nærmere på likhetstrekk og forskjeller mellom dem og forsøke å forklare funnene ved hjelp av teori.

Brit Mæhlum påpeker at en språkbruker kan velge å bruke nøytrale variantformer. Det gjør også mine informanter når de velger former som er like på norsk og på svensk, og unngår ord og former som er forskjellige i de to språkene. Bortsett fra den ene svenskspråklige informanten min som har mange rent svenske substantiv som f.eks *blommor* og *båsor*, bruker de fire andre informantene så å si bare substantiv som er norske eller likelydende på norsk og svensk. De har altså alle valgt bort de mer særegne svenske orda som er klart forskjellige fra de norske substantiva.

På folkemunne kalles blandingspråk av svensk og norsk for ”svorsk”, og slik blanding har ikke høy status fordi ”svorsk” oppfattes som ”knot”. Informantene mine nevner også svorsk, som de anser som noe dårlig. Det er mulig å argumentere for at ”svorsk” er uttrykk for en form for nøytraliseringsstrategi, et signal om et ønske om en ”midtimellom”-identitet. Det går jeg ikke videre inn på her, men vil heller se mer på ett problem med nøytraliseringsstrategien når det gjelder å velge ord på norsk som likner på ord på svensk. Likelydende ord i svensk og norsk er nemlig ikke alltid like. De som ikke er det, er de såkalte ”falske vennene”. Nordenstam er inne på det samme. Hun undersøkte bruk av ord som vi kan kalle nøytrale sett fra informantenes perspektiv. Slike ord kan nok *virke som nøytrale*, men kan ved nærmere undersøkelse ha noen problematiske sider ved seg. Nordenstam grupperer disse ordene i tre grupper, ”homofoner, homologer og stilbyten” (Nordenstam 1979:55). Homofone ord har fonetisk, men ikke semantisk likhet med motsvarende ord i morsmålet, homologe har både fonetisk og delvis semantisk likhet med motsvarende ord, og stilbytte oppstår når svenske språkbrukere begynner å bruke likelydende ord som har ulik stilverdi på svensk og norsk. Et eksempel på et homofon er *semester*. Det har ulik betydning i de to språkene. På norsk betyr det ”studiertermin”, og på svensk ”ferie”. Det er altså eksempel på en ”falsk venn”. Det svenske substantivet *ffäll* og det norske *ffell* regnes av Nordenstam som homolog. På norsk betyr det alle slags berg, men bare ”högt berg med evig snö” på svensk (Nordenstam 1979:56). Et eksempel på stilbytte er ordet *spørsmål*, som er et

vanlig, nøytralt ord på norsk, men har et høytidelig preg på svensk. Det svenske ordet *fråga* har ikke noe likelydende ord på norsk, og kanskje det var derfor Nordenstams informanter valgte å bruke spørsmål med derpå følgende stilbytte i en norsk kontekst (Nordenstam 1979:56). Som vi ser, er det ikke helt enkelt å bytte språk eller å blande språk, heller ikke når det er snakk om nærliggende språk som svensk og norsk. Ord man velger, kan passe dårligere enn man trodde. Hos mine informanter har jeg ikke umiddelbart funnet mange eksempler på at de går i slike ”ordfeller”, men flere av dem sier at de velger bort ”falske venner”. Det eksemplet de har kommet med, er *rolig* som er fonetisk likt på svensk og på norsk, men som betyr helt ulike ting. Den svenske betydningen tilvarer ”morsom” på norsk, mens ordet betyr ”stille” på norsk, altså ordet *ljugn* på svensk. *Rolig* er et ord som brukes mye på begge språkene slik at det merkes i dagligtalen hvis man bruker det feil. *Rar* er et annet. Andre ”falske venner” er ikke så framtrædende. Men som sagt, så sier mine informanter at de velger dem bort, dvs at de finner andre ord for dem. Den svensktalende informant min kommenterer både *rolig* og *rar* i en sammenheng der hun spontant har brukt ordet *rolig* i samtalen:

A: Ja det er så roligt så. Just det, roligt. Det er skojit och kult och sånt på svenska och så er det lungt och inntill tråkit, och nånting som er rart – på svenska er rart det mjukaste, goaste, varmaste och finaste – ”du är så rar!” – det er det samma som du er varm och god och älskandsvärd. Och på norska är tydingen att du er inte knepp i kolan. Knepp i kolan er altså slang, stockholmsslang, dum i huvudet, knepp i kolan.

Det er litt ulikt hvordan informantene mine finner erstatningsord for slikt de oppfatter som ”for svensk” eller unorsk. Det er vel sånt man lærer seg over tid når man flytter til et nytt språksamfunn. Cecilia fortalte at hun brukte ord fra bestemora sin värmlandsdialekt. Asta fortalte meg at hun prøver først andre ord på svensk som hun ikke bruker så ofte, noe som høres ut som det Nordenstam kaller stilbytte, men jeg har ingen konkrete eksempler på det fra intervjuet med denne informanten. Poenget er vel egentlig at noen ord på norsk krever større akkomodasjon eller årvåkenhet enn andre ord for svensker som skal snakke norsk.

Begrepet modifisering er sentralt når vi snakker. Alle modifiserer vi på en eller annen måte, ut fra talesituasjon, hvem vi snakker med, hva vi snakker om. Den tilpasningen eller modifiseringen som jeg har kartlagt hos informantene mine, handler om å bytte språksamfunn, og den varierer mye fra person til person hvordan de tilpasser seg det nye

språksamfunnet. I prinsippet kan de velge mellom å modifisere språket sitt mye eller lite, altså tilpasse seg mye eller lite til en norsk talespråkssituasjon, siden de lett blir forstått, uansett hvordan de snakker. De tre som snakker et blandingspråk, har alle tre mange norske substantiv i språket sitt; de skifter altså ut svenske leksikalske element med tilsvarende norske. Generelt blir innholdsord erstattet med norske ord før formord. Det er selvsagt innholdsord som oftest har ulik betydning på de to språkene. Alle tre i blandingsgruppa har beholdt mindre innslag av norsk i de tre andre språkvariablene. Det kan ha sammenheng med at svenske endinger eller det svenske personlige pronomenet i entall, ikke skaper forståelsesproblem i norsk sammenheng.

Modifisering kan også sees på ut fra et mottakerperspektiv. Hvilken effekt har individets språkvalg på samtalepartene? Mæhlum så på konflikten mellom dialekt og hovedstadsmålet i sin hovedfagsoppgave. I min studie ser jeg på to forskjellige språk som i og for seg ikke ligger lengre fra hverandre enn mange norske dialekter. Det er kanskje mer verdinøytralt å bytte til et nabospråket enn å skifte dialekt når en flytter innenlands i Norge. Som Røynelands informanter påpekte, var det upopulært blant andre sunnmøringer i Oslo og særlig på hjemstedet hvis noen la helt om til østlandsk og sluttet å prate sin opprinnelige sunnmørsdialekt. Alle fire informantene til Røyneland hadde også jevn kontakt med folk hjemmefra og med hjemstedet, men alle hadde modifisert noe av språket. Alle informantene mine var mest sammen med nordmenn i Norge og hadde lite kontakt med svensker i Bodø. Da har de ingen korrigerende instans som gjør at de lettere beholder sitt opprinnelige språk. Og nordmenn korrigerer dem heller ikke, uansett hvilken av de tre tilpasningsgruppene de ender i. I tillegg er de ganske langt hjemmefra, slik at de ikke er i hjemlandet så ofte. Sosiale nettverk er altså en viktig faktor i denne sammenhengen. Den ene svenskspråklige informanten min kommenterer dette slik :

A : Trots det att jag har bott här i ett och ett halft år, men eh, jag er ju rätt ensam genom att underskilnaden ner till nästa generation er såpass stor. Så jag treffar dom - Jag arbetar en dag i veckan

Hun er gammel, bor aleine og har et lite nettverk. Det er da også hun som har lagt minst om til norsk språk. Slik passer nettverksteorien godt i hennes tilfelle. De andre fire informantene har alle et sterkt nettverk av norsktalende rundt seg, men har likevel ulik grad av modifisering

sammenliknet med hverandre. Dette viser at nettverk ikke er eneste faktor som spiller inn på akkomodasjonen.

Røyneland 1994 legger mye vekt på sosiale nettverk. Hos henne handler det mye om konflikten mellom by og land. Hos mine informanter dreier det seg derimot ikke om å komme fra bygda til byen, men fra nabolandet, og for mange fra en større by til en liten by i Nord-Norge. Vi kan likevel se at det har betydning for språktilpasningen til hver enkelt hvor mye informantene blir integrert i det nye språksamfunnet de kommer til og hvor mye de har kontakt med hjemmemiljøet i Sverige. Bernt snakker f. eks. mer om venner enn om språktilpasning:

B : Men eh – nei. Det er klart, asså. Det som i ..andelen.(?). kanskje va, altså, eh –hva skal man **seja**, som tyngst **ejentligen**, i starten , va **ju innan** man hadde fått seg en **vänkrets** og det her greiene hva asså det **tog ju** en stund innan man fikk en **vänkrets** og -

Int : Men tror du det – at det hadde noe med det å gjøre? For det tar jo tid på et nytt sted

B : Joda det gjør det, det gjør det. Men når **jag börja** kjenna folk litte grann så blev det **ju betydigt** lettare hva

Int : ja. Tror du det hadde noe å si med hvor du kom fra? Det med tida. For det tar jo tid, det tar jo som regel flere måneder, kanskje halvt år og sånn

B : Jaa –det e alstå, først om **jag** skal **seja blivit** integrert asså i samfunnet, så å **seja**, så **tog** det i alla fall ett år i alla fall, **tyckte jag** som - ja asså - det va ganske my **ejentlig**, my faguttrykk og sånna der greier,asså, my sånna ting som gjennom jobbe og sånt der. Det va veldig mye nytt, asså. Såe, men eh, det va jævla jobbit, **ejentlig**, **just** det her med den första tiden asså. Men eh, men nå **tycker jag** det går veldigt greitt.

Mens Eva som har lagt om til norsk, synes det går greitt språklig når hun holder norsk og svensk helt fra hverandre og snakker bevisst norsk hele tida, også med mannen sin, som er norsk, men hun får problemer med valg av språk når hun snakker med svensker i Norge:

E : ja. Men æ må, så snart vi e kommen over grensa så må æ snakk svensk.

Int : for da, da legger du om?

E : ja

Int : hvordan er det å snakke med svensker her i Norge da?

E : det e det værste

Int : da vet du ikke hva du skal gjøre?

E : da blir vi begge to veldig usikker.

Som vi har sett under gjennomgangen av språket til informantene, er det karakteristisk for alle tre i blandingsgruppa, at de har flere innslag fra talt bokmål enn fra den lokale dialekten der de bor. Uten korrigering fra det norske språksamfunnet de lever i og uten krav fra andre svensker, bruker disse språkbrukerne ubevisst bokmålet som normgiver. Siden de har vokst opp i et land med et mye sterkere standardtalemål enn vi har i Norge, er det naturlig for dem å bruke det uoffisielle standardtalemålet i Norge som utgangspunkt for sin modifisering. Ett eksempel er at de sier *jeg* og ikke *æ* som i Bodø. Talt bokmål synes altså å ha hatt større normkraft for dem enn bodødialekten.

I akkomodasjonsteorien skiller man mellom konvergering og divergering. Begge deler er det eksempler på i materialet mitt. For å ta den svensktalende informanten først, forklarer Asta selv sin akkomodasjonsstrategi med at hun var gammel da hun flytta til Bodø og at hun har lite kontakt med det norske språkmiljøet der hun bor nå. Hun markerer således en avstand mellom seg og det norske samfunnet ved å beholde sitt opprinnelige talemål så uendret som mulig. Hun har ikke problemer selv med å forstå norsk, men opplever iblant at nordmenn ikke forstår hennes svensk. Hvis vi skal kalle det divergens, kan vi forklare det med at hun ønsker å beholde identiteten som svensk standardtalemålsbruker som hun har hatt i et langt liv. Hun bruker samtidig konvergerende strategier når hun velger bort de svenske ordene som lett kan misforstås av nordmenn. Dette samsvarer også med det Røyneland sier om at en språkbruker gjerne både konvergerer og divergerer, men på ulike nivå i språket sitt (Røyneland 1994:86).

De tre som snakker blandingspråk, kan vi si konvergerer ved at de bytter ut mange svenske språkdrag med norske språkformer. Dette er antagelig for å komme det norske språksamfunnet i møte. De tilpasser seg merkbart for å bli forstått og for å kunne delta i det norske samfunnet. Samtidig divergerer de når de beholder *jag* i stedet for å bruke norsk *jeg* eller bodødialektens *æ*, og med det markerer de kanskje en viss avstand fra omgivelsene og signaliserer solidaritet med sitt svenske opprinnelsesspråk og sin svenske opprinnelse

generelt. Kerstin Nordenstam fortalte meg at hun i Norge på 1970-tallet opplevde at nordmenn prøvde å konvergere i retning av hennes svensk når hun snakket svensk til dem. Ofte la de om det personlige pronomenet til hennes *jag*. Dette syntes hun var unødvendig, for det var jo ikke det hun ikke forsto. Vi kan kanskje her tale om å konvergere oppover, dvs at disse språkbrukerne prøvde å identifisere seg med et språk med høyere status. Som Røyneland beskrev det (Røyneland 1993:86), er dette konvergens som oppfattes negativt av mottakeren. Mine informanter har ikke nevnt slike opplevelser.

Den femte informanten min har lagt helt om til norsk og dermed konvertert på alle plan. Hun forklarer selv at hun valgte bevisst å gjøre dette. Hun sier noe i intervjuet som vi kan tolke har med konvergering å gjøre:

E : Åsså, det tok tre og et halvt år, **førs** æ på en måte følte at æ bynt å få litt grep om det, asså, sånn ordntlig. Ikkje sånn at det blei sånn - , først så vart det sånn, æ tort ikkje å sei noen teng. Sant. Æ måtte lær mæ nån ord, de som var forskjellig mella Sverige og Norge. Men –eh – æ var vældig, vældig førsiktig med å bruk de. Før ellers syns æ det ville høres ut som æ på en måte parodierte ikke sant på norsk.

Hun fortsetter forklaringa av hvordan hun la om:

E : ja, men da tok det, sant, det tok ganske lang tid. Før først så kom det en periode dær du kjempefokuser på å prøv og lær dæ språket, men så mesta æ svensken min. Det vart berre tull.(latter) Så man fant ut man måtte jobbe med å berre hold de i **sær**, skille de, og da blei ingen av dem særlig god. Det e liksom, det tok tre og et halvt år kanskje til æ følte æ hadde litt sånn kontroll, på begge språkan.

I intervjuet fortalte Eva meg at hun valgte å legge om til norsk fordi hun mener at det er å vise respekt for det landet hun flyttet til. Dessuten syntes hun det var morsomt å gjøre det. Det må også sies at hun var i stand til det og nå snakker veldig godt norsk. Man kan ikke høre at hun er svensk. Hun har også lagt om til den lokale dialekten. Det kan jo også være en grunn til at strategien hennes har lyktes. Hvis hun hadde blanda talt bokmål inn, hadde hun snakka markert annerledes enn omgivelsene. Ved å legge om til bodødialekten glir hun helt inn språklig der hun bor.

Valget Eva gjør, kan også forklares ut fra høflighetsteorien (Røyneland 1994:90); ved å velge å konvergere med bodødialekten oppfylles begge de ønskene som den teorien baserer

seg på. Det vil si at hun blir akseptert og godkjent ved å snakke som de som bor der hun flyttet til. I tillegg beholder hun handlefrihet etter at hun har lagt om. Hun bevarer ”ansikt”, fordi hun snakker som de andre, og har dermed en friere posisjon enn hvis hun skulle møte dem med svensk eller et blandingspråk. Samtidig venter hun til hun vet hun kan snakke norsk før hun legger om. Det kan også passe med høflighetsteorien. Eva vil ikke miste ”ansikt” ved å ikke snakke norsk helt perfekt, samtidig vil hun ikke at de norske samtalepartnerne skal miste sitt ”ansikt” ved å ta hennes forsøk på å snakke norsk som en parodi. Samtidig kan man jo si at hun stiller høye krav til seg selv.

Høflighetsteorien anvendt på de tre i blandingsgruppa, gir litt andre svar enn for Eva. Når man velger et blandingspråk, velger man en mellomting. Vi kan si at Bernt, Cecilia og Dag viser høflighetsstrategier ved å beholde noe fra sitt opprinnelige språk og dermed beholde ”ansikt” overfor det Sverige de har forlatt, samtidig som de viser sine norske samtalepartnere at de kommer dem i møte ved å endre på språket sitt. Mens Asta ved å beholde sitt svenske språk, likevel kan beholde sitt ”ansikt” i det norske samfunnet. Hun er synlig gammel og ingen trussel mot norskspråklige personer selv om hun snakker svensk. Vi kan anta at høflighetsstrategier virker best når man møter folk i den virkelige verden der man kan anvende mer enn bare verbalspråk, f.eks også kroppsspråk. Asta er ei pen og vennlig dame. Det er over telefonen hun har opplevd skeptisisme fra nordmenn:

A: Nei, dom vill inte forstå, många. Ja. Jag gjorde nemligen en – at jag gick igjennom hela deras leverandörslister som er kvar, även senn förriga egarn för fyra års senn. Och der fikk jag sitta och ringa upp och ta reda på fakta. Men det fanst dom som sa ”Hva skal du med det til du som er svensk?! Hva, Hva skal du med dom uppgifterna til?” ”Jag ringer för jag holder på med (bedriften)’s datarister,” sa jag. ”Vi skal inte inn i noen rister.” ”ja, vi har bara adresse, telefonnummer och organisasjonsnummer och är bankgiro för att vi kan betala är som vi köper av.” ”Hva vet du om det?” ”Jo jag sitter her på kontoret.” ”Ah! Jag lemner inte uppgift til svensk!” och så slänger dom på röret

Når det gjelder identitet og språk, kan det se ut som de tre i blandingsgruppa signaliserer identitet ved at noen språktrekk kan være vanskeligere å bytte ut enn andre. Hos Røynelands informanter var det som hos mine informanter, personlig pronomenen i 1. person entall som var et av de siste språktrekkene som ble byttet ut. Med det kan vi slå fast at det ser ut til å ha mye å si for egen identitet hva man sier om seg selv, altså hvilken variantform det personlige pronomenet har. Det kan jo tenkes at de svenske innvandrerne også kan føle at de kan bli tilskrevet uønsket identitet. Stereotypen av en svenske er jo både forbundet med noe

bra siden svenskene har hatt så høy status i Norge, samtidig med at den stereotype svensken er heller arrogant. Dessuten har vi disse typiske svenskevitsene der svensken er dum. Det morsomme med det er jo at i Sverige har de de samme vitsene om nordmannen, så den vitsinga stikker nok ikke så dypt.

De fem informantene mine har jeg plassert i tre ulike grupper når det gjelder akkomodasjon til norsk. Tre av dem havnet i samme gruppe og snakker alle en blanding av de to språkene. Jeg synes det er naturlig at det er flest i blandingsgruppa. Det å modifisere språket sitt er ganske naturlig når man bytter språksamfunn, mens det å legge helt om til norsk fra svensk er både vanskelig og kanskje heller ikke ønskelig for alle. De tre i blandingsgruppa har likevel store forskjeller seg i mellom når det gjelder hvilke akkomodasjonsstrategier de har valgt. De er også litt ulike i holdninger til språk generelt og til sitt eget talemål. Bernt sier om sitt eget språk:

B : (...) **Jag er ju** ikke, ikke så god på norsk, asså, sånn sett, **jag brukar ju** ikke språket sånn sett, det er vel stort sett, eh, ja, faguttrykk og **sånt der** som **jag** bruka

Bernt har likevel mange flere norske ord og norske endinger i språket sitt enn han gir uttrykk for. Cecilia er mer bevisst selv på at hun blander språkene. Hun sier at hun ikke snakker ”ordentlig norsk”.

C : Ehmm, **jag opplever ju** at det e -at du legger **ju** ikke om språket i og med at alle forstår jo all ting du **sejer** . Hvilket gjør at du blir ikke motivert å skifte språk. Veldig många svensker havner at du blir svorsk da, for du snakker, får, du får en blanding utta - aldri hatt noe av problem med å forstå **nån** her, og ingen har problem med å forstå meg

Hennes blandingspråk er forskjellig fra Bernt sitt ved at hun har noen få flere norske 1.persons personlige pronomen i entall enn han, og ved at hun har halvt om halvt med *ikke* og *inte* mens Bernt har mest *ikke*. Bernt har mest *a*-endinger mens Cecilia har mest *e*-endinger på infinitivene. Begge har mange norske substantiv og også norske substantivendinger. Dag er mer ulik de to og har tydelig flere norvagismer i sitt språk enn både Bernt og Cecilia. Dag mener selv han snakker norsk med svensk uttale. Analysen av språket hans viser at han

bruker mer svenske former enn han sier selv. Han har rett i at han bruker mange norske ord, men han sier *jag* en del likevel, har en del *inte* og bruker noen få *a*-endinger på infinitiv. Her kan vi se det som Røyneland påpeker, nemlig at tilpassinga ikke alltid er lik subjektivt og objektivt sett (Røyneland 1994:86). Dag mener selv han har tilpassa seg det norske språket mer enn vi ser i analysen av språket hans.

Når det gjelder grad av språktilpasning og ekteskap med svensk eller norsk person, samsvarer språket til informantene mine med det både Nordenstam og Mæhlum fant ut. Den ene informanten min som ikke la om til norsk, var gift med en svenskspråklig mann da hun kom til Norge. Hun er i tillegg pensjonist, slik at hun ikke har et norsk arbeidsmiljø å gå til. Cecilia har vært samboer med en norsk mann og de tre andre er gift med norsk person. Cecilia forklarer selv at samboerskapet hennes var viktig for språket hennes:

C : ja det va det. Det va med en i **från** Nordland. Så vi bodde sammen i Bodø i **fyra** år.

Int : tror du det har noe å si med språk,eh, det er jo ...å bo med tett innpå, det påvirker det jo enda mer

C : **jag opplevde ju at jag ble mycket** mer påverkat **tå** det norska språket og særlig dialekten, etter at vi hadde vært sammen **ett tag**. Det tror **jag** må være **størsta påverkad**.

Når det gjelder sosialgruppetilhørighet, finner jeg ikke det Nordenstam fant, nemlig at høyere utdanning var hinder mot akkomodasjon, men ingen av informantene mine er i et universitetsmiljø, så det kan jo være en årsak. Eva har et akademisk yrke innen jus, men måtte skrive rapporter på norsk helt fra starten av, slik at hun lærte norsk skriftlig. De tre i blandingsgruppa har ulike jobber. Bernt og Dag sier begge at fagspråket på jobben deres har helt ulike ord på norsk og svensk, slik at det er de norske ordene de bruker der. Cecilia jobber i et internasjonalt miljø og med norske barn, slik at det vil være norske ord og begrep som blir valgt der også framfor svenske ord.

I dette delkapitlet har jeg prøvd å tolke akkomodasjonen til hver enkelt av de fem språkbrukerne. Jeg har brukt identitets- og høflighetsteorier ved siden av generell akkomodasjonsteori i dette tolkingsforsøket. Begrepene *akkomodasjon*, *identitet* og *høflighet* er alle relasjonelle begrep. Det er viktig å ha det in mente ved tolking av språkbruk. Det vil være urimelig å tolke inn en form for essensialistisk svensk eller norsk identitet på vegne av enkeltinformantene. Jeg påstår altså ikke at Asta for eksempel essensielt har en sterkere

svensk identitet enn Eva, som på sin side da skulle ha en essensielt norsk identitet. Identitet er samtidig noe en tilskriver seg selv og som en får tilskrevet av andre. Det er ingen statisk størrelse. Jeg har analysert språkbruken til fem svensker som har flytta til Norge. Grunnlaget mitt er en bestemt situasjon, en uformell muntlig intervjusituasjon. I denne situasjonen opptrer de fem informantene språklig forskjellig. I andre kontekster ville disse forskjellene kunne fått andre uttrykk. Det betyr at det er begrenset hvor sterkt jeg kan generalisere om informantene mine ut fra den gitte konteksten. I tillegg til min egen analyse har jeg informantenes utsagn om egen språkbruk å bygge på. Grovt sett stemmer disse utsagnene med det jeg har funnet, men slett ikke alltid på detaljnivå. Det er ikke uventet, men helt i samsvar med det vi ellers vet om forholdet mellom egenrapportert språkbruk og faktisk egen språkbruk.

6.2 Kodeveksler informantene mine?

For å gjenta definisjonene fra teoridelen, er kodeveksling en veksling mellom to språk, ikke en sammenblanding av dem. Norsk og svensk er språk som ligger nært hverandre, og det fører til at kodeveksling mellom de to språkene kan gå begge veier, siden språkene er gjensidig forståelige. Det er dette som gjør kodeveksling mellom svensk og norsk annerledes enn kodeveksling mellom to mer ulike språk. En innvanderer fra for eksempel Pakistan kan ikke generelt veksle mellom norsk og pakistansk i samtale med norske språkbrukere, men bare med personer som kan begge språkene. Slik sett kan man kanskje si at det ikke krever like stor kunnskap i begge språkene når det gjelder svensk og norsk som når det gjelder kodeveksling mellom to mer ulike språk. Svensk og norsk er så like at språkbrukeren ikke behøver beherske det ene av dem veldig godt for å kodeveksle.

Nedenfor opererer jeg med et skille mellom kodeveksling og interferens når det gjelder språkbrukerens holdninger til eget språk. Det er kodeveksling hvis språkbrukeren selv vet at han eller hun veksler mellom språkene, mens det er interferens når språkbrukeren tror at han eller hun snakker norsk, men har mange svenske innslag i språket sitt. Det vil si at innslag av norsk i svensken til en person kan være uttrykk for kodeveksling, mens samme innslag kan være å se på som interferens hos en annen svenske.

6.2.1 Kodeveksling hos Asta

Asta fortalte meg at når hun er i ferd med å bruke svenske ord som ikke blir forstått av nordmenn, prøver hun først å erstatte dem med andre svenske ord som hun ikke bruker så ofte, og deretter eventuelt bruke et norsk ord. Ordene *rolig* og *rar* har hun måttet finne alternativ til, for ikke å bli misforstått, sier hun. Det er kanskje litt påfallende at de eksemplene hun nevner, er blant de mest kjente ”falske vennene”. De fleste nordmenn vet at betydningen av *rolig* og *rar* er svært forskjellig på norsk og svensk. Asta brukte et norsk ord under intervjuet: *bedrift* i stedet for *företag*. Dette kommenterer hun selv. Hun anvender ikke kodeveksling med bevisst valgte norske ord, selv om hun i løpet av intervjuet anvender ett norsk ord. Dette er ikke intendert, for hun påpeker det etter at hun har brukt ordet:

”Ha! Där har vi ett norsk ord. Det heter bedrift mens jag, i svenskan så heter det företag. Det ramlar inn ett och annat norsk ord, antigen om jag vill eller inte”.

Dette vil jeg altså ikke kalle kodeveksling. Ifølge Røyneland må det imidlertid ikke oppleves som bevisste valg av språkbrukeren for å kunne kalles kodeveksling, men det må likevel være en overgripende mening bak ordvalget for at det skal være snakk om kodeveksling (Røyneland 2003:51). Bare ett eller to ord i en lang samtale vil jeg ikke påstå er nok. Grensa er likevel glidende. Dette kan være en forsiktig start på kodeveksling hos denne informanten. Hvis hun skulle begynne å bruke flere norske ord og bruke dem konsekvent og bevisst med en bestemt kommunikativ hensikt, vil jeg kalle det kodeveksling. Til nå er det for lite. Hun tilpasser seg likevel til norsk i en viss grad, men det er noe annet enn kodeveksling. Dette tilfellet viser heller ikke triggering. Jeg finner dessuten ikke sitatveksling hos Asta. Når hun siterer nordmenn, gjør hun det på svensk. Her er deler av et eksempel som jeg har sitert tidligere:

”Hva vet du om det?” ”Jo jag sitter her på kontoret.” ”Ah! Jag lemner inte uppgift til svensk!” och så slänger dom på röret.

Oppsummeringa mi når det gjelder Asta er at vi ikke finner kodeveksling i språket hennes.

6.2.2 Kodeveksling hos Bernt

Det høres at Bernt er svensk både i lydverk og intonasjon, men han bruker samtidig mange norske ord. Selv mener han at han snakker ”svorsk”, altså en blanding av språkene, og det gjør han da også, men han bruker flere norske ord enn han selv gir uttrykk for at han er klar over. På leksikalsk nivå har Bernt lagt mye om til norsk; han bruker bl.a. flere norske substantiv og adjektiv enn svenske. Mange formord er likevel fortsatt svenske, og han har langt på vei bevart svensk bøyingsmorfologi. Det er alt dette som fører til språkblanding hos Bernt. Her er et eksempel fra intervjuet:

B : Ja, ja, det merk man. Det merk man godt det. Ibland ,ibland, så kan man **ju** når man er **hemma** på, på ferie, så, så ja så **treffar** man **nån** gamla kjenningar og sånn der, hva og så, så må man faktisk tenke **efter** hva, hva het det her på svensk, hva (liten latter) asså – ja. Ja **jag** snakkar **ju** ikke, ikke norsk, asså, utan, **jag** e **ju** mer sånn svorsk (latter), kan man vel seja på en måte .Men eh, det blir **ju-** ja .Ord som, som folk ikke skjønne, så må **ju jag seja nått annat** på norsk, asså, så det blir **ju** bytta en del ord. Sønn min brukar å seja du snakkar aldrig norsk (latter) så nei, det blir vel en blandning.

Dette ser unektelig nokså vilkårlig ut, med apokope i presensforma ”merk” og faktisk to ganger, men fulle svenske presensformer i ”treffar” og ”snakkar”. Kan dette kalles kodeveksling? Bernt blander svensk og norsk både i hver eneste setning i sitatet og på ordnivå. Dersom han kodeveksler, må det i så fall være den tredje formen for kodeveksling som jeg i teoridelen i samsvar med vanlig praksis har kalt setningsintern kodeveksling, som er veksling mellom to språk innenfor ”en og same frase, setning eller ord” (Røyneland 2003:48). I dette tilfellet vil jeg signalisere tvil. Hvis et av kjennetegnene på kodeveksling har med identitet og tilhørighet å gjøre som Røyneland påpeker (Røyneland 2003:51), er det mulig at vi kan si at Bernt kodeveksler. Gjennom språket sitt signaliserer han tilhørighet både til det norske språksamfunnet og til sitt svenske opphav. Men hvis vi skal ta hensyn til at det må være bevisst og intendert bruk av begge språkene for å kunne kalles kodeveksling, vil Bernt neppe kunne sies å kodeveksle. Blandingsspråket hans synes være for tilfeldig. Han sier at han snakker svorsk, og er altså bevisst på det, men det er neppe slik at alle ”blandingstrekkene” i språket hans er intendert. Et eksempel fra intervjuet:

B : Men det – **senn** har jag **vore** en lengre period asså som det kanskje gått en sju-åtta **månader** innan man har **varit** tillbaka til Sverige,hva, **då** merka **jag** stor, stor forskjell, asså. Eh. **Jag** omgås **ju** stort sett bara med norska folk, asså. Det er **ju** – det er **ju** vel **nån** enstaka svenske som **jag** har **nå** kontakt med. Men **dom**

har **ju också vart** lenge her, hva, men - så hvis vi tar en pils eller **nått** sånt der så blir det lite svenska (latter) –så - **Då** blir det.- Men **när** det er **nån annan**,asså ja, familien eller **nått** sånt der, så **då** blir det snakka norsk, asså. Er vi aleina så kan vi prata helt svensk asså. Men det blir **ju** ofta **nåt** ord, **nåt** norska ord som kommer med endå man snakkar mer eller mindre svensk , heh-

Hvis dette er kodeveksling, synes jeg det er rart at det ikke er et tydeligere mønster i språkvekslinga. Man kan jo si at det er noe som går igjen ved at han sier *jag* og bruker noen svenske ord som ”många” og svenske bøyningssendinger på for eksempel verb og substantiv. Jeg kan ikke se noen klar mening bak blandinga hans, og tolker derfor denne variasjonen som eksempel på interferens. I samsvar med Nordenstams metaforiske forklaring av kodeveksling som veksling mellom to spor og interferens som ett spor, mener jeg det vi ser hos Bernt, er ”språkbruk langs ett spor” og ikke noe bevisst bytte mellom to spor eller to språk.

Ifølge Aarsæther er kodeveksling meningsskapende og meningsformidlende. Man kan ikke gå fra språkblanding til kodeveksling, bare motsatt. Dette poenget er relevant når det gjelder Bernt. Han har blanda språkene hele tida mens han har bodd i Norge. Selv om han bruker flere norske ord nå enn han kanskje gjorde i begynnelsen, og selv om han kan komme til å bruke enda flere norske ord på bekostning av svenske etter enda lengre tid i Norge, vil det ikke bli kodeveksling seinere heller. Kodeveksling er som nevnt bevisst bruk av to språk. Bernt synes bare å gradvis integrere mer og mer norsk i svensken sin. Aarsæther sier at hyppig lån av ord, særlig substantiv, er tegn på blandet kode, noe vi kan se hos Bernt. Noe Aarsæther også nevner, er at elementer fra språk 2 erstatter tilsvarende elementer fra språk 1. Det kan vi også se hos Bernt, for eksempel når det gjelder *ikke*, som han bruker mye mer enn *inte*. Dette oppfatter jeg altså som språkblanding og ikke som kodeveksling.

Når det gjelder sitatveksling hos Bernt, finner jeg disse tre sitatene i intervjuet (det som er streket under):

1) B : Det stog i avisa i Västerbottens Kuriren. Heter den, avisa. Så stog det at nu hadde, nu hadde den norska ferien begynt, før nu var det en norsk en som kom på motsatt färretning på motorvegen (latter)

2) B : joda det blir **ju** det at man lær seg **ju** fort. **Jag** huskar på –**jag** skulle, vi sku på hyttetur hva, å så skulle **jag** kjøpe så her plasttallerken,hva, og i Sverige så heter det **tallirk**, å så var det,ja, det va en ong jente som va der og så **jag** at **jag** skulle ha **papptallirk**, og så kom, kom med en **underlekan** hva og trudde det va en sånn vi skulle spis på (latter) og så sa **jag** at i Sverige bruka vi ikke å spise på **dom** der

(latter) kanskje dere gjør det i her i Norge (latter) **Jag** har ikke, **jag** trur **jag** hadde bodd her i **två** år men **hon** skjønt ikke hva det var. **Jag** holdt på **sekert** i **tie** minutter og **hon** skjønte ikke det

3) Sønn min brukar å se ja du snakkar aldrig norsk (latter) så nei, det blir vel en blandning.

I eksempel 1 og 2 kan vi se at det er lite svensk i sitatene fra norsk, men det er minst en svensk språkform der, så helt norsk blir det ikke i sitatene heller. I det tredje eksemplet der Bernt siterer sønnen sin som snakker norsk, er det mer blanding av språkene. Eksempelene viser altså ingen gjennomført sitatveksling hos han. Det er blanding av begge språkene hos Bernt hele veien. Triggering finner jeg heller ikke.

Tilfellet Bernt viser svært tydelig at det er vanskeligere å lokalisere kodeveksling mellom svensk og norsk enn mellom f.eks. urdu og norsk. Den formen for språkblanding som Bernt representerer, ville jo ikke kunne forekomme om vi hadde med to vidt forskjellige språk å gjøre.

Oppsummeringa mi når det gjelder Bernt er at vi ikke finner kodeveksling i språket hans, men interferens og språkblanding.

6.2.3 Kodeveksling hos Cecilia

Mye av det som gjelder Bernt, gjelder også Cecilia. Hun snakker en blandingsform av norsk og svensk, men litt annerledes enn Bernt. Hovedtendensen er likevel den samme: Leksikalsk har Cecilia lagt mye om, men i formord og endinger henger det svenske igjen. Cecilia har også svensk uttale og intonasjon, men snakker saktere og tydeligere enn Bernt. Den største forskjellen mellom Bernt og Cecilia er at Bernt har en del ord som er blandingsformer av begge språkene, som for eksempel ”samarbeidspartnare” og ”arbeidsstyrkan”. Denne blandinga vil ikke kunne kalles kodeveksling og viser at Bernt har kommet lenger på tabellen til Aarsæther fra kodeveksling til stabile varieteter enn Cecilia. Cecilia blander ikke på ordnivå. Svenske ord blir bøyd på svensk. Men hun veksler i intervjuet mellom ulike former av et og samme ord, som for eksempel sier hun både ”uppleve”/ ”oppleve” og ”har tatt”/har toge”/ ”har togit”. Dette vil jeg kalle blandingspråk. Cecilia har heller ikke kodeveksling som innskudd eller mellom setninger. Det hun snakker, er norsk med svenske innslag. Kan denne blandingen kalles kodeveksling? Jeg tolker dette

som identitetsskapende kodeveksling slik Røyneland beskriver det, så lenge det er klart at Cecilia snakker slik for å opprettholde tilhørighet både med det norske språksamfunnet hun lever i, og med sitt svenske opphav. Hun sier i intervjuet at hun gjerne skulle ha snakket ”riktig”, men at hun ikke får det til. Samtidig føler hun at det blir feil å legge helt om til norsk, fordi det vil gå ut over identiteten hennes. I tillegg sier hun at det blir vanskelig å lære seg å snakke norsk når nordmennene forstår henne godt, når de sier at hun må beholde språket sitt og endatil legger om til svensk når de snakker med henne. Det sistnevnte har hun opplevd noen ganger. Hennes veksling mellom de to språkene har en mening, slik hun selv ser det. Det er i så fall setningsintern kodeveksling der hun veksler mellom svenske og norske språkinnslag innad i setningene, slik Røyneland definerer slik kodeveksling. Et eksempel fra intervjuet:

Jag kan ibland bli osikker usikker når **jag** skriver svensk. **Jag** har aldrig vært usikker på **nån sin** før i mitt liv **hur jag** skal stave et ord i svenska. **Jag** har sånn fotografisk liksom at **jag** har sett om et ord har vært **fel** og **jag** vet, **jag** har liksom **inte**, det har aldrig vært **nått** problem med stavning. Og så **plötslig när jag** skulle skrive en sms en dag til søstra mi i Sverige så ble **jag** usikker på om **jag** hadde stava rett og det, det er, det er **ingen** artig, **tycker jag**

Men det blir likevel et definisjonsspørsmål, og Cecilia er ikke noe absolutt klart tilfelle. Eksemplet med ”tycker jag” kan også sees på som et innskudd og dermed et eksempel på taggveksling. Sammenliknet med Bernt, mener jeg hennes form for språkblanding eller sspråkvariasjon i større grad kan sees på som kodeveksling.

Når det gjelder sitatveksling, har jeg funnet to eksempler i intervjuet, der hun i det ene siterer nordmenn på svensk:

C: Og **jag** har og tenkt på det at – de har mobbat meg på skøy, vennane mine, for har du **inte** lært deg å prate norsk **än** du som har vart her i sju år, men de **sejer inte** til menneskje i **från** Bergen, har du **inte** lært å prate bodødialekt **än** du som har vart her i sju år, liksom. For det er og veldig forskjell på den, dialekten.

Mens det andre eksemplet er et mer direkte sitat og da hermer hun etter en nordmann på tilnærmet norsk:

C: kanskje det var mulig en **gång** på et utested i Mo i Rana, men **da** va det veldig mye sånn drikking og sånt. **Da** var det kanskje noen som sa ”jeg lika ikke svensk”, no sånt, men det e **ju** sånt som **inte**, det betyr ingenting. Det har **jag** nok hørt kanskje, men, det **vart** fråga om en **gång** kanskje, en mann øver førti kanskje, eldre mann (latter) Aldrig som profesjonelle, aldrig

Her ser vi at det bare er i det andre eksemplet at hun siterer en nordmann på tilnærmet norsk. Når hun siterer sin gamle mormor, blir det på svensk, iallfall svensk intonasjon:

(..) ”Ellers” sa ho, ”ellers gjør vi så”

Jeg finner også et eksempel i intervjuet på det som kan oppfattes som triggering:

Det e sånn, det e så mange som prater gebrokkent da, så vi har sånn her faktisk **nån** slags så her, **brinkevise** om **jag** skal **seja**, (latter) neimen sånn her, sånt der språk som **inte** e helt korrekt hos **nån**, forutan hos **norrmännerna forståss**.

Her er det ”forutan” som virker triggerende på resten av setninga, som blir helt svensk.

Konklusjonen min er altså at det er mulig å tolke deler av språkbruken til Cecilia som uttrykk for kodeveksling. Dette vil da være setningsintern kodeveksling. I tillegg fant jeg sitatveksling og et eksempel på triggering.

6.2.4 Kodeveksling hos Dag

Dag mener selv han snakker norsk med svensk brytning. Av nordmenn blir han lett oppfattet som svensktalende. Grunnen til dette er at han har tydelig svensk uttale og intonasjon. Dessuten bruker han flere svenske ord enn han synes å være klar over, noe jeg kunne telle opp i grovtranskripsjonen av språket hans i intervjuet. Det er også hos han særlig formord og endinger som forblir svenske. Substantiv og adjektiv er mest norske, selv om det òg finnes svenske eksempler. I tillegg er en del svenske småord med i det norske språket

hans, som ”just” og ”presis”. Han har rett i at han bruker mange norske ord. Man kan kanskje kalle basisspråket hans for norsk talemål med svensk uttale og intonasjon. Siden han selv mener at han snakker norsk, vil jeg påstå at de svenske innslagene primært er å se på som interferens fra svensk enn som kodeveksling. Også her kan vi bruke Nordenstams metafor om å veksle mellom to spor eller å kjøre på det samme sporet (Nordenstam 1979:122). Dag snakker i deler av intervjuet så å si rent norsk, om vi ser bort fra noen uttalesærtrekk og intonasjonen. Her er to eksempler:

D: visst e det det. Det e ganske unikt trur jeg i verdensmålestokk

D: nei og enda verre blir det når man tar fugler. Den fuglen som heter Sjørørre på norsk den heter Svartsvekka på svensk. Men så fins det Sjørørre på svensk. Den heter Svartand på norsk.

I andre deler av intervjuet er det mer svenske ord og svensk endingsmorfologi, og da sier han gjerne mye på en gang. De svenske innslagene er vanskelig å tolke som bevisste valg fra hans side; det virker ikke som dette er noe han kontrollerer på et bevisst nivå:

D : nei, det e ikke mål i seg sjøl, men jeg kan ikke la vær asså. Det blir .. det. Jeg var i, jeg hadde et oppdrag på svensk side, oppe ved Narvik, og **då** ,i søtti, nei hva **då**,sekstisju, og det var **då** jeg lærte meg at det var forskjellig typer norsk, og ikke bare den østlandsnorsken. **Då** bruker jeg å si, **då** lærte jeg meg den derre ”Kan du ta denne posen?” men en Narvikværing ”Ta denne posen” (tonefall). Det, da, det var det første. Og **senn** noen år senere kom **jag** til Bergen et ørend og skulle på norskkurs og studerte nordiska språk i Stockholm og **då** kom **jag** til Bergen og **då** fikk **jag** **høra**, **høra** noe nytt der. Og det var **då** **jag** begynte å legga om visse ord som **perimetre** og **tycker** og så videre. **Senn** syttien og så syttifyre kom **jag** til Trondhjem. Så. Det var en gradvis tilpassing. - Men jeg syns det e veldig artig å ødelegge svenskers norsk som for eksempel Eva eller min kr-professor i Trondhjem, (et navn). Ho var svensk, men snakka veldig godt norsk. Snakka jeg svensk med henne **då** ødela jeg hele opplegget og **då** begynte ho å snakke svensk og flirte.- Og så traff jeg en jurist en **gång** som jobba på direktoratet for naturforvaltning som var svensk og vi ble riktig **knappad** og vi begynte å snakke svensk og så kom vi på jobb og **då** ble det mer og mer krøkket og til slutt sa vi nei vi kan ikke snakke svensk. Ingen av oss hadde jobbet med jus og sånt i Sverige så vi kunne ikke de svenske orda rett og slett. Og **då**, **då** måtte vi snakke norsk. Det gjør jeg med Eva også, når vi snakker og når det er faguttykk blir det mer norsk enn svensk. Men ellers, når det e mitt eget fag det kan jeg **ju** helt ut på norsk.

Det er dette som på meg virker som ”å kjøre på et spor”, slik Nordenstams definerer uttrykket, eller for å bruke Røynelands begrep om negativ overføring fra det ene språket til det andre. Det er altså interferens vi har å gjøre med. Her lar jeg språkbrukerens egne holdninger avgjøre hvilket fenomen det er. Hvis Dag hadde vært klar over hvor mye svensk som henger igjen i språket hans når han snakker norsk, kunne vi kanskje sagt at han kodeveksler. Men så lenge han selv mener at han snakker norsk, er det grunn til å tro at de svenske innslagene kommer av negativ transfer, altså interferens. Jeg fant heller ingen tydelige eksempler på triggering hos Dag.

Noe jeg fant mulige eksempler på, er taggveksling, som Engen og Kulbrandstad kaller det (Engen og Kulbrandstad 2004:67), nemlig fraser eller faste uttrykk på svensk integrert i norsken hans. Det som skiller disse eksemplene til Dag fra definisjonen av taggveksling til Engen og Kulbrandstad, er at hos Dag kommer disse faste uttrykkene midt inne i setninger og ikke nødvendigvis først eller sist, slik definisjonen krever. Eksemplene ser slik ut:

T1) D : **jag** har **ju just** begynt på doktorgraden

T2) D: men det blir **ju presis** som jeg foreslo for deg – da vi var på tur sist

T3)(..), når dialektforskjellen ligger på tre hundre meter som det gjør på (..) **just nu**. Men hør du forskjell når man **sejer** ... og ...?

T4) D : ja, da var jeg , det var, såe, men det kommer **ju i** – man har **ju vent seg**. Jeg føler meg som naturisert nordlening

Det er altså ”ju” som her fungerer som ”tagg”. I det siste eksempelet kan det se ut til at ”ju” fungerer triggende på det som kommer etter.

I intervjuet med Dag siterer han andre og seg selv flere ganger. Her kommer eksemplene fra intervjuet i kronologisk rekkefølge:

S1) D: det va en iraner kom **samans** med meg som spurde en gong kor forskjell det egentlig va imellan svensk og norsk og hvorpå **jag** svarad ”ja det e ikkje så mye, men de har hvert sitt skriftspråk”

S2) - Men jeg greier ikke følge kona når ho, når ho, når dialektforskjell~~an~~ ligger på tre hundre meter som det gjør på (...) **just nu**. ”Men hør du forskjell når man **sejer** ... og ...?” ”nei, har jeg ikke.” ”Det må du høre.” Fy farsken! (latter)

S3) Og det hender fortsatt ho sier ord. ”Det der har jeg ikke hørt før”. ”Har du ikke hørt det før!” Det e **ju** - (sukk) –

S4) (...) **Då** bruker jeg å si, **då** lærte jeg meg den derre ”Kan du ta denne posen?” men en narvikværing ”Ta denne posen” (tonefall). (...)

S5) Men av og til så forbauser jeg folk privat når jeg prater på norsk, men så **pløtslig sejer** jeg at ”nei det kan jeg ikke”. ”Kan du ikke det? Men du har **varit** så lenge i Norge.” ”Nei kan du **inte** lære meg på norsk?” (latter) **Då** pratar de så forfærd at jeg ikke kan det på norsk. Og ikke bare norsk heller, men **dialektarne** også.

S6) D: Ja. Eller som ei jente som måtte ringe avbud, ei norsk jente som måtte ringe avbud til sin svenske tante og så seier ho ”Dessverre tante, jeg har ikke anledning til å besøke deg.” Anledning på svensk e **ju** grunn.

S7) Det var en **gång** som kona tok meg som vi kom til Trondhjem, det, ”E bildøren nu stengt” si ho. ”Ja jaja” si **jag** og så går ho fram og kjenner og så er den ikke låst. ”Nei, den er jo ikke stengt!” ”Den er stengt!” sa **jag**. For på svensk betyr det bare lukket. På norsk kan det bety låst.

S8) D: ja. Så første gangen jeg hilste på kona og dattr~~a~~, kona satt i **dørren** så **jag** bare tok og hilste på henne og **då**tt~~ra~~ satt lenger inn, så **jag** bare hilste på henne og sa hva **jag** het på engelsk og **då** danset hun framfor meg og ho bøyer seg ned. Og etterpå sa **jag** til han ”For en høflig indisk jente det er.” ”Japansk” sa han (latter)

Vi ser at bare i to av sitatene finnes tre svenske innslag, ”sejer”, ”varit” og ”inte”, mens i de resterende seks sitatene er det kun norske ord Dag bruker. Det vil si at han kan sies å kodeveklse når han siterer nordmenn.

Som oppsummering vil jeg si at hvis jeg velger den stramme definisjonen basert på språkbrukerens holdning til eget språk, vil det ikke være rett å hevde at Dag kodeveksler

foruten i sitat. Det er likevel en noe usikker konklusjon, for Dag har på mange måter en bevisst holdning til sitt eget språk. Det mest påfallende er nok forskjellene mellom første og andre delen av intervjuet, der han har flere svenske innslag i andre del av intervjuet, mens han snakker med bare norske ord i store deler av første halvdel av intervjuet. Det er opplagt en del interferens i språket hans, men også eksempler på kodeveksling i sitater og kanskje også noen taggvekslinger.

6.2.5 Kodeveksling hos Eva

Eva tok et bevisst valg om å snakke norsk. Det tok over tre år før hun følte at hun behersket norsk talespråk. Hun høres norsk ut og det er vanskelig å høre svensk i uttalen hennes. De få tilfellene av svenske innslag som kommer fram under transkripsjonen, vil jeg kalle interferens og begrunne det med at jeg måtte lytte svært nøye til opptaket av intervjuet for å høre dette. Hun markerer ikke disse få innslagene på noe vis når hun snakker, ved å gi dem særskilt trykk eller lignende. Så det er vanskelig å oppfatte eksemplene som bevisst bruk av svensk. Mer sannsynlig er det at det er interferens eller negativ overføring, som ”ju” i eksemplet nedenfor:

E : mm ja, kanskje enda mer oppe i Troms faktisk, det vet æ ikkje koffør, men ,æ veit ikkje om det e kyst, kyste,sånn yrket, gammelt yrke. Gøteborg var **ju** utgangspunkt før en god del fiske, ikke sant, før i tida. De ækte gøteborjan ikke sant har fortsatt den typen humor , ikke sant, asså en form før **galg, galghumor**, du snur liksom på ting før å overleve, ikke sant. Det e på en måte dæffør de gjør det, før å få næring, ikke sant.

Da er det noe annet når hun sier ”gøteborjan” og ”galghumor” med tydelig svensk uttale, også dette i eksemplet over. Hun gjør dette noen ganger i intervjuet, som f.eks to ganger med svensk uttale på to svenske gatenavn i Gøteborg, og hun snakker svensk to ganger når hun skal gi sitat fra hva noe heter på svensk, som ”rå, men hjärtlig”. Dette mener jeg er klare eksempler på kodeveksling, fordi hun markerer tydelig at nå snakker hun svensk. Vi har altså å gjøre med bevisste svenske innslag og klare eksempler på kodeveksling, nærmere bestemt setningsintern kodeveksling. Eva legger i disse tilfellene bevisst om til svensk, fordi hun snakker om et tema som handler om noe som er svensk. Mens Bernt, Cecilia og Dag synes å blande språkene ubevisst, er det den bevisste bruken av svenske ord og svensk uttale som

viser at Eva kodeveksler og gjør noe helt annet enn de andre tre. Eva bruker svenske variantformer når emnet er svensk. Ellers bestreber hun seg på å snakke norsk. Hun fortalte meg at hun klarer det når hun skiller strengt mellom de to språkene og unngår å blande dem. Det er kanskje derfor hun lykkes så godt med å kodeveksle.

Hos denne informanten er det andre språklige tilpasninger enn hos de andre, mye fordi hun har lagt om til norsk og derfor viser detaljer som de andre ikke gjør. Det finnes likevel et eksempel hos Eva som jeg oppfatter som interferens:

Og det hær var jo midt i vinteren.

Dette skulle vært midt på vinteren. Preposisjoner er det generelt vanskelige å lære seg bruken av.

Jeg finner ikke triggering i intervjuet med Eva, mens hun siterer seg selv og andre flere ganger i intervjuet:

S1) Det var en halv meter sne, toogtyve varmegrader sant og så midnattssol. (latter) Da tenkt æ ”ja, hær kan æ bo!” (latter)

S2) – vi pleie å ha en halvtime kvær fredag da noen har fortalt nåkka som har skjedd i uka ikke sant og da kommer det gjerne en spøk og det va en spøk denne hær gangen og om en ranaværing som blei spurt om han hadde sett sola. ”Ja dæven ka æ skvatt!” sa han.” (latter)

S3) De ækte **gøteborjan** ikke sant har fortsatt den typen humor, ikke sant, asså en form før **galg, galghumor**, du snur liksom på ting før å overleve, ikke sant. Det e på en måte dæffør de gjør det, før å få næring, ikke sant. Æ trur for eksempel at istedenfœrr at man berre skulle si ”å herregud for et skitvær” snur det sæ - ”dæven ka æ skvatt” (latter)

S4) Så den jobben æ hadde dær, dær va det sånn at du skreiv rapporta på engelsk og norsk. Dær var det berre ”værsegod og så sett dæ ned og lær dæ norsk!” ikke sant.

S5) E: ja – ”ja men det kan da ikkje vær så vanskelig” (latter) ”Du tar berre å skifte ut alle –a-ene på slutten mot en -e, fjærne en konsonant og så blir det f i stedet for c og så skrive du berre sånn som du gjør” (latter)

S6) E : og stakkars da norsk dame, ikke sant, som sku då sitt og les det her. Ho sa på slutten at ”du, det hadde vært enklare hvis du hadde skrevet på engelsk”. For det hadde vært mye enklare å oversatt det da, for de e jo så lik, språken e jo så lik. Så enten nesten at ho holdt på å lær seg svensk før at på en måte rapporten ble sånn norsk da. Æ sparte om æ kunne gå på et sånn dærre norskkurs, men ”neineinei, det kommer”.

S7) Det eneste rådet var ”ja les bøker og så skravel i vei!”

S8) Det e liksom, det tok tre og et halvt år kanskje til æ følte æ hadde litt sånn kontroll, på begge språken. Men det vart at vi for jo over til Sverige av og te ”å gud kor deilig!” (latter) å kunne slappe av og begynt å skravel i vei, æ følte mæ så sikker på alle kodan og alt. (latter) Så ser ho på mæ og så si ho akkurat som du sa i stad: ”Har du bodd længe i Sverige?”

S9) Og som alle som du møter underveis som skal være veldig grei, ikke sant og sier sånn at ”du kan godt prate svensk, vi skjønna ka du sier”.

S10) Neida, æ sparte om det, sånn fysioterapiopplegg, og sånn, og da så de berre på mæ. ”Neida, du skal berre trø på foten.” (latter)

S11) Og så var det noe sånn at æ følte at æ hadde ikkje helt følelsen igjen i en ut av tærne så æ spurte no om det, men æ sparte jo på svensk. Og så spurte han lægen sæ tel ho sykepleieren og så ”ja æ trudde du sa ho var norsk”. Og då følte æ, det var rimelig kjipt. Da tenkte æ ”å herregud han trur æ ligg her på skattebetalerne sine pæng” ikkje sant og burde vært sendt til Sverige. Og den var ækkel. Den var skikkelig ækkel. Og da berre så æ på han . ”Ju jag e svensk. Og æ har ikkje helt følelsen i ene tåa mi og æ lure på om det e nåkka æ bør vær bekymra før”. ”Du skal berre ta og så rør litt på tærne og tar du i din fot og så kan du gjør det sånn” og æ følte akkurat at han behandla mæ som en toogethalvtåring.

Alle sitatene er på nordnorsk, bortsett fra i S11 der hun siterer legen på nordnorsk og deretter seg selv på svensk når hun svarer han. Men hun fortsetter sitatet av seg selv på nordnorsk, enda hun snakka svensk på den tida, slik at det egentlig ikke er i samsvar med slik hun snakket da, hvis sitatet skal være identisk med språket brukt i den situasjonen hun siterer. Det samme skjer i S8 der hun siterer en svenske i Sverige på norsk. Det vil si at hun holder seg til norsk i sitatene også, og da kaller vi det ikke sitatveksling. Sitatveksling har vi derfor bare der hun bruker pronomenformen *jag*.

Eva har en type taggveksling mellom nordnorsk dialekt og bokmål, eventuelt mellom tromsømål og bodømål. Hun sier nemlig mest *ikkje* mot *ikke* bare noen få ganger. *Ikkje* er antagelig en form som henger igjen fra tida hennes i Tromsø, for i Bodø sier man *ikke*. Men

hun sier veldig ofte ”ikke sant” som innskudd eller frase. Dette er det jeg vil kalle taggveksling. Her er noen eksempler:

Det e nåkka anna enn sne ikke sant

E: ja, sant. Ja men dem e mye flinkar i Tromsø i kvær, kvær årstid. Asså om våren ikke sant så glæder man seg ikke sant til det blir juni ikke sant og folk begynn ute i hagen, og om sommern så er alle når klokka fire sant så er alle ikke sant forn på en gang og rett ut. Og som høsten ikke sant så begynn folk å trekk inn og ...

Men det værste etter kvært va hvis vi ikkje fikk en god sommer, sant. Hvis vi ikkje fikk en sjans til å lade batterian. Da va det skikkelig kjipt (latter) Du vesste jo katid mørketida kommer og du vesste katid ho slutta ikke sant, men du vesste jo aldri om du fekk en fin sommer.

Som oppsummering kan Eva sies å kodeveksle når hun snakker om svenske forhold og hun har en type taggveksling. I tillegg har hun noen få eksempler på svensk interferens i norsken sin.

6.2.6 Konklusjon om kodeveksling hos informantene mine

Egentlig er det lite kodeveksling i materialet mitt. Tre av informantene oppviser noen tilfeller, med Eva som det klareste tilfellet. Det mest slående er at det er vanskelig å finne ut hva som er hva i vekslinga mellom norsk og svensk. Jeg har etter beste evne prøvd å skille mellom interferens og kodeveksling, og må konkludere med at det rett og slett ikke alltid er så lett å operere med et slikt skille. Det kan ha sammenheng med at norsk og svensk er svært like språk. Nordenstam mener på sin side at triggering er interessant og aktuelt når det gjelder to så like språk, mens jeg finner få tilfeller av den typen kodeveksling. Det overveiende inntrykket mitt er dermed at mesteparten av den vekslingen jeg har beskrevet, ikke skjer bevisst fra informantenes side, men er uttrykk for interferens, enten den ene eller den andre veien, fra svensk til norsk, eller fra norsk til svensk.

6.3 Status som svensk i Norge

Kerstin Nordenstam både bodde selv og studerte svenskernes språk i Norge på slutten av 1970-tallet. Da var Sverige ”storebror” i forhold til Norge på mange områder, som økonomi og politikk. I dag har dette endra seg. På hjemmesida til Statens sentralbyrå fant jeg en artikkel skrevet av Torbjørn A. Tjernsberg der han sier at:

Norge er i ferd med å forandre sin posisjon fra det nest "minste" landet i Norden til det nest "største". Norsk økonomi har nemlig i løpet av de siste tolv årene gått forbi først Finland og så Danmark, når det gjelder størrelsen av produksjonen (BNP) og nasjonalinntekten.

(http://www.ssb.no/vis/magasinet/norge_verden/art-2003-10-10-01.html)

Tjernsberg spår også videre at Norge antagelig kommer til å få et høyere folketall enn Finland og Danmark om en del år og derfor bli det nest største landet i Norden, både økonomisk og befolkningsmessig. Sverige beholder førsteplassen befolkningsmessig. Dette viser forandringa siden 70-tallet. I tillegg er livsstilen endra og befolkningen har blitt mye mer mobil enn tidligere, både innad i landet og mellom landene. På slutten av 1980-tallet var det en periode der mange nordmenn reiste til Sverige for å få jobb, mens nå er det mer pendling andre veien. I en annen artikkel på Statistisk sentralbyrå sine nettsider, ”Flest pendler fra Sverige til Norge”, skrevet av Bjørn Mathisen, er det oppgitt tall for denne pendlinga: ”Drøyt 13 000 personer som var bosatt i Sverige hadde sitt hovedarbeidsforhold i Norge i 2003. Til sammenligning hadde kun vel 1 100 personer bosatt i Norge sitt hovedarbeidsforhold i nabolandet i samme periode.” (http://www.ssb.no/vis/magasinet/norge_verden/art-2005-06-09-01.html). Dette gjelder kun pendling over grensa. Det kan jo legges til at områdene langs grensa også er varierende, med lite befolkning på den svenske sida i store områder og den norske hovedstaden nært den svenske grensa sørpå, slik at noe av skjevheten kan forklares av geografiske forhold. Men denne pendlinga gir et bilde på at samfunnsforhold endrer seg. Mine informanter har flytta til Norge og bodd her fast i flere år. Det er sannsynlig at forandringene i samfunnsforholdene også har språklige virkninger. Informantene mine ble spurt hvordan de opplevde det å være svensk i Norge, og alle fem trives godt. Bare en av dem har hatt flere litt negative opplevelser. Det er også den personen som har tilpasset seg minst språklig. Ellers svarer alle at de føler at nordmenn og svensker er likeverdige. Til sammenligning følte de svenske informantene til Kerstin Nordenstam for ca 30 år siden at det å være svensk hadde en merkbar høy status i det norske samfunnet. Slik virker det ikke som

det er lengre, noe mine svenske informanter sier seg enige i. Bernt påstår at man har det bedre i Norge enn i Sverige:

B: Jo da det gjør det sikkert men –men om man ser på **löningsmessigt** hva så så har det **ju blivit betydigt** dårligare asså du tjener **betydigt** minner med pengar i Sverige **jemfört** som er her.

B: (...)Folk verkar va mer ja ja ha mer tro på framtiden asså. Sånn opplever **jag** det i alla fall.

Det som vil være interessant videre fra et forskningsmessig standpunkt, er å studere svensk i Norge mer inngående, nå som så mange svensker jobber i her i landet. Og da kunne man gjerne sett på situasjonen i Oslo. Når unge svensker kommer til Oslo for å jobbe i en periode, vil de da modifisere språket sitt, eller beholder de sitt opprinnelige svenske språk? Er det forskjell på hvor i landet svenskene flytter til? Og blir det noen endring i statusen til språket deres når de tjener bedre her enn hjemme i Sverige, og landene er så godt som likestilt statusmessig? Vil nordmenn endre sin opptreden mot svensker som bor her når man opplever at det er så mange her? Da tenker jeg på det flere av informantene mine har nevnt, at nordmenn tilpasser sitt språk til deres. F.eks sier Cecilia at

C : nei – opplever kanskje ibland at , at noken nordmenn regner med at **jag** ikke forstår, så de driver og legger om til svensk, for det er nordmenn veldig god på da, og det trenger de **ju** ikke å gjøre, for **även** om **jag** ikke snakker **ordentligt** norsk, så forstår **jag ju** alt. Og **jag** skriver norsk også.

Og Eva sier at

Og som alle som du møter underveis som skal være veldig grei, ikke sant og sier sånn at ”du kan godt prate svensk, vi skjønna ka du sier”. Og da lær man ingenting. Asså, de e jo veldig grei, men det hjelpe ikkje. Samme som du skulle ha problemer med noe anna som at du stammer eller et eller anna, at du har problemer med språket. Men **då** eh, **då** skal vi la vær å hjelpe, ikke sant. Man vil jo veldig gjerne, sant. Man vil ikkje at den andre personen skal sitt dær og liksom anstrenge seg og ha det fælt.

Jeg antar at man blant svenske informanter vil finne det samme som Mæhlum og Røyneland fant hos sine informanter, at grad av kontakt med hjemlassen og språket der gir utslag i

tilsvarende grad av modifisering til språket der de bor, og at pendlere viser mindre akkomodasjon enn de som bosetter seg fast på en ny plass. Det kan være at med stor pendlervirksomhet og mange svensker i Oslo, kan dette på en måte ”smitte over” på de som bor fast i Oslo også. Språkkontakt virker begge veier, altså på begge språkene. Hvis antallet tilflyttere blir stort nok, vil det nødvendigvis ha visse språklige effekter. Men det kan man jo si at dialekter fra hele landet også har i Oslo. Informantene til Mæhlum og Røynealand gjorde alle tilpasninger til talemålet i Oslo samtidig som de beholdt tydelige dialekttrekk fra sin opprinnelige dialekt. Kanskje man kan anta at det samme vil gjelde svenske tilflyttere. Akkurat dette vet vi lite om. Så vidt jeg vet, er det ikke gjort noen språklige undersøkelser av nytilflytta svensker til Norge, altså svensker som har flytta til Norge på grunn av et bedre arbeidsmarked.

7. Avslutning

I denne oppgaven har vi sett nærmere på språket til fem svenske språkbrukere som lever i et norskspråklig samfunn. Gjennom feltarbeidet og analysen av lysopptakene har vi sett at det er individuelt hvordan språkbrukerne tilpasser seg det norske språket. En kvalitativ undersøkelse av språket til bare fem informanter, kan ikke føre til generaliserbare konklusjoner. Likevel kan vi få et innblikk i språklige tilpasningsstrategier og en forståelse av eventuelle mønstre i slike strategier.

De fleste svensker som er bosatt i Norge kan avsløres som svenske på språket sitt, fordi de av ulik grad beholder elementer og særlig uttale (fonologi, intonasjon og annen prosodi) fra morsmålet. Det er likevel mulig i voksen alder å lære seg ”perfekt ” norsk. I Bodø har vi minst to svenske personer som har gjort det. Dette krever egeninnsats og vilje. I den andre enden har vi de svenskene som beholder sitt svenske morsmål og tilsynelatende ikke tilpasser seg norsk. De klarer seg fint likevel, og det er mulig å leve i Norge med den løsningen òg. Jeg vet om en ung svensk mann som holder på sitt svenske språk i Bodø, fordi han ikke behøver å legge om. Da han studerte i Danmark, måtte han legge om til dansk, hvis ikke ble han ikke forstått. I Norge derimot kan han uten vanskeligheter snakke sitt vanlige svenske språk, og da foretrekker han det, etter det han sier. Det virker likevel som de fleste svenskene havner i en eller annen form for mellomposisjon, og etter ei tid i Norge produserer en form for blanding av norsk og svensk.

Det som er interessant, er at alle disse tre språkvalgene, svensk, norsk eller en blanding, blir forstått og akseptert av det norske språksamfunnet. Samtidig gjør det det vanskeligere for de svenskene som ønsker å legge om til norsk, at nordmenn forstår svensk så godt, og at språkene er så like. Språkkontakt gir uansett tilpasninger på en eller flere måter og i ulik grad. Slik kan man forklare hvorfor kontakten mellom svensk og norsk så lett fører til blanding av de to språkene. Dette er i og for seg helt parallelt med den formen for akkomodasjon som norske dialektbrukere på flyttefot ofte praktiserer. Språklig er det likevel individuelle forskjeller i disse tilpasningene. Det går fremdeles an å beholde sitt svenske morsmål, og det er mulig å legge om til norsk i voksen alder, slik som også Nordenstam fant ut (Nordenstam 1979:179). I tillegg ser vi altså ulike blandingsformer, der ”blandingen” kommer til uttrykk på ulike måter. Ved hjelp av ulike teorier (akkomodasjonsteori, identitetsteori og høflighetsteori) har jeg prøvd å forklare de ulike strategiene de fem informantene mine representerer.

Vi har òg sett at siden Nordenstam gjorde sin undersøkelse, har den gjensidige statusen til svensker og nordmenn endra seg fra et vertikalt forhold der svensk rangerte høgere enn norsk, til et mer horisontalt forhold. Det kan være at flere svenske språkbrukere nå lettere tar i bruk norsk språk når de flytter til Norge, enn de gjorde tidligere, med andre ord at de språksosiale forholdene nå ligger bedre til rette for norsk påvirkning på svensk.

I mitt materiale har jeg i alle fall funnet ulike strategier for språktilpasning til norsk. Hvis man spør hvorfor de enkelte språkbrukerne gjør bruk av forskjellige strategier, vil svaret være at det henger sammen med holdningene til språk og identitet hos hver enkelt av dem, men òg med nettverksmønstre. Nærmere utdypning av dette vil kreve en holdningsundersøkelse og en mer detaljert nettverksanalyse for hver enkelt informant. Det igjen vil kreve en ny avhandling som stiller andre spørsmål enn de jeg prøvde å finne svar på.

Da jeg starta med denne oppgaven, og fortalte andre om arbeidet mitt, var det alltid kommentarer til temaet, så jeg oppfatta at dette er et tema folk har meninger om. Mange hadde en historie på lager om noen som hadde opplevd noe med språket i Sverige, og da helst i nabolandet og ikke her hjemme i Norge. Slik jeg har forstått det, oppfatter folk flest det slik at nordmenn er flinkere til å forstå svensk enn svensker er til å forstå norsk, og at dette går mye på vilje. Jeg fikk også høre mer enn en historie om nordmenn som legger om til svensk bare de kommer over grensa og at det egentlig er litt pinlig.

Det kunne derfor være interessant å se nærmere på språket til nordmenn som har flytta til Sverige. Er virkeligheten slik folk flest tror? Legger nordmenn mer om i Sverige enn svensker i Norge gjør? Kan de også beholde sitt norske språk? Med andre ord, dette er et felt som kan være nyttig å forske videre på, med flere interessante vinklinger, både angående svenskernes språk i Norge og nordmenns språk i Sverige.

De resultatene jeg har kommet fram til, er kanskje ikke spesielt oppsiktsvekkende. De bekrefter jo også på mange måter funnene til Nordenstam. Likevel er det fremdeles mange hull i kunnskapen vår på dette feltet. Alt jeg for eksempel har sagt om holdninger ovenfor, er tentativt. Språkholdningsundersøkelser er mangelvare på norsk grunn. Helt intuitivt er det grunn til å tro at mange av de forskjellene i språkbruken til informantene mine som jeg har dokumentert i dette arbeidet, ville blitt bedre og mer overbevisende forklart om det hadde vært rom for på seriøst og grundig vis å ”komme bak på” språkholdningene til de samme informantene. Tilsvarende ville trolig en grundig analyse av enkeltinformantenes sosiale nettverk bidratt til å forklare de ulike språklige strategiene som dette arbeidet har avdekket.

Litteraturliste

Kortner, Olaf, Munthe, Preben og Tveterås, Egil 1986: *Ashehoug og Gyldendals store norske leksikon*, Oslo: Kunnskapsforlaget.

Brodersen, Randi 2003: "Analyse af leksikalsk og fonologisk akkommodation. Et p.h.d.-prosjekt om sprogbrug, sproglig akkommodation og sprogholdninger blant danskere i Norge." I: Akselberg, Gunnstein, Bødal, Anne Marit og Sandøy, Helge (red.) 2003: *Nordisk dialektologi*. ss 263-277. Oslo: Novus forlag.

Bull, Tove 1990: "Tromsø bymål." I: Jahr, Ernst Håkon 1990: *Den store dialektboka*. ss. 217-221. Oslo: Novus forlag.

Engen, Thor Ola og Kulbranstad, Lars Andreas 2004 : *Tospråklighet, minoritetsspråk og minoritetsundervisning*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Fiva, Toril 1990: "Bodødialekten." I: Jahr, Ernst Håkon 1990: *Den store dialektboka*. ss. 211-214. Oslo: Novus forlag.

Greenberg, Robert D. 2008: *Language and Identity in the Balkans. Serbo-Croatian and its Disintegration*. Oxford: Oxford University Press.

Holland, Ann Kjersti 2001: "Hedmarksdialekten i dag – En undersøkelse av språk og språklige motiv hos 12 ungdommer fra bygd og by på Hedmarken". Hovedoppgave i nordisk språk ved Universitetet i Tromsø vår 2001.
Nettadresse: <http://www.ub.uit.no/munin/handle/10037/182> (lokalisert 16.11.2009).

Hultman, Tor G. 2003: *Svenska Akademiens språklära*. Stockholm: Svenska Akademien.

Hyltenstam, Kenneth 2003: "Kvenskans status". Rapport for Kommunal- og regionaldepartementet og Kultur- og kirke departementet i Norge, Stockholms universitet
Nettadresse: http://www.regjeringen.no/upload/kilde/kkd/rap/2003/0001/ddd/pdfv/193348-kvenrapport_hyltenstam_slutversion_oktober.pdf (lokalisert 16.11.2009).

Johannessen, Asbjørn, Tuft, Per Arne og Kristoffersen, Line 2004: *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt forlag.

Lanza, Elizabeth 2003: "Om arbeid med tospråklige informanter." I: Johannessen, Janne Bondi (red.), Erlenkamp, Sonja, Faarlund, Jan Terje, Lanza, Elizabeth og Vonen, Arnfinn Muruvik : *På språkjakt - problemer og utfordringer i språkvitenskapelig datainnsamling*. ss. 59-81. Oslo: Unipub forlag.

Mæhlum, Brit 1986: *Språklige variasjonsmønstre hos innflyttere i Oslo*. Oslo: Novus forlag

Mæhlum, Brit 1992: *Dialektal sosialisering. En studie av barn og ungdoms språklige strategier i Longyearbyen på Svalbard*. Oslo: Novus forlag

Mathisen, Bjørn 2005: "Flest pendler fra Sverige til Norge" i *SSBMagasinet*, http://www.ssb.no/vis/magasinet/norge_verden/art-2005-06-09-01.html (lokalisert 13.11.2009).

Mårtenson, Per og Fjeldstad, Anton 1998: *Svenska för norrmän*. Oslo: ad Notam Gyldendal Forlag.

Nordenstam, Kerstin 1979: *Svenskan i Norge. Språklig variation hos svenska invandrare i Bergen*. Gøteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

Norsk lingvistisk tidsskrift 2009: nr 1. Oslo: Novus forlag i samarbeid med Det norske videnskaps-akademi

NOVU 1975: ”Nabospråkforståelse i Skandinavia : en undersøkelse om gjensidig forståelse av tale- og skriftspråk i Danmark, Norge og Sverige: sammendrag”. ss 207-228 Oslo : NOVU-prosjektet

Omdal, Helge 1994: *Med språket på flyttefot. Språkvariasjoner og språkstrategier blant setesdøler i Kristiansand*. Skrifter utgivna av Institutionen för nordiska språk vid Uppsala Universitet. Uppsala.

Røynealand, Unn 1994: *Når bygdemål møter bymål – eit individsentrert eksempelstudie av fire sunnmøringar i Oslo*. Hovedsagsoppgåve i nordisk språk og litteratur. Oslo: Universitetet i Oslo, Institutt for Nordistikk og Litteraturvitskap.

Røynealand, Unn 2003: ”kap 3 Språk- og dialektkontakt”. I: Mæhlum, Brit, Akselberg, Gunnstein, Røynealand, Unn og Sandøy, Helga 2003: *Språkmøte. Innføring i sosiolingvistik*. Ss 44-69. Oslo: J.W. Cappelens Forlag a.s.

Språklig Samling 1984: nr 2. Oslo: Landslaget

Søgård, Beate Hogsnes 2008: ”Interskandinavisk språkforståelse : en eksempelstudie fra yrkesopplæring i et skandinavisk reiseselskap”. Masteroppgave i nordisk språk - Universitetet i Oslo. Nettadresse: <http://www.duo.uio.no/sok/work.html?WORKID=70831> (lokalisert 16.11.2009).

Tjernsberg, Torbjørn A. 2003: ” Norge går forbi Finland og Danmark”. I *Nordisk statistisk årbok 2003*, http://www.ssb.no/vis/magasinet/norge_verden/art-2003-10-10-01.html (lokalisert 13.11.2009).

Uhlmann, Ulla Börestam 1991: *Språkmöten och mötesspråk i Norden*. Bind nr 16 av *Nordisk språksekretariats rapporter* Oslo: Sekretariatet

Uhlmann, Ulla Börestam 1994: *Skandinaver samtalar : språkliga och interaktionella strategier i samtal mellan danskar, norrmän och svenskar*. Bind nr 38 av *Skrifter (Uppsala universitet. Institutionen för nordiska språk)*. Uppsala : Institutionen för nordiska språk vid Uppsala Universitet

Aarsæther, Finn 2004: *To språk i en tekst. Kodeveksling i samtaler mellom pakistansk-norske tiåringer*. Oslo: Unipub Forlag.

Ordbøker:

Blå ordbøker. Svensk-Norsk ordbok, Oslo/Gjøvik 1989: Kunnskapsforlaget Aschehoug – Gyldendal.

Fowler, Birgitta, Vannebo, Kjell Ivar og Moberg, Lena 1992: *Norsk-svensk ordbok*, Oslo: Kunnskapsforlaget Aschehoug- Gyldendal.

Sandva, Marius (1989): *Svensk/norsk ordbok*, Oslo: Wennergren-Cappelen.

Internettsadresser:

Foreningen Nordens hjemmeside: <http://www.norden.org/no>

Side som ble brukt i oppgaven: <http://old.norden.org/nordenssprak/kap2/2a/06.asp>

Ordbok på nett: <http://www.svenskaakademien.se/web/Ordlista.aspx>
(Svensk ordbok: ”rättskrivningsordlista över samtidspråket”)

Statistisk Sentralbyrå på nett: <http://ssb.no/>

Store Norske Leksikons hjemmeside: <http://www.snل.no/>

Side brukt i oppgaven: <http://www.snل.no/riksm%C3%A5ل./standardtalem%C3%A5ل>

Øvrige kilder:

Dalland, Olav 2007: *Metode og oppgaveskriving for studenter*. 4. utgave. Oslo: Gyldendal akademisk.

Kulbranstad, Lars Anders 1995: *Språkets mønstre. Grammatiske begreper og metoder*, Oslo. Universitetsforlaget.

Kvale, Steinar 1999: *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo : Ad notam Gyldendal.

Nordgård, Torbjørn (red.) 1998: *Innføring i språkvitenskap*. Oslo: Ad Notam Gyldendal.

Røyneland, Unn 2003: ”kap 1 Språk og dialekt” og ”kap 2 Fleirspråklegheit”. I: Mæhlum, Brit, Akselberg, Gunnstein, Røyneland, Unn og Sandøy, Helga 2003: *Språkmøte. Innføring i sociolingvistik*. Ss 13-31 og 32-42. Oslo: J.W. Cappelens Forlag a.s.

Sandøy, Helge 1996: *Talemål*, Oslo: Novus Forlag.

Trudgill, Peter 1986 : *Dialects in Contact*. Storbritannia: Basil Blackwell Ltd.

Wessen, Elias 1966: *Svensk grammatikk för norrmän*. Oslo, H.Aschehoug & co.

VEDLEGG

Grovtranskripsjonene. Nærmere blick på språket i intervjuene

Intervju 1 med ASTA

----- bandopptaket begynner ---

A : Hvar- nu börjar jag fråga dej – och det är, hvar studerar du?

Int : På universitetet i Tromsø.

A: i Tromsø

Int: Så det er distansestudie. Vi bor her eller vi bor hvor vi vil, og så møtes vi av og til der oppe. Så det e jo –det har blitt mer og mer moderne med sånt.

A : Det går ju alt lettare ju mer alt autorisering.

Int : Ja, og så e det jo – for å få nok studenter så må de jo huke tak i dem de har. Og Nord-Norge e jo stort så da. Vi har faktisk to fra Drammen i lamme oss. De kommer jo langt ifra.

A : Jøss, det er ju nere ved, det er ju langt ner. Nere ved Oslo nestan.

Int: ja, men det var bare Tromsø hadde sånn here distansestudie i den mastergraden.

A: Och hva , hvilket yrke avser du att komma till tror du ?

Int: noe med akademiker, det er litt åpent

A: Ja. Journalistikk?

Int: jaa- med nordisk språk kan man jobbe innenfor mye, men det e vel innenfor universitet, høgskole og på videregående som lærer på videregående nivå, som norsklærer

A: ja

Int: men jeg har, jeg har ikke pedagogikken, jeg har administrative fag et år, så jeg håper jeg kan jobbe innenfor administrasjon og sånt – det er litt åpent. Jeg begynte bare et sted og så

A: Ja. Fins det mulighet før att – inta språkforskning i framtiden?

Int: Ja, det går jo an

A: Låter inte det rett fascinerande?

Int: Jo, men akkurat nå med tre små unger aleine og så har jeg -

A: Har du tre barn?

Int: Ja, jeg har tre barn

A: Herregud

Int: Det er ganske tøft og så har jeg studert hele tida mens jeg har fått unger. Nå har jeg studert i 8 år snart. Det er det som har gjort det litt åpent og da

A: Du ser så ung ut så jag kan inte fatta at du har studerat i åtta år.

Int: Jeg er trettifem sånn at

A: Ja, jag skulle dragit av omgefær tie-tolv år

Int: jaa- det e vanlig (latter)

A: Ja, jag forstår det

Int: Takk, det e – det e, nei. Men jeg kan jo være glad for det –at jeg ser ung ut

A: Ja. Jag minns att du heter Liv

Int: Ja, Sandbakk

A: Hva sa du? Sandbakk

Int: med b-a-k-k. Det er en slekt inne i Steigen her som – jeg vet ikke hvor kjent du e?

A: ja -, lite grann. Jag har studerat kartan intensivt men jag kom inte så långt for jag har gjort tre generaltabbar i mitt liv.

Int: jaha

A: Den ena generaltabben det er att **ikke** har kjørekort. Åh! Det mest korkade jag har gjort. Men først var jag gift i tjuefyrå år och senn var jag gift - senn var (navn) och jag trettifem år. Alla kjørt opp når jag – eh, min första mann gav jag seks bilar til. Under tjugofyrå år. Han skulle læra meg att kjøra bil och det var första gång vi blev helt rasande och usams. Aldeles ohandtligt. Senn så bestelde jag kjørskola før det gikk inte på honom at læra meg kjøra bil.

Int: nei

A: Nei. Her kom kjørskolan och så sa dom til meg: nei du skal inte være her. Din mann ringde och sa at du inte skulle komma tilbaks mer. Han har avbesteld. Dette skjedde tre gånger under två år. Jag bestelde nytt. Jag skulle börja øvungskjøra. Han ringde til sjåføren och seier nei hon kan inte komma i dag så jag skulle avbestella. Forstår du at jag blev skild efter någon år?

Int: (latter) ja ,det måtte jo til.

A: Ja. Senn var jag, senn var jag gammel når jag møtte(navn), min andra mann. Då var jag lykkelig. (mummel) Då drev jag tre företag och då var jag - ja, då var jag helt upptatt och då blev det aldrig någen bilkjør av ut av det. Han kjørd meg i den och jag hadde anstelda och jag hadde företagsbil och alla kjørd meg, alla sjåfør, jag hadde alt.

Int: Ja, da er det ikke nødvendig.

A: Nei. Och så står man der ved nesta måttjordsålder och er enka i et landskaps der det er forbannad langt til alt.

Int: Ja her ja. Det er en avstandsby.

A: Ja. Jag kan inte kjøpa tråd - bra trådgårdsblommor til krykkor her før det dom har i blomsterhandel er pynt, før innomhus. Eller då har dom aldeles før høge priser nær man skal kjøpa tjugofem tretti stykker av nån ting och setta i en stol. Ja. Ja. Men nu skal du få håpt det bort. Då har du hørt min första generaltabbe. Min första generaltabbe det var gifta meg før ung. Min andra generaltabbe var inte ta kjørkort. Men min allar versta generaltabbe det var

när jag gick sista året til skolan og gikk tilsamans med alla skolelever. Det gikk difteri, fikk difterivaksin och jag var så lager spinkel liten flicka så dom stakk meg her och jag fikk inn vaksinen i lungarna. Jag tappade slutningen ner i halsen i onderlivet øveralt. Jag låg sjuk i åtta vecker. Jag gikk ner til trettionie kilo från femtifyra. Och då skulle jag ta studenten. Inte tog jag nån student. Efter två månaders promvaro sista året ringlade jag dit och satte meg ned på benken och ba frøken om forsøkdelist. Då vegde jag bare trettifyra kilo. Senn gikk jag ned vidare ned til tretti innan jag vende. Jag tog den då. Doktorn villa fundera på antigen gå om et år. Men. Jag er født på tjugetalet och då var det en skam att gå om ett år. Man skulle klara studiet.

Int: ja uansett?

A: jaa. Det var en skam. Det var inte kl - Allting var skam på den tiden. Det var ohygligt.

Int: for det sier seg sjøl at når du hadde en sånn

A: ja. Hva hadde jag bara vært i dag reist inn til Stockholm och søkte meg et jobb och fikk et jobb på ståande fot.

Int: ja

A: och senn dess har jag – ja det vil seia jag började jobba mycket tidligare før jag jobba på somrane redan som tolvåring før att gå i hop til - Det kostade terminsavgift. Man fikk betala bøkker, man fikk betala alt material. Och då jobbade jag redan första gången hel tid på sommaren som kombinasjon barnvakt, hundvakt, skura trappor, gå handla åt gamla och så vidare. Man fikk femtio øre, man fikk tie øre, man fikk tjugefem øre. Och senn, når høstterminen kom, då gikk man til føregående årskurs och kjøpte begagnade skolbøkker. Til tre-fyra kroner i stället för fem- tie-femton.

Derfør jag - Mine føreldrar hadde godt stelt och vi var mycket, mycket rikast endå till trygerkræsjen kom. Som du sekert har hørt talast om. En økonomisk jettekræsje øver hela verden.

Int: på trettitallet?

A: han ble skjuten i Paris eller begikk sjølv mord och det befanst at alla kastade seg øver stærhusets milliarder och han hadde dom størsta företagen. Lænder var skjuldiga honom

pengar och det var - alla Eriksons akse eller virksom hans på den tiden hadde mine prellar hadde stått på et par hundre kroner. Tre dagar senare sto dom med två kroner. Ja. Altså vi , från rikedom fell ner åt fattigdom. Och klart att jag, før vi fikk flytta från villan och jag kom i teshuset och der fanst många flera barn så jag tyckte det var hemskt roligt. Jag hadde ingen barnskjøterska lengre. Då hadde jag bara mamma. Det var underbart.

Int: hvor gammel var du da?

A: jag var fem. Fyra och et halvt.

Int: ja det var vel en fantastisk omstilling for deg da.

A: ja det var toppen. Jag fikk lekkamerater. Dom hadde et annat språk enn jag hadde. Det var nestan enda komplikasjonen. Det för at - vi hadde en stor språkskilnad i Stockholm, mellom dom olika sosialgruppen. Det værsta var at når jag började jobba mitt första jobb, så fikk jag det der at dom søkte meg men jag fikk inga kontakt. Och det tok meg tre måneder, nestan fyra måneder innan jag kom på varför. Jag satt lengst inn på du vet sånn der damtoalett med massa båsor, massa handtak og jag satt lengst inn på toaletten og så kom det tre-fyra av mina arbeidskamerater inn der før at røka og prata en liten stund og ta en paus som dom inte hadde rett at gjøre men det brydde jag meg inte om. Men, det var meg dom talde om. Och visste inte at jag satt....(mummel) , jag satt dødstyst og fikk høra at dom hermade meg. Och det var et språkproblem. Jag svor inte, jag anvende inte slanguttrykk. Jag høyde på øgonbrynen når jag hørde alt for grova eder og eh - grova vitser. Med den oppforstran jag hadde fått hemifrån.

Int: ja

A: Altså. ... Jag la meg til slang, svorord og grova historier. Før at få kontakt.

Int: og du klarte det? Å bare –

A: ja. Men jag hadde altså et språk hemma. Som var veldig velartikulerad. Om jag seier at, et mycket vakkert, ja lite gammaldags svenska som jag kallar kvar på. Och så kunne jag være hur tarveligst som helst (mummel). Med den påfølgen at tre veker senare då hadde jag kompisar og vi gikk på bio og vi gjorde alt möjligt og det var ingen fel på dom. Det var

bara at dom kom från en annan språktradition. Med mycket färre ord der man til och med fikk lov att avdela orden för att sværa midt i. Åjaa.

Int: (latter) ja det var jo –

A: det var faan och hælvetete och jævla och alt ting helt osakliga och rett omotiverad. Jag var lært hemma at en som tar til vold eller grova ord, den saknar andra uttrykksmedel. Altså. Det var et språkproblem.

Int: Du har god omstillingsevne da når du kan, når du kunne bare skru på demmes språk.

A: Ja, men jag hadde ju lysnad på dom.

Int: jojo, men likevel.

A: Ja, det var vel lite konstgjort til at børja med men jag fløt rett bra inn.

Int: hvordan er det nå i Sverige da? Hvis det, da var det så – men man hører jo om rikssvenska. Forskjellen mellom Norge, Sverige og Danmark er at du har riksspråket og så her har vi dialekter og det er jo viktig.

A: ja. Vi har riksspråk. Och det er vel hva man talar bra ju til det, i huvudsak. Så der. Så kommer det ju inn andra blandning. Senn har vi ju utroligt vid skilda dialekter.

Int: ja, for det syns jo æ å.

A: jag har bodd seks år i Skåne utan å lykkas læra man forstår skåningar. Derfor det jag kallar skånska för en halssjukdom

Int: (latter) ja, det er annerledes enn -

A: Ja. Och jag har ganska svært för danskan. Och den norskan man talar i Bergen, klarar jag inte, men den norskan man talar här uppe, den klarar jag fint. Senn har jag på farssidan slækt i Jämtland som har varit norsk, och jämtlænsk dialekt är kolosalt næra norskan. Och Jämtland Härjedalen skulle vara oendeligen takksama om dom fikk komma tilbakas til Norge (latter)

Int: enda?

A: jaa. Faktisk

- (liten pause)

Int: jeg har ikke hørt sånn dialekt men jeg har hørt at de er nær norsk, men når det er ved grensa og sånn –

A: nei, de har ju varit norsk och då – och – det er ju ungefær sånn høgre upp i Sverige åt østerut, der er mycket finska, så der. Der forstår man finska lika vel som svenska. Senn har vi samernas och deras språk veier naturligt nokså rett mycket för olika dialekter.

Int: ja, de har jo ulike - de kan jo nesten ikke forstå hverandre.

A: nei. Och en hel del er paralelt med finskan av det. Men inte så mycket ändå, direkt. Forstår du.

(pitteliten pause)

Int: det er fint at du bare snakker for at det jeg skal høre, eh, med deg så vet jeg, du snakker jo rent svensk så jeg trenger ikke høre etter sånne norske ord, men.

A : Trots det att jag har bott här i ett och ett halft år, men eh, jag er ju rätt ensam genom att underskilnaden ner till nästa generation er såpass stor. Så jag treffar dom - Jag arbetar en dag i veckan

Int: å, gjør du det?

A: ja, på (bedriftsnavn).

Int: åja, det er bra

A: jo. Det er derfor at min andra mann (navn), hans dotter i hans andre äktenskap, hon bor och lever her uppe. Och hon er supermusikalisk och hon lærer språk hur lett som helst så hon talar engelska, hon talar två norska, hva er det, bokmål och hva heter det mer? Ny

Int: -norsk, ja. Och hon arbetar som nån slags sekretærare på plantasjenteret femton år tilbaks. Halv tid och halv tid i familjens företag (navn). Så det er familjens företag. Och dit

går jag, men jag kann inte göra så mycket der för at jag har språkproblemet. Det er inte det att jag inte forstår norskan, men dom forstår inte min svenska.

Int: gjør ikke de norske det?

A: Nei, dom vill inte forstå, många. Ja. Jag gjorde nemlig en – at jag gikk igjennom hela deras leverandørslister som er kvar, även senn förriga egarn før fyra års senn. Och der fikk jag sitte och ringa upp och ta reda på fakta. Men det fanst dom som sa ”Hva skal du med det til du som er svensk?! Hva, Hva skal du med dom oppgifterna til?” ”Jag ringer för jag holder på med (bedriften) `s datarister,” sa jag. ”Vi skal inte inn i noen rister.” ”ja, vi har bara adresse, telefonnummer och organisasjonsnummer och är bankgiro för att vi kan betala är som vi köper av.” ”Hva vet du om det?” ”Jo jag sitter her på kontoret.” ”Ah! Jag lemner inte oppgift til svensk!” och så slänger dom på röret.

Int : Hvor mange?

A : Av tre hundra var det inte mer enn sju-åtta stykker, men endå.

Int: Ja, det var jo mange.

A: Ja, sju-åtta stykker eller nått.

Int: hvis det hadde vært en som –

A: nei. Sju-åtta stykker så, det var et veldig stort. Men du, en sak, det var **ikke** stora **bedrifter**. Ha! Där har vi ett norsk ord. Det heter **bedrift**, medans jag, i svenska så heter det företag. Och det heter bedrift på norsk. Det har komit inn. Och ibland så –jo, det kom, jag har - Det ramler inn ett och annat norsk ord, antigen (latter) antigen jag vil eller inte.

Int : Ja, for da er et anna ord som vi bruker her som er noe helt annet på svensk?

A : Jatack! Jag har gjort bort meg på slikt.

(latter)

A: Ja det er så roligt så. Just det, roligt. Det er skojit och kult och sånt på svenska och så er det lungt och inntill tråkit, och nånting som er rart – på svenska er rart det mjukaste, oaste, varmaste och finaste – ”du är så rar!” – det er det samma som du er varm och god och älskandsvärd. Och på norska är tydingen att du er inte knepp i kolan. Knepp i kolan er altså slang, stockholmsslang, dum i huvudet, knepp i kolan. Jag kann veldigt bra stockholmsslang. Aldeles otroligt stockholmsslang. Det lærde jag meg i min första jobb innan jag blev (...) Det kom för meg at jag skulle bli egen företagare i stället för at være ansteld.

Int: ja, det var jo lurt. Og det funker vel bra å kunne slang da og

A: når jag skulle nærma meg hva skal jag seia – en annan sosialgrupp enn den jag var oppvuxit i. Man kan ju inte før det man er fødd i, og jag ,jag hadde ingen känsla av at vi var kvalitativt olika. Det hadde jag inte, som barn. Ingen kvalitetskillnad. Det var egentligen bara at dom bodde annarlonda, dom kledde seg annarlonda och dom hadde enklare jobb och dom hadde inte skol och rikedom. Men dom var som människor lika spontana och varma och goda och rara och elskvärd och så vidare, så at - - ja – Det her med språk och språkbarrierer er otroligt interessant.

Int: mm. Det er noe av det som er i studiet mitt.

A: Ja. Før språket er, Ju mer – ord - bedre ordforråd du har, (mummel) desto større kontaktmöglichkeit har du, men du får inte misbruka ditt stora ordforråd till en som inte behärskar det. Før då dykker det opp en mur. Då kommer redslan och då tycker dom att man er, gör seg märkverdig. – men ne – (navn) hon har ju bott her, hadde egen orkester och var sångarske på den tiden när hon kom til Norge och spelade uti, ja nån stans i Lofoten på fest och dans och sånt och sjøng. Och der treffade hon (navn) och dom er et par och har tre vuksne barn och två barnbarn. Så går det.

Int: ja

A: ja. Och stormtrivs her. Och även om hon inte er min dotter, så er hon så otroligt bikan min mann och vi – vi hadde holdt i hop i trettifem år när han dog. Det er ett år senn. Och. Eh. Innan han visste om at han var sjuk, var vi her uppe och helsa på, två och et halvt, tre år senn. Och. Då satt vi på natten och venta på Hurtigruten och skulla setta bilen på Hurtigruten och ta den ner til Trondhjem och ta oss til vårs landsted uppi Jämtland. Bila mellan Trondhjem och Östersund. Skal man hamna på kjørttransport med både seg själv och bilen. Så satt vi på natten och det var natt.. sommar och vi tittade på solen som bara aldrig gikk ner och det var så underbart. Och vi hadde varit så otroligt mycket – varit endast hvert enda år her uppe. I kortare eller lengre tid. Och dom helsade på oss också. Vi så hva barnen veksa upp och det hende så mycket så. Och så har vi en vånung i Italien. Och vi skulle først åka til vår, vårt fritidshytte i Jämtland, så skulle vi åka ner til Skåne och pakka om och så skulle vi åka til Italien. Mannen min sa: ”skal vi inte sälja Skoghuset och bo her uppe på sommaren och i Italien om vintern?”

Int: ja, det hørtes jo deilig ut (latter)

A: ja, för at vi hadde då tilbringat seks vintrar i Italien. Åkte ner i enden av oktober och åkte inte - vi tog med fly, vi fløy med flyttfåglarna om høsten ner til Italien och så tog vi flyttfåglarna tilbaks (latter)

Int: Ja, det høres ut som en god ide.

A: jaa. Derfor at vi hadde ju slike vei. Jag pensjonerede meg tre vekker føre min sjøttiårsdag.

Int: oj. Hadde du jobba mye til da eller hadde du trappa ned?

A: Ja. De siste et och et halvt åren – ja det siste halvåret satt jag bara i en stol så der, och de siste et och et halvt åren då var jag - eh – delad företagsgryndare med min blivande

eftertredare som var tilsatt av företaget. Jag hadde solgt företaget. Så jag lærde upp honom. Men han hadde mycket svært at læra åt en kvinne.

Int: å!

A: han hadde vansinnig svært. En ung gubbe på førtitre år, med en gubbehjärna. Riktiga (mummel) i skallen

Int: alder har vel egentlig ikke noe å si?

A: neinei men han var follstendig – och han – kvinner var för honom en matlagande madrass.

Int: men det er jo—

A: Ja. Jag menar, om det hadde det varit på sjøtton- attonhundretalet hadde jag forstått

Int: ja

A: men detta, inne på –på sjøttital- på nittitalet, det var ju inte klokt.

Int: (latter) nei det var jo ikke det

A: Jag hørde om honom senast jag fikk brev från en som er gift med dom anstelda der i företaget. Hon beskriver för honom at det fortfarande den som jag hadde som teknisk sjef som sjef i verkligheten er. Han egnar seg åt at spela golf och knytta kontakter. Och senn bara fördela det derre företaget. Det er också et sett at leda företaget.

Int: ja, hvis det funker så.

A: Ja det er strengt oppdelad i ulike avdelingar och min, det jag, då hadde bråttom at satsa på, det er den enda avdelingen som går veldigt gott. Otroligt overbevisande. Igjen. Derfor at jag kjøpte företaget för sjuhundraochfemtusen och det hadde årsumsetning på sjuhundraochfemtusen. Når jag gjorde den sista budgetten senn, det var tilkjøp då, ulike

andra och flera anstelda och vi hadde flyttad tre gånger och så vidare. Då hadde vi **morsomste** du kan tenke deg. Det tykte jag var skjønt.

Int: ja, det må jo være gøy.

A: Ja, altså, det er klart at vinsten var ju bedre på den tiden, det –eh, sant, vinsten steg aldrig i proposjoner.

Int: nei, det er jo andre beløp nå.

A: ja. Ja. Sant. Men der har vi også en kommunika – et kommunikasjonsproblem ved språket. Männ och kvinnor har olika språk.

Int: ja

A: Sånn nær jag berättade om våra leverandörskontakter, så beskrev jag dom på et mycket målande sett. En tysk företagsledare, han dog nyligen förresten, som vi hadde kjøpt rett mycket av och även hadde utvecklingsarbeite til samans med, sånn at vi skikka ritnigar och dom gjorde testprodukter åt oss och sånt. Det var altså innan industrioptik. ”Ja”, sa jag, ”jag beskrivar han som bjørnen Balo, då forstår du vel hva jag mener sånn cirka?” Kikade. ”Jaja, jag har ju inga barn.”

”Nei, inte jag heller, men bjørnen Balo har du vel råka på i tid jadetmann?” Altså, ja - eh, en kvinna kan ta saker och ting hur seriøst så helst men anvenda et språk som kanskje nærmar seg – eh- båda, båda barn och vuxna, ja, ja. Altså, første gång jag såg honom så var han smal upptil och så hadde han en herlig ølmaga nertil och så ganska korta prektiga ben lite stutta av vaxta. Han såg ju ut som bjørnen Balo.

Int: (latter) ja, ikke sant

A: Altså, kvinnor uttrykker – altså, her sitter jag då och talar om en kund som jag hadde milliontals kroner i- i – eller en leverandør som jag hadde milliontals kroner i relasjon til.

Men beskriver honom som bjørnen Balo och min eftertreddare forstår inte hva faan jag --

--

Int: Det må ha vært vanskelig å lære han opp da.

A: (hvisker) det kan man inte seia

Int: Nei.

A. Inte i det hela tatt. Han var tilsatt. Han , han - företaget het (navn) och bestod av en massa små företag och han hadde et företag som inte gikk bra. Så därför ble det oppkjøpt av mitt företag tek... Men. Når jag då skulle sluta för at jag menar, man kan inte holda på hur så lenge som helst, även om jag hadde god lust, men jag orkade inte. Jag måste ta hand om min mann också. Så, eh, får jag pløtsligt, i et och et halvt år, bara mer eller mindre understelt meg och vara oppkjeftig mot kundane når ting inte gikk bra til et företag som går veldigt bra. Det skapade första – och senn då, med mitt sett at berätta, der jag ofta anvender brev målande. Kvinnan anvender mycket mer målande språk. Norskan är ju et - et målande språk, tycker jag. Ja. Eh. Vi har –eh- I Sverige er ju målande poeter, vi kan seia Bellmann, Evert Taube för at ta dom folkliga. Vi behöver ju inte ta Snåski, som prøv til her uppe. Och Enkelstams, förutan i mellans, men utan dom her. Men eh - Jag har suttit och reknat i – eh - Evert Taubes dikter hur många gånger han nevner færg. Och det er genomgående i hans songer och dikter, det kommer færg, færg. Fietmeiei, forlåt. Han seier inte ljusblått, han - Han måler ut och hela hans diktverk er som en færgsetning. Och det är andra, andra också bland svenska som er kvar.

---bandet slutter ---

Intervju 2 med BERNT

--- bandopptaket begynner ----

B : Ja

Int : - om oppg.

B : **Jag** har bygd DH.

Int : Ja

B : **Jag** var med, kom hit i åttisyv. Nei, **inte** åttisyv, åttifem kom **jag** hit. **Då** jobba **jag** för (bedriftsnavn). Å i åttisyv så **började jag** hos (bedriftsnavn). **Då** flytta **jag** hit, i åttisyv.

Int : fra Sverige?

B : Ja

Int : Du flytta hit da, men jobba her før det?

B : Ja, **då** var **jag pendlare**. Og i åttisyv i april så **började jag** hos (bedriftsnavnet).

Int : Så, kor i Sverige kommer du fra ?

B : **Jag** kommer fra Umeå, eller en plass som heter Karlsberg. Det er en liten plass mellom Umeå og Lycksele.

Int : Ja

B : Mora og faren min hadde gårdsbruk der.

Int : Kom du hit pga jobb?

B : Ja. Avdelingen i Skellefte, **dom** hadde jobb her oppe, Skellefteavdelingen før (bedriftsnavn). Å så, på den , ja, den tiden så var det **ju** så at de var **nøgd** til å ha en **samarbeidspartnare**, asså, norsk en. Så, **dom** hadde med (bedriftsnavn) frå (stedsnavn) og **då** var det meningen at, ja , halvparten av arbeidsstyrkan skulle komma frå (stedsnavn)

og **andra** halvparten i frå Sverje, men det sluta med det at vi hadde en norsk og resten var svenska. (latter) ja.

Int : ja

B : såe, så møtte **jag** en dame her og så stifta familje her.

Int : Ja, og ho e norsk?

B : Ja. Hun er frå (stedsnavn/sted i Nordland). Så har **jag** en sønn -sønn som er føtt i åttiåtta og så har **jag** en sønn som bor i Sverige og er **fødd** i åttitre.

Int : Og han sønnen din her da, han snakker norsk da?

B : Ja, (latter) han snakker norsk ja, det gjør han. Men han skjønner **ju** stort sett alt. Ja. Det blir **ju** det. **Jag** er **ju** ikke, ikke så god på norsk, asså, sånn sett, **jag** brukar **ju** ikke språket sånn sett, det er vel stort sett, eh, ja, faguttrykk og **sånt der** som **jag** bruka

Int : på norsk?

B: ja på norsk asså, før det er stor forskjell asså mellom ja Sverige og Norge, asså på uttrykk asså. Det som en bruka på jobb.

L: ja, jeg har hørt det, verktøy og sånt, det er noe helt annet

B : Ja, ja, det er helt a-ant.

L: ja-

B : fra den der da jeg kom hit i – det var ganska artig, før **då** var det en **rørläggare** som var der på DH. Å han var asså så sint, asså, det var noen som hade **tagit** skøyteledning og vi skjønnte faan ikke hva det var for noe. Og **jag** tenkte skøyteledning, asså, et **finare** uttrykk før skøyte det e **ju** mus asså på, på (latter) det og **jag** tenkte at han hadde **tappat snöringen** på det (latter). Og **jag** **spekularade** på hva det der var før pussig skrue (latter)

Og det ble **ju** veldig rart. (latter) Så det var det första uttrykket som **jag** ikke skjønnte, ja det var **ju många** andra uttrykk også, som bærsorter og **sånt der**, det er ju stor forskjell asså. Det –

Int : ja

B : Det er **ju**. Bringebær er hallon og –det er **ju** så der, det e

Int : det går ikke an å gjette seg til

B : Nei. **Hjortron** er moltbær og sånt der. Det er **ju** sånt som ikke har **samanhang egentlig** sånn at man kan gjett over **samanhang**. Det er en del ting som er stor forskjell asså. Det er det.

Int : da oppleves det at du bare må lære de da?

B : joda det blir **ju** det at man lær seg **ju** fort. **Jag** huskar på –**e-jag** skulle, vi sku på hyttetur hva, å så skulle **jag** kjøpe så her plasttallerken, hva, og i Sverige så heter det **tallirk**, å så var det, ja, det va en ong jente som va der og så **jag** at **jag** skulle ha **papptallirk**, og så kom, kom med en **underlekan** hva og trudde det va en sånn vi skulle spis på (latter) og så sa **jag** at i Sverige bruka vi ikke å spise på **dom** der (latter) kanskje dere gjør det i her i Norge (latter) **Jag** har ikke, **jag** trur **jag** hadde bodd her i **två** år men **hon** skjønt ikke hva det var. **Jag** holdt på **sekert** i **tie** minutter og **hon** skjønte ikke det

Int : nei, men det e jo

B : Det e **ju** ikke så stor forskjæl på, men eh, men det e vissa , vissa ting , altså ,som, som **just** asså når man kom hit og **just** det med faguttrykk og all ting, med, ja, med forskaling og alt i hop. Det hett **formsetting** på svensk, så det e **ju** ikke sånt man kan gjett sæ til. (latter) Det er **ju** så her stora, **just -just** faguttrykkarna er stor forskjell på.

Int : formsetting var det ikke det – forskaling?

B : Ja. Ja

Int : det e jo, ja

B : så det e **ju** , det er **ju** sånna ting som er, ja, faguttrykk og - sånna der ting som.

Int : men de orda , de orda som e er like ,men som betyr motsatt, sånn som rolig og –

B : ja, **lungn** (latter) ja

Int : jeg hører at du brukte artig. Og så brukte du rart på den norske måten. Så du har bare gått over til det da?

B : jo da, det blir **ju** det. Ja. Asså, klart. I begynnelsen så så så var man vel oftare **över**, asså **efter** man flytta hva, eller i begynnelsen så var man **ju ofta** over til Sverige igjen, hva, men det blir jo minner og minner pga -,**jag** er engasjerad i **fagföreningsarbete** å –å er vel **lite** granna partipolitisk i **arbetapartiet** hva, så – så og **jag** har familj og alt ting så det blir mindre tid **att** man e over nu, hva.

Int : Og når du pendla så sier det seg sjøl

B : Ja i begynnelsen så pendla man **ju**, asså, pendla **jag ju** i **dom första** to åran **jag** var her, **då** pendla **jag ju**, men i åttisyv så flytta **jag ju** hit så **jag** bodde fast.

Int : ja, -- føler du over tid, at når du blir så mye i det norske, at da merker du at du blir mer norsk i det da, eller?

B : Ja, ja, det merk man. Det merk man godt det. Ibland ,ibland, så kan man **ju** når man er **hemma** på, på ferie, så, så ja så treffar man **nån** gamla kjenningar og sånn der, hva og så, så må man faktisk tenke **efter** hva, hva het det her på svensk, hva (liten latter) asså – ja. Ja **jag** snakkar **ju** ikke, ikke norsk, asså, **utan, jag e ju** mer sånn svorsk (latter), kan man vel seja på en måte .Men eh, det blir **ju-** ja .Ord som, som folk ikke skjønne, så må **ju jag seja nått annat** på norsk, asså, så det blir **ju** bytta en del ord. Sønn min brukar å seja du snakkar aldrig norsk (latter) så nei, det blir vel en blandning.

Int : Hva gjør sønnen din når dere er hjemme hos familien din i Sverige?

B : **Då** går han **över** til svensk.

Int : Han legger over

B : Ja. Det blir **ju** –asså, før **så**, når barna **va** mindre, hva,**då** var vi mer, asså, **då** var **ju** begge sønnene til **samans** hva, dro på ferie og sånn der. Så **då** ble det **ju** svensk, at **dom** snakka **ses imellan**, hva. Så. Nu blir det **ju forstås** minner, han holder **ju** på å **va vuxen** (latter)

Int : ja tida går fort

B : Ja. Det blir det.

Int : Og kona di da, når dåkker e i Sverige?

B : **Hon** snakkar norsk.

Int : Hun snakker sånn som hun pleier

B : Ja. Ja **Nått** uttrykk kan det vel **va** som **hon** kan anvenda men stort sett så snakkar hun norsk.

Int : det e jo

B : Det er **ju** , eh –når foreldran mine **inte** skjønner hva **hon** sei, så forsøker **hon** finna **nå** ord så **hon** kan gør seg forstått. Sånn sett hva.

Int : Men når du opplever i Norge at du ikke blir forstått, går du først og fremst over til norsk eller prøver du å finne ord på svensk som du ikke bruker som er synonym?

B : Eh

Int : For det er jo noen som gjør det og

B : Hva tenkte du att?

Int : At du legger om ditt eget språk til det som ligner på norsk først, eller går du bare rett over til norsk?

B : Eh – **jag** må tenke **efter** – asså – det blir **ju** på, på, -asså på en måte så , så - kanskje man gjorde det i begynnelsen, hva, man, de orden man bruka, hva, til vanlig, hva, så det – det skjer automatisk, hva, å,å,som man plei å bruka, hva. Men, men er man i Sverige, **då**, så må **jag**, ja ibland asså, så må **jag** tenk, asså, ord som man kanskje ikke bruka så ofta, hva, så må **jag** tenka meg om, hva, **jag** attreherer så på det her

Int : mm

B : Men det – **senn** har jag **vore** en lengre period asså som det kanskje gått en sju-åtta **månader** innan man har **varit** tilbake til Sverige,hva, **då** merka **jag** stor, stor forskjell, asså. Eh. **Jag** omgås **ju** stort sett bara med norska folk, asså. Det er **ju** – det er **ju** vel **nån** enstaka svenske som **jag** har **nå** kontakt med. Men **dom** har **ju** **också** **vart** lenge her, hva, men - så hvis vi tar en pils eller **nått** sånt der så blir det lite svenska (latter) –så - **Då** blir det.- Men **när** det er **nån annan**,asså ja, familien eller **nått** sånt der, så **då** blir det snakka norsk, asså. Er vi aleina så kan vi prata helt svensk asså. Men det blir **ju** ofta **nåt** ord, **nåt** norska ord som kommer med endå man snakkar mer eller mindre svensk , heh-

Int : Det blir vel sånn. – Den doktoravhandlingen som jeg har tatt utgangspunkt ifor oppgaven som teori, til den oppgaven min, er skrevet på slutten av 70tallet av ei svensk dame som heter Kerstin Nordenstam og var i Bergen og bodde der og så fant ut at det var interessant. Det var mange svensker der, men følte at de hadde høyere status –de følte i fht de norske at de hadde høyere status. Men æ trur – det har forandret seg det?

B : Ja det tror **jag**

Int : Det er vel ikke sånn at du føler deg sett opp til bare fordi du prater svensk?

B : **Jag** tror det har lite granna med –om man ser lite grann historiskt. Asså det må man **ju** **göra** hva. Å så - øh Om vi ser så og **seja** på femti og seksti og **även** på sj-- **även** på sjøttitalet. **Då** var **ju** Norge på et måte et fattigt land, asså. Men eh det var **ju när** oljevirkomheten kom **igång**, hva, at det ble et rikt land, asså. å, å den tiden som var kanskje på sjøttitalet det var vel det at norskarna såg **upp** til svenskar som en storebror, asså, så **upplevde jag** det i alla fall.

Int : men du opplever ikke at vi har noe storebrorkompleks ennå?

B : Nei det tror **jag** ikke –ikke på den måten hva – før om man ser på samfunnets utviklingen som man ser på både på Sverige og på Norge hva. Som **til** eksempel i Sverige så er det innført **karensdagar** å der du er sykemeldt og sånna ting hva . Det er det **ju** ikke her hva. Du har **ju** ikke nåkka karensdag hva. Asså første dagen så **då** – **jag** menar på det at **dom** ikke får nåkka første dagen og **senn** er det åtti prosent av det. Så vælferden har **ju** gått nedover, men det er på grunn av handelsbalansen, hva, i Sverige, hva.

Int : Det er ganske nytt det der da?

B : Jaa, det er **dom** senaste –ja-- kanskje **fyra - fyra**–fem år **senn** det ble innført. Såna velferdsgoder var **ju betydigt** mer utbredd i Sverige og ja på seksti-sjøttitalet, hva, mye bedre enn, ja goder i samfunnet hva men eh- her i Norge så er det **ju** økonomi til å ha det så, hva. Før det at **dom** hadde så stor **utlandsgjeld** i Sverige hva som gjør at det blir på den måten asså.

Int : Det svinger jo litt og, for det var jo en stund, jeg husker ikke, for ikke så lenge siden- at nordmenn dro til Sverige for å få seg jobb, nå drar jo svensker hit for å få seg jobb

B : Ja

Int : så det går vel litt opp og ned?

B: Jo da det gjør det sikkert men –men om man ser på **löningsmessigt** hva så så har det **ju blivit betydigt** dårligare asså du tjenar **betydigt** minner med pengar i Sverige **jemfört** som er her.

Int : Det har vel med det å gjøre og

B : Ja Som **til** eksempel skoleungdom **til** eksempel som som e å jobba. **Många** som bara har en tretti-førti kroner **när dom** jobba. Sommarjobb asså. Det er nestan ingen ting, hva. Her hør **jag** faktisk **nån** som e like gammal som han (navn) hva, han fyller **sjötton** i år, og **dom** kompis **åt** han har tjent hundreogtjuefem kroner timen og det er pinadø bra det.

Int : Ja det er bra

B : Det er bra betalt asså før en som går i skolan som ikke har fylt atten år, i **alla** fall

Int : jeg vet ikke om det er vanlig heller, så god

B : Nei men **många** ligger **ju** omkring en hundre kroner i **alla** fall, på det der. Men **många** som **jag** har hørt det at får tretti-førti kroner i timen og hva fan er det, du inspirerer ju ikke ungdommarna till å jobba før så lite asså.

Int : nei det er jo-

B : **Även** om det ikke er **nån** større skatt eller **nått** sånt der på –nu er det vel opp til tredve tusen du kan ha skattefritt her hva, tjuenietusenåttaniehundre eller **nått** sånt der trur **jag**. Det **just** under tredve tusen som er skattefritt. Det er **ju nøgd att –att** du vil jobba, asså. Du sitter igjen med bra med pengar i **alla** fall.

Int : Ja. – - som svensk språkbruker i Norge, hvordan opplever du det – er det uproblematisk eller er det -?

B : Det er **ju** my fleiping asså, det er **ju** det, asså – på, på ja at man er svensk og alt i hop det her greian

Int : På jobb og sånt?

B: ja det, men eh -

Int: Får du hørt svenskevitser og sånn da?

B : Ja. **Dom** flesta har **jag** vel hørt (latter)

Int : Men er det sånn at dere har de samme motsatt,for oss nordmenn?

B : Ja det er stort sett det **samma**. Ja det blir det **samma**.

Int : Ja for det er litt festlig. Det er derfor jeg synes det er litt gøy med det her temaet for oppgaven min og, for naboland som er så nært, så har vi forskjellig, det er egne språk og egen kultur , og så når vi da vitser, så bare snur vi dem på hodet

B : Ja

Int : Så er det veldig nært, samtidig så er det jo en forskjell

B : Jo

Int : Så er det jo –når det er så mye bråk i verden, så er det jo fint at noen naboskap kan være gode

B : Ja (latter) jo det er klart

Int : Men, svenskene skårer veldig lavt på forskningen på hvordan, på hvordan forstå de andre nordiske språkene på hjemmebane, men så på bortebane virker det som det ikke er noe vanskelig. Da legger svenskene om, litt ihvertfall , og forstår norsk og sånn, men nordmenn som kommer til Sverige, påstår at de ikke blir forstått noen ting uten å legge om.

B : Ja men **jag** tror **ju** også det at at eh-at om vi **sejer** det som - mye av, av ferier og **sånt der**, hva, så legg **norskarne över** til Sverige og **dom** har campingvogn og bor på, på **nå** hytter eller ja campingferie eller, det, det er vanlig det, men det er ikke så vanlig at **svenskarna** fær **över** til Norge och på samma måte, hva. Så det det er mye mer **norskar** som far over hva. Om man ser nu **till** eksempel i Skellefte og Pite å sånt der, at det e en kanskje en søtti prosent som er **norska**, hva og kanskje tjue-tredve som e **svenska**, hva. Nå mer tror **jag ju** ikke det e, asså. Det e mer som en invasjon (latter)

Int : Det kan vel være hardt noen ganger

B : Det stog i avisa i Västerbotten Skuriren. Heter den, avisa. Så stog det at nu hadde, nu hadde den **norska** ferien begynt, før nu var det en norsk en som kom på motsatt **færretning** på motorvegen (latter) Nei, **jag** tror det **ejentligen** at **norskarna** e **flinkare** enn **svenskarna** på grunnlag av det i alla fall, **just** med språket, hva. **Många** har **ju** kanskje en to-tre uker som **dom** e i Sverige hela tida hva. Før det e **ju** ganska bra **årdnat** med badeland og alt ting sånna der ting hva, så det er klart at det får **ju** inn en hel del sånna ting på hva ting heter,hva, sånn når man bor der.

Int : Når det blir en sånn invasjon, skulle ikke de svenskene som bor der forstå norsk da, at de lærer seg?

B : ehm- ja –så kan man **ju seja** det som så at det på **många** av **dom** dærre **kampingplatsarna** så er det tatt inn **skolungdom**, hva

Int : ja

B : og det e **ju** ikke nå asså **derekt** fagliga personer som e utan det er utan mer eller minner **från** ut av **gatan**,hva, å stoppa dit og så sku ha kiosken eller ja **nått** sånt der, hva. Så **dom** kan **ju** ikke nåkka **overhuvetagit**, **dom** skjønner **ju** ikke nåkka, (liten latter) men **efter** en stund så **börjar dom** forstå lite grann hva man - det e ikke det der at så **många**

svenskar som far **över** hit, hva. Det e en del som far over selvfølgelig for å fiska og sånna der ting, hva, men ikke nåkka som e naturligt at man far **över** til Norge.

Int : Nei når sommeren e der

B : Nei det blir **ju** det og som oftast så er det **ju** litt bedre klima i Sverige, hva, på somrarna , det er mer stabilt i alla fall, men det er klart det er **många gonger** så er det **ju** veldig fint vær her også sånn sett, hva, men **jag** trur det der er som en tradisjon, asså som **många** av foreldrarna far med **ungarna** sine over hva og så blir det så at det er **många** som gjør akkurat det samma når **dom** blir voksen **själv åkså**.

Int : Men nå har det blitt litt sånn at det ikke er ordentlig ferie, det er ikke utenlandsferie når man drar til Sverige, det sier man ikke så høyt.

B : Nei. Nei.

Int : Før var det jo, når jeg var lita, så var det ”å ja vi har vært i Sverige!” men nå skal man reise så langt.

B : Ja til Kreta eller **nått** sånt eller

Int : ja eller Thailand eller

B : Thailand eller, å få nå **bølja** hva (latter)

L : (latter) ja det er jo farlig og da

B : ja hoff

L: så det svinger jo litt –men eh – men hvordan oppfatter du det – for det var den andre informanten, jeg har bare hatt et intervju, før dæ. Ho sa at, hun er ganske nylig kommet hit, og det er noen som direkte blir frekk. Fordi hun er svensk. Folk som ikke vil forstå.

Har du noen sånne opplevelser? Noen negative opplevelser på nordmenn som er arrogante?

B : Joda så i begynnelsen var det vel det

Int : For du har vært her så lenge at de

B : Ja, så i begynnelsen at det hva **nån** som hva, asså, otrivelig. Det der **beror** vel litte grunn på om man har ved sin sjælv, hva om man tar seg nær av det der. Jeg gir f asså

Int: jo men-

B: en del kan va

Int : jo men sånn som ho på butikken som ikke forsto så du måtte gå igjen, da er det jo et kræsj

B : Jo jo det e det

Int : var det mange sånne eller var det bare sånn enkeltstående

B : Ja det var vel en, **nåa** enkeltstående bara. Det va kanskje når man va ute på byen å sånt der som det va **nån** som kunne va direkte ja, otrivelige, asså, det va det **ju**, men

Int : Ja

B : Men eh – nei. Det er klart, asså. Det som i ..andelen.(?). kanskje va, altså, eh –hva skal man **seja**, som tyngst **ejentligen**, i starten , va **ju innan** man hadde fått seg en **vænkrets** og det her greiene hva asså det **tog ju** en stund innan man fikk en **vænkrets** og -

Int : Men tror du det – at det hadde noe med det å gjøre? For det tar jo tid på et nytt sted

B : Joda det gjør det, det gjør det. Men når **jag börja** kjenna folk litte grunn så blev det **ju betydigt** lettare hva

Int : ja. Tror du det hadde noe å si med hvor du kom fra? Det med tida. For det tar jo tid, det tar jo som regel flere måneder, kanskje halvt år og sånn

B : Jaa –det e alstå, først om **jag skal seja blivit** integrert asså i samfunnet, så å **seja**, så **tog** det i alla fall ett år i alla fall, **tyckte jag** som - ja asså - det va ganske my **ejentlig**, my faguttrykk og sånna der greier,asså, my sånna ting som gjennom jobbe og sånt der. Det va veldig mye nytt, asså. Såe, men eh, det va jævla jobbit, **ejentlig, just** det her med den första tiden asså. Men eh, men nå **tycker jag** det går veldig greitt.

Int : Så nå trives du her?

B : Ja, jævli bra (latter)

Int : Men, men sammenligner du det med, asså , pleier du å sammenligne noe her med noe hjemme i Sverige, asså, blir det sånn?

B : Asså, som, om man **sei** arbeidssynspunkt asså så, så var det ju ne, asså, i byggbransjen så va det **ju** veldig stor nedgangstid, hva. I **många** år, hva, i byggbransjen. For **många** av ja føruretta arbeidskamerater,hva, som hadde gått **många** år arbeidsledig pga at **dom** ikke hadde jobb, asså. Og her har **jag haft** jobb, ja hele tida, jeg har ikke vært permittert asså **under** denne tiden. Så sånn sett så e det **ju** veldig gunstigt sånn sett.

Int : Men sammenligner du samfunnet ?

B : Jo da, det gjør jeg. Det er **många ganger** man asså tenker **etter** lite granna hva – asså – når man er på ferie der og **sånt der** å læs litte grann i avisa og **føljer** med og **sånt der**, hva. Så **upplever jag** det at at det e my negativt, asså, i arbeidsmarknaden og alt i hop det her,hva, og det e ikke **nån** sånn fræs **över** det hele hva. Her e det en helt annan positiv **bildt** på at ja asså asså

verkar ha bedre med **pengar**, folk asså, her enn hva det e i Sverige, asså. Det må bety eller, asså det e mer på om det e my som skjer og Snøhvit skje og alt i hop det **skapa** arbeidsplasser, ikke bara der oppi Hammerfest utan det **skapas ju** i hela Nordland, hva. **Jag** vet **inte hur många** millioner det utgjorde,hva, men det er i hvert fall veldig **många** millioner hva, som –som Nordland, asså bedrifterna i Nordland ha fått kontrakter på. Så det va en ringvirkning det her hva, med sysselsetninga og alt i hop det her **greierna**. Folk **verkar** va mer ja ja ha mer tro på framtiden asså. Sånn **upplever jag** det i **alla** fall. For det er my asså -

---bandet slutter---

Intervju 3 med CECILIA

----bandet begynner----

(Om opptaket og oppgaven)

C : det e artig å få være med

Int : ja det er bra. De fleste jeg har snakka med –det er ei som har sagt nei det var hun ikke interessert i.

C : nei

Int : ellers er det sånn hyggelig

C : Det er **ju** kjempeinteressant, **tycker jag**. Skulle gjerne lese oppgaven din.

Int : Ja det går det

C : sånn i framtida

Int : ja den er ferdig seinest i juni 2006, om et år, så det er mulig det altså

C : ja

Int : da kan jeg spørre om alder

C : e førti

Int : du har akkurat fylt førti da

C : førti ja

Int : ja i år da

C : ja i vår

Int : hvor lenge har du vært her i Norge?

C : **jag** har vært i Nårje **senn** nittisju. **Då** var **jag** i (..) kommune og jobba, fram til totusenogen og **då** fikk **jag** jobb i Bodø og flytta hit

Int : 2001

C : **senn** så har **jag** vært her i Bodø

Int : ja. Og sånn sivil status, har du –

C : det e **jag** e singel

Int : ja

C : **jag** var samboer **tills** før et halvtår sen, i **fyra** år, og etter det, så

Int : var det en norsk?

C : ja det va det. Det va med en i **från** Nordland. Så vi bodde sammen i Bodø i **fyra** år.

Int : tror du det har noe å si med språk,eh, det er jo ...å bo med tett innpå, det påvirker det jo enda mer

C : **jag** **upplevde ju** at **jag** ble **mycket** mer påverkat **tå** det norska språket og særlig dialekten, etter at vi hadde vært sammen **ett tag**. Det tror **jag** må være **størsta påverkad**.

Int : du er musikk lærer?

C : ja **jag** e pianolærer, pianist da, **jag** jobbar på, jobber i Kulturskolan her i Bodø.

Int : det e jo sånn ho (...) som ga meg nummeret ditt.

C : vi e også venner

Int : ja det er jo kjempefint det. Min eldste gutt går i klassen med hennes yngste.

C : Ja, med (...) ja.

Int : ja du e pianolærer til han (...)?

C : ja riktig ja. Det e **jag**. Han fikk **jag** som elev **då jag** kom hit da.

Int : ja de e jo hyggelige de. (om togturen i sommer)

C : langt da

Int :S og de har vært i Dk ,tok toget ned og sykla rundt i 2 uker og det gikk kjempefint. Det er greitt å høre at andre tar toget langt,(latter) med barn og sånt

C : ja , **presis**

Int : det er bare og –vi kan jo ikke gå å trø her hele sommern

C : nei, **jag tycker** det **låter** –koselig ja

Int : Det er så langt et land sånn at og besøke slekt, så..

C : ja det vet **jag** hva du menar

(latter)

Int : det går nok bra. Og – de har nå hatt det bra.

C : ja. – om man har **plats**, så e det **ju**, om man åker langt, så har man **ju** sina plasser i alla fall

Int : ja

C : så kan man sitte i

Int : så kan man gå litt og

C : ja **just** det

Int : ehm. Skal vi se. Har du hatt kontakt med norsk og sånn før du flytta til Norge?

C : du, jeg har ikke norske slekt-, ikke norske nære slektninger, men **jag** kommer i **frå grensbygdå**. **Jag** kommer i **frå** en by eller **uttafør** en by , som heter Arvika, som ligger

bare 3 mil frå den norska grensen, så **jag** har veldig mye **jag** må si at våre dialekt e ispedd mye norske ord **då**, **ifrå** dialektord som **jag** kjenner igjen.

Int : det er lenger sør det ?

C : det e lenger sør, ja det e vel cirka hundreogførti mil sør **herifrån** rakt **ner** da, lissom

Int : i fht Norge så blir det

C : ja rett ved grensa te Kongsvinger

Int : ja

C : veldig, ja, det er bara sju-åtta mil te Kongsvinger. Vi har nært tre mil til grensen ca

Int : Ja e det , e det kontakt over grensa da?

C : ja det e det. Det e –utta at **jag presist** kan **seja nån** ting konkret så vet **jag** at det finns ett kulturelt **samarbete** innan musik, i **musiksamanheng och** så, det e **många**. **Jag** vet **inte** - **Jag** gikk **ju** på musikkhøgskule **då**. På åttitalet og der var det veldig vanlig at de for og jobba i Kongsvinger **till** eksempel -og vikarierte. Musikkstudentar. Det har aldrig vært no -det har aldrig vært no så veldig **grens** liksom

Int : ja det er jo interessant

C : man treffer **ju sekert nån** partner **øver**. Det blir **ju** så nær det er så nært grensen, at det ikke spiller ikke så stor roll. Om man bor i Sverige eller Norge liksom.

Int : nei. Det er jo interessant. Men , Arvika ligger det nært på svensk side til større byer da?

C : Arvika e **ju** en by på størrelse med Mo i Rana eller, altså det e ikke en veldig stor by **då**, og –**senn** har du Karlstad som er 6 mil **søråt och** det, Karlstad e vel på størrelse med Bodø, litt større tror **jag** i folkemengden, femti tusen. Men **senn**, den nærmaste større by, det må **ju** da bli **antigen** Oslo eller Göteborg, det er omtrent like langt, **tjuge** mil cirka, til begge

Int : Ja

C : Østerut eller sørut

Int : ja. Mitt inntrykk er at flest nordmenn kjører over grensa for å handle, da

C : Det var ju veldig, det har **ju** vært veldig mye – sånt – i Arvika

Latter

Int : ja det er litt harry å dra over – Skjærtorsdag dra over å lage bråk og sånt. Det er vel få som gjør det da

C : Ja. Det gjør - Det har **sekert** blitt en sånn tradisjon a la – at det kanskje det å fare blir festlig i seg **själv** – å lage bråk og sånt der

Latter

Int : nei det , ja det er jo utlandet

C : ja, sånn et ritual

Int : jeg skulle egentlig skrive oppgave om nordmenn i Sverige, i Gøteborg, og så fikk jeg et utenlandsopphold med studiene, men med ungene og sånt kunne jeg ikke dra, så jeg fikk snudd oppgaven og det var jo veldig greit.

C : ja

Int : men den der følelsen av at det – jeg kunne ikke komme meg noe kult sted i utlandet med studiene mine, men jeg kunne ihvertfall komme meg til utlandet med nabolandet da.

C : ja

Int : Det er noe med at det er nabolandet da, det er jo utlandet

C : Det er utlandet, men det er åkså veldig likt. ja

Int : hvordan opplever du det – som svensk språkbruker i Norge?

C : Ehmm, **jag opplever ju** at det e -at du legger **ju** ikke om språket i og med at alle forstår jo all ting du **sejer** . Hvilket gjør at du blir ikke motivert å skifte språk. Veldig många

svensker havner at du blir svorsk da, for du snakker, får, du får en blanding utta - aldri hatt noe av problem med å forstå **nån** her, og ingen har problem med å forstå meg.

Int : og ikke hatt noe...

C : neii – opplever kanskje ibland at , at noken nordmenn regner med at **jag** ikke forstår, så de driver og legger om til svensk, for det er nordmenn veldig god på da, og det trenger de **ju** ikke å gjøre, for **även** om **jag** ikke snakker **ordentligt** norsk, så forstår **jag ju** alt. Og **jag** skriver norsk også.

Int : ja –og det går greitt?

C : Ja, det går ihvertfall , det blir i hvertfall **mycket** mere rett har **jag** fått høre de som ser hva som **jag skrevat**. Det her var **ju** rett, **sejer** de, men **jag** snakkar **ju inte** rett, i forholdan til grammatikk og sånt norsk. Men å skrive går greitt. **Jag** tror det har å gjøre med at når en snakker er det så mye sin egen identitet . En føler seg dum når en legger om. **Jag** gjør det i hvertfall. **Jag** har også en god venn her som er veldig flink til å legge om utta at det låter det minste dumt –(et navn), tenkte du skjønnte med en gang hvem han er

Int : ja jeg har snakka med han før utenom den sammenhengen uten å spørre om jeg skal intervjuer han, men jeg har tenkt på det, siden jeg har ei som snakker reint svensk, så kunne jeg ha han som –legger om

C : ja han legger **ju** helt

Int : Han har kanskje tatt utdanning i Norge, har han det?

C : ja, delvis ihvertfall. Det siste – tror **jag**, han gikk **ju** i Trondhjem i **alla** fall.

Int : jeg har hørt at han har tatt en del av utdannelsen i Norge, så det kan jo være det.

C : det kan absolutt, pluss at han kommer i **från** (navn) **då** som ligger ganske nært Nordland, eller det blir lenger nordut i **alla** fall.

Int : ja

C : så **jag** tror nok at om **jag** skulle ha lagt om til østlandsdialekt eller det som prater

Hedmark hadde sekert vært lettare før meg

Int : ja for det som du sa i sted, noe med tå, du sa et ord i sted som høres ut som sånn der

Hedmark

C : ja, for det ligger i dialekten. Hadde **jag** bodd i Norge der nede, hadde **jag sekert** kjent

meg, det hadde vært mer **sekert** likt min egen dialekt. Det hadde **sekert** vært lettare utta

å kjenne seg bytter, at en er **kryssdad** liksom. **Jag tycker ju**, eh, **Jag** skulle gjerne ville

prate riktig, og sånn her, men **jag**, det, det **låter ju inte** riktig. Men når han gjør det, så

gjør det **ju** rett. For at, det er kanskje noe med melodien eller et eller ant som -

Int : Man er jo ulik og

C : Ja det er jo også det

Int : Man er jo det og, sånn at det . For jeg , jeg kjenner jo igjen det der, men det er i

dialekten innen Norge da, for jeg prater nesten bokmål, jeg har bodd her , aller først i

Steigen og så sørlandet og så var jeg elleve når vi flytta hit. Og den østlandske har jo ingen

ting med min bakgrunn å gjøre.

C : nei

Int : Og her , folk legger ikke om, de legger ikke om dialekten, men de skal forklare hvor

alt er for de tror jeg er en utenfra

C : ja .

Int : jeg har bodd her nå –

C : Det blir **ju egentlig** lite grann det samma

Int : ja jeg føler også det. Hvis jeg bare legger om så blir det noe med identiteten min, det

blir veldig vanskelig

C : ja

Int : jeg skulle gjerne gjort det , men får det ikke til.

C: Ja

Int: Det sitter så dypt. Jeg tror ikke det e evnen til det, men det sitter så langt inn, det blir uvilje

C : ja

Int : for det går jo på identitet

C : det gjør det .og **jag** kan godt prøve å herme, **inte** før å - og **då** prater, **då** merker **jag** kanskje at det går, men da blir det på , men **jag** merkar at om **jag** skulle prata seriøst så skulle det i mine ører **låte** komisk når **jag** snakkart. **Jag tycker inte** at **jag låter**, **jag tycker låter** som - , **jag tycker** at det **låter** bra når **jag** prøver å prate. (latter)

Int : og så får man høre av andre at nei du må prate som du gjør

C : ja det blir **ju** det **i stellet**

Int : ja – - jeg synes det er fint at det er nettopp sånn at man kan prate som vi gjør og så kan man forstå hverandre, altså med ulike dialekter og språk, nabospråka. Og så kan man få være den man er og så kan man forstå hverandre, det er det jeg synes er bra

C : ja

Int : fordi at – ja

C : **jag tycker** og det, for **jag tycker** det må utvekle gehøret på sånna ting, og utvekle, det blir **ju** et mangfald liksom, som - må værre positivt **när** folk snakker som de gjør.

Int: ja

C: Og **jag** har og tenkt på det at – de har mobbat meg på skøy, vennane mine, for har du **inte** lært deg å prate norsk **än** du som har vart her i sju år, men de **sejer inte** til menneskje i **från** Bergen, har du **inte** lært å prate bodødialekt **än** du som har vart her i sju år, lissom. For det er og veldig forskjell på den, dialekten.

Int: ja , dialekten

C: Så du kan **seje hvorfor** har du **inte** lagt om dialekten. Det blir nesten som, - svensk blir **inte** som et annet språk som en annen dialekt **tycker jag**.

Int : ja

C : før det går så lett å forstå **endå**

Int : men du har jo en, du sier sjøl at du ligger – jeg hører forskjell på deg og noen av de andre informantene, for dialekten din ligger jo nært norsk

C : ja du hør det?

Int : ja. Hvis du ikke har tilpassa det da, men jeg syns det

C : godt å ha noe som er litt -- **jag prøver ju**

Int : ja for det er noen ord

C : ja **jag** legger inn –

Int : som ordet roligt

Latter (ifht telefonsamtale)

C : det kom faktisk automatisk **tann** og, så det er ikke noe som **jag** tenker på heller, utta det.

Det har vel **sekert** hatt med det samboerskapet å gjøre og hatt elever i **många** år og så der. Og så er man ikke helt **ofølsam** før de orda

Int : de orda, man bruker de orda man kan og unngår de orda som blir misforstått

C : ja

Int : men det var en av de andre informantene som sa at på jobben ble han vitsa med hele tida og fortalt svenskevitser og sånt. – Føler du at det blir sånn eller blir det bare det at ”skulle du ikke snakke norsk” .

C : Det er veldig lite sånt, men jag tror på min jobb **just** så er det, så er det noe med seks-sju ulike nasjonaliteter tror **jag**. Så er det ikke på **alla** musikkskoler eller kultur men **just** i

Bodø er det så, for den er ganske stor da. Det er **från** Norge **forståss**, Sverige, Polen, England, Ungarn, eh, hva har vi mer? Ja Finland. Så det der, så det der å komme i **från** Sverje e **ju nærmast** kjedelig da. (Latter) Det e sånn, det e så mange som prater gebrokkent da, så vi har sånn her faktisk **nån** slags så her, **brinkevise** om **jag** skal **seja**, (latter) neimen sånn her, sånt der språk som **inte** e helt korrekt hos **nån**, **forutan** hos **norrmännerna forståss**.

Int : Og de legg kanskje litt om de og. Jeg har vært med i sånne grupperinger, når det blir flere –norsk i felles, men, det er jo, du kan også si – det e jo lettvent at du er fra Sverige da

C : ja Det er nok at **jag** er mer, -mer tilpassad enn mange andre, liksom

Int : ja, med en gang. Da må vel alle de snakke norsk, når de er musikk lærere for barn

C : De snakker norsk alle, ja, bra norsk og, så at det går helt fint å undervise . så det , det er mer på, det er mer at det kanskje blir noen ord som blir lite **fel**, blir **fel**

Int : jojo

C : sånt der så man hør at de kommer **från** – en annan språkmelodi

Int : Nå har det vært før sånn at sånn der , folk skal liksom prate, vi slår over på engelsk med en gang folk knoter litt på norsk, og vi forventer perfekt norsk, Men når vi er i Sør-Europa og kan knote noen få ord, så blir de jo glad

C : ja **presis**

Int : jeg skulle ønske det hadde vært litt sånn, for det gjør jo ingenting om man hører hvor man er i fra. Jeg syns ikke det gjør noe

C : Nei. **Inte**, nei. Det syns ikke **jag** heller. **Jag tycker** -nei .- det er befriande at det kan få gå til på lite **olika** vis.

Int : ja, at man ikke er helt lik. For det e jo naturlig. Selv om det er grusomt å høre nordmenn som snakker engelsk med veldig norsk aksent. Men det gjør jo ingenting så lenge aksenten ikke ødelegger for forståelsen, så burde det jo ikke gjøre noe. Men jeg tror

det kan jo være noe med at det blir et mer mobilt samfunn etterhvert, men, det, vi blir vel vant til det

C : Det verker som det kanskje har **beta** seg lite det, ja. **Jag** har ikke opplevd no sånt på jobb i **alla** fall, i jobbsammenheng, at det blir pinlig eller så

Int : Nei, med så mange utlendinger

C : ja, dominans

Latter

Int : en hører jo om at Bodø har så mange ulike nasjonaliteter så de har vel havna på kulturskolen,

C : ja (latter)

Int : men det er kanskje ikke så synlig andre steder

C : nei det er kanskje **inte** det

Int : men du –du har ikke opplevd noen gang at at noen har sagt– det var en informant som sa til meg, hun måtte ha en ringerunde med noe firma og så hadde noen – noen fåda, men likevel flere, sagt at hva skal du med det har da du som er svensk – du har ikke opplevd noe sånt du?

C : nei, aldri, jeg må si helt ærlig at jeg aldri på alle sju åra, nei hva blir det, åtta snart åra jeg har bodd her, så har **jag**, så har **jag** ikke fått **en enda** negativ kommentar faktisk. Det kan **jag** sei helt ærligt. **Då** skulle **jag** **endå** huska det, man bruka huska sånt, men

Int : ja

C : kanskje det var mulig en **gång** på et utested i Mo i Rana, men **då** va det veldig mye sånn drikking og sånt. **Då** var det kanskje noen som sa ”jeg lika ikke svensk”, no sånt, men det e **ju** sånt som **inte**, det betyr ingenting. Det har **jag** nok hørt kanskje, men , det

vart fråga om en **gång** kanskje, en mann øver førti kanskje, eldre mann (latter) Aldrig som profesjonelle, aldrig

Int : nei, men det er jo bra. Den doktoravhandlinga jeg har tatt utgangspunkt i . Det er ei svensk dame, Kerstin Nordenstam som har skrevet på slutten av 70-tallet og bodd i Bergen og intervjuet svensker som bodde i Bergen. Det hun fant ut da, var at, at svenskene, hun hadde opplevd det sjøl og fant det ut med informantene at det var sånn status å være svensk i Norge. Opplever du det sånn eller har det forandret seg, tror du?

C : **Jag** opplever ihvertfall om du skulle bli tvunget å **vege över** det ene eller det andre det mer som status enn som negativt i alla fall. Før det har vært så mye positivt liksom, det -

Int : Er det synlig eller bare at det -

C : nei det er ikke så synlig, men personlig, **när** man kjenner folk lite grann og, og så kommer alltid fram at det er **overhuvudtagit** artig at folk kommer, liksom, at det kommer folk utifrå, at det kanskje ikke nødvendigvis mener Sverige. Men. Det har **jag** opplevd i Bodø i alla fall en veldig stor åpenhet at -, og det innbefattar **ju** Sverige, det merkar **jag ju**. Så hvertfall om man skulle være tvungen å si det ene eller det andre så opplever **jag** det som positivt.

--

Int : Er du mye hjemme i Sverige og sånn?

C : I og med at vi følger skoleruta på den jobben **jag** har, så har du **møjlighet** til å fære **hem** i alle påsk, jul, sommerferie og så, og æh, vel i gjennomsnitt har **jag** vært og besøkt foreldra mine tre **gånger** i året **senn jag** kom til Norge i nittisju.

Int : ja

C : i forskjellige lange perioder **då** -så det -

Int : sier de at du har lagt om da?

C : de, de sa det te meg eh i **slutet** på den samboerskapen **då börja** de å påmerke for **då** ble det fort problem å huske svensken min og formulere meg riktig, svensk, **frågan** om **två tusenogtvå**, kan du sei kanskje. Så det var veldig, var det, var det, påverka meg mer enn, enn hva vennskap og kollegaer og sånt gjør

Int : tja, det e vel ikke så rart, man er tettere

C : jaa – snakker –jaa , **presis**-- Men det, det plaga meg litt det, at **jag**, at **jag tycker** at **jag inte** behersker svensken så veldig bra nu lengre. Det må jeg **seje** er nå som har skjedd de siste to-tre åra som **jag inte** lider **tå**, men som **jag** er lite sånn stussli over. **Jag** kan ibland bli **osikker usikker** når **jag** skriver svensk. **Jag** har aldri vært usikker på **nån sin** før i mitt liv **hur jag** skal stave et ord i svenska. **Jag** har sånn fotografisk liksom at **jag** har sett om et ord har vært **fel** og **jag** vet, **jag** har liksom **inte**, det har aldri vært **nått** problem med stavning. Og så **pløtslig når jag** skulle skrive en sms en dag til søstra mi i Sverige så ble **jag** usikker på om **jag** hadde stava rett og det, det er , det er **ingen** artig, **tycker jag**

Int : nei

C : det e som **ögansbilledet** mitt sprakk. **Jag** har lest så **mycket** norsk tekst liksom, aviser og, det har **toge över** det fotografiske, på et vis. **Jag** merkar det veldig tydeligt. Det **tycker jag inte** nå av

Int : nei

Latter

Int : nei, det er klart. Du leser ikke svensk samtidig? Bøker og sånt

C : nei det e **nog**. **Når jag** leser nu så e det nittinie prosent norsk tekst og en prosent svensk. Det bare **råker** seg at **jag** ser en utenlandsk film på svensk. Det e faktisk et par svenske – **jag börjar tycke** at **dom** ser rar ut, den svenske teksten , med den ä og sånt

Int : Ja for svensk og norsk e ulikt språkmessig og utseendemessig

C : ja, det e noe med, ja det er noe med formen på orden

Int : ja, det e jo, det kan jeg skjønne – man vil jo ikke miste det man hadde

C : nei, det e **handlingsvart** , ingenmannsland på **nått** vis

Int : om du behersker norsk så er jo ikke det ingensmannsland da, men ---det e jo

C : nei om men, om man klarte å beherske det til hundra prosent i alla fall, så , så ville det og bli lite **fel** i blant, det er **just så der** å komme liksom

Int : bruker du noe rettskrivingsordbok eller noe sånt eller bare..?

C : nei, jeg har, det lille jeg har skrevet så har **jag**, har **jag** skrevet så som tenkt, veldig da. Det har jo vært så enkle saker som brev til **elevarne** og opprop til kollegea og sånt og korte sånne saker og da har **jag** vel , **jag** har **togit**, **jag** har kanskje bedt noen se på og så har **jag** vel lett opp det ordet **jag** er usikker på i avisa eller nå sånt

Int : åja

C : sånn at , **inte**, rettskrivingsbok har **jag** ingen faktisk. Men, **jag** har gjort så da

Int : det er jo noe på internett,men

C: ja

Int : men jeg er ikke noe god til å bruke det. Jeg skriver med en svenske på epost, han skriver svensk og jeg skriver norsk, og det var bare en gang jeg måtte, at jeg måtte bla opp og se på biblioteket, for han skrev noe med å fika og det kunne jo ikke jeg skjønne. Et lite ord for noe vi har et langt uttrykk for på norsk som ikke er et eget uttrykk engang, så da måtte jeg slå det opp

C : ja det var jo interessant **då** (latter) Det går **ju** ikke å **rekne** ut

Int : nei det går ikke det. Adjektiv kan være litt vanskelig

C : ja

Int : han hadde sprunget maraton og så skrev jeg ”å du er sprek!” og så trodde han ”å betyr det tokig?”

Latter

Int : nei det var jo et kompliment. Man kan ikke gjette seg til det

C : visse ord e det e så rart for visse ord e – ja som adjektiv særskilt **då**, som vi **sejer**, det blir **ju** motsatt betydningen liksom **fast** de er like i **sjelve**

Int : som rar

C : ja

Int : brukte du det mye før du kom til Norge?

C : **just** det ordet brukte oldemora mi i dialekten sin og ho sa at ”det var rart at det skulle bli så”. Så **jag** visste det ordet - brukte **jag** ikke innan **jag** kom til Norge, men **jag** visste - Det var lite for gammeldags **då**, for det var noe eldre mennesker som hadde det **kvar** i dialekten.

Int : som den norske betydningen?

C : Ja som samme som den norske betydningen. Men det, det var jo ikke noe rart ord å **børje** bruke da, for jeg hadde hørt det så mye **førut**.

Int : men du brukte, du brukte ikke rar på den svenske måten heller da?

C : **då** sa **jag konstig** da eller spesiell så som **dom sejer** i

Int : ja det gjør jo vi og

C : **jag** sa aldrig rar på svenska

Int : nei siden du visste, når det lå sånn i dialekten

C : nei **just** det, det passa liksom **inte** – meg da i Sverige, så og **seje**, - men her blir det jo naturligt

Int : ja. Det e jo interessant – tall - at det blir det—

C : ja, for det var jo ord **jag** kunne, kunne, liksom –hadde **jag** brukt det i Sverige så hadde det ikke passa inn med resten ta måten å prata på. For det var noen **mjøll** då tenkte **jag** på gamla Mormor

Int : nei det er klart

C: lite grann sånn som sånn herre ord som hør til visse tidsepoker

Int : ja. Hadde de flere?

C : ja nu skal vi se du, det var **ju** flere sånna ord som **jag** vet er **gemensamma**, som, men. ”Ellers”, sa ho. Det **minns jag**. ”Ellers” .Det **sejer ju inte** yngre svensker. Ho var jo en, ho var fødd **attonhundranitti** nå sånt så ho er borta nu då **forståss**. ”Ellers” sa ho, ”ellers gjør vi så”

Int : hva heter det på svensk da?

C : **annars**

Int : det er vel rar som er merkbart fordi det betyr noe motsatt eller noe helt annet i Sverige og Danmark

C : ja, for ho skulle aldri brukt rar ho i den betydningen som vi har i Sverige, som søt og **snäll** og sånt, for da hadde ho brukt noen andre ord for da hadde det ikke passa den värmlandske dialekten ho`s for der **sejer de inte** rar så mye. **Fast** de vet jo hva det **betyder**

Int : Nå hører jeg jo at i Sverige og i Danmark er det mye mere riksmålet som bestemmer mens vi mye mer har dialektene

C : ja

Int : men du har jo dialekt. Opplever du det sånn i Sverige?

C : det stemmer, **jag tycker** det stemmer. **Jag** opplever i Sverige at vi har en slags felles rikssvenska då som du **sejer**, som de påstår at de har i Sundsvall eller **hvert** det er, at det er mest likt rikssvenska, utta merkbart dialekt. Det er liksom , det er vel den som er --

--- bandet slutter--

Intervju 4 med DAG

---bandet begynner -----

Int : (forklaring om oppgaven) --- Det er spennende med både svensk og dansk og norsk fordi det er så nært og vi forstår hverandre, men det er likevel tre ulike språk

D : visst e det det. Det e ganske unikt trur jeg i verdensmålestokk

Int : ja

D: det va en iraner kom **sammans** med meg som spurde en gong kor forskjell det egentlig va imellan svensk og norsk og hvorpå **jag svarad** ”ja det e ikkje så mye, men de har hvert sitt skriftspråk”

Int : det e jo de som velger å si det og

D: Neimen altså grunnen til at nordmenn forstår svensker bedre det e **ju** opplest og vedtatt mellom svensker og nordmenn. Og det skyldes **ju** ikke svenskans ...(et svenks ord) som de påstår en del Oslofolk. Men det, det skyldes dialekterne i Norge. At nordmenn er så mye mer **vant** (svensk uttale) ved å forstå annerledessnakkende folk.

Int : Og så har vi to skriftspråk

D : ja det **okså**, det **okså**

Int : vi er vant til både skriftlig og muntlig

D : og dermed så forstår man, så ser man **da** på svensk som bara en slags en dialekt

Int : jeg vet ikke det , men

D : jo men rent forståelsesmessig

Int : jo, sånn ja

D : ja det e, det e –for det fins norske dialekter som e mye verre å forstå for nordmenn enn vel artikulert svensk

Int : ja

D : setesdal og sånt der. Det er klart vi har rare svenske dialekter også , men det e mye mindre dialektspredning på, i Sverige. Derfor e **ju** svensk riksmål som e det vanlige å forstå.

Int : ja

D : så mye annerledes snakk

Int : ja, det e jo (mummel)

D : jeg var på et artig møte forrige helg på Åland. Der møttes vi i (...)foreningen –det var nordmenn og svensker og dansker og så noen finlandssvensker, og vi snakka bare med hverandra og det, det går det

Int : Og det blir ikke engelsk der heller?

D : nei nei, heldigvis ikke, men men ifjor så var det en islending som ikke hadde haft et **utlang** i et nordisk land, så, i Amerika tror jeg, så dermed så måtte det bli engelsk. Og ligeså når du er en sånn **...finnerska** finnlender som ikke er finlandssvenske da blir det gjerne engelsk, men de her to de er finlandssvensker dessuten bor de på Åland og på Åland er det rent svensk. Men jeg **tycker** likevel at rikssvensk er litt annerledes

Int : ja det e jo dialekter

D : før at ja men men finsken finlandssvensken den er ikke normert som rikssvensk så den har mer sitt eget. Og dermed så blir det en hel der ord som er , som høres skikkelig gammeldags ut. Blant annet ”ennbarr” det er (mummel) og det sa man for hundreogfemti år siden i Sverige (mummel)..og det er **svårt att** forstå det. Ålandsk, ålandsk blir sånn mellomting mellom rikssvensk som man **seier** og finlandssvensk, og det er **ju** egentlig svenska nu ...(mummel)

Inf : ja

--

D : ja har du på den der no?

Int : ja

D : så kommer du, kommer du å legge med det i oppgaven **da** sånn her, sånn her språkprøve? Av oss ?

Int : ja, jeg kommer til å skrive av noe av det, men ikke det, ikke lydopptakene, så eh, jeg er ikke helt sikker på hvordan jeg gjør det, men eh, jeg har bare begynt på intervjuet og så må jeg finne ut, som hvordan kategorier jeg skal plukke ut, det må jeg jo finne ut, så

D : og er det mange intervju du er ferdig med?

Int : ja, tre.

D : Tre

Int : Og så er det i dag og så er det – hva er det hun heter ?

D : (navnet på informanten Eva)

Int : og så er det henne og så er det to til jeg har en slags avtale med. Så da burde det holde. Og da begynner jobbinga da (latter) Så , eh, ja. Jeg skulle egentlig – den opprinnelige oppgaven var at jeg hadde lyst til å dra til Sverige for det er jo utlandet det med et opphold i studiene, men jeg kunne ikke dra fra ungene eller å ta dem med, så da måtte jeg bare snu oppgaven, men det er jo like interessant det, sånn atte – jeg håper på å komme meg til Gøteborg på studietur da (latter)

D : men det blir **ju presis** som jeg foreslo for deg –da vi var på tur sist

Int : ja det blir jo det –ja det kommer etterhvert – og så spøker jeg med at når ungene er voksne kan jeg jo dra til Gøteborg og ta doktoravhandling på nordmenn (latter) det er jo lenge til, jeg vet jo ikke hva da

D : **jag** har **ju just** begynt på doktorgraden

Int : ja

D : jeg er så inspirert av miljøet jeg er på på den skolen

Int : ja

D : ja. Så det får vi se korsk det går. Det blir jo ikke her, det blir i Oslo. Her har de ikke det.

Int : nei man må vel ikke – man må vel gjøre arbeidet sjøl så da gjør det vel ikke noe hvor man er

D : ja, men jeg skal ha en del kurs, for -H.H (mentoren) mente at jeg skulle ta en doktorfil, men jeg har ikke kustus til det tror jeg --- så jeg må ha noen kurs og kamerater og sånn der. -- Nei jeg kan ikke sitte og skrive en så kjempesvær avhandling sjøl det går ikke. Det får jeg rett og slett ikke gjort.

Int : nei. Det er noe med å få miljø og. Vi er veldig spredt –vi er et distansekurs og har et 2-årig mastergrad over tre år, og har et miljø da sånn at vi har vært i Tromsø og hatt teorikurs og vært på samlinger

D : **då** får du **resa** dekket også eller ?

Int : nei, det får man ikke

D : det får man i Oslo på mastern også

Int : på universitetet ja

----(mummel)

Int : Kan jeg spørre om alder?

D : ja, jeg e, ble nettopp sekstien

Int : Hvor lenge har du vært i Norge?

D : Jeg kom i søttifyre

Int: Ja, det var i Trondheim?

D : Ja. (mummel)----Søttiseks, søttisju –tretten månter. Då var jeg i Tromsø. Ellers så, senn så flytta (kona) og jeg til Bodø i åttitre.

Int : ja. Merker du forskjell på dialektene? Trondheim og

D : hvem, min dialekt?

Int : Nei, sånn ellers

D : Det merker jeg. Ja.

Int : (mummel)

D : Jeg er veldig opptatt sjøl av språk og dialekter så jeg, jeg hører veldig lett forskjell på dialekter eh- her også. Små - små forskjeller. Bodø og din dialekt og - Men jeg greier ikke følge kona når ho, når ho, når dialektforskjellan ligger på tre hundre meter som det gjør på (..) **just nu**. Men hør du forskjell når man **sejer** ... og ...? nei, har jeg ikke. Det må du høre. Fy farsken! (latter)

Int : ja da blir det litt verre (latter)

D : (latter) Det er ganske utrolig, men eh, men eh neida – (mummel) – I Trondheim der hadde jag også lite problemer, å **seja** så her med trønderskrøner. **Då** skjønnte **jag** alt til å begynne med, men på slutten så ble det forterere og fortere, og så **då** de kom til poenget **då** skjønnte jeg ikke ett ord! (latter). Alle berre flirte og jeg bare satt

(latter)

Int : Ok. du følte deg utafør da?

D : ja, da var jeg , det var, såe, men det kommer **ju** i – man har **ju vent seg**. Jeg føler meg som naturisert nordlenning

Int : (latter) ja ,ikke sant. Kona di er fra (sted nært Bodø)

D : ja

Int : Kor lenge har du vært gift med ho da?

D : Vi blev samman i søttisju. Stor del av min tid her – og ho har vel, og ho har en ganske særpreget dialekt, sjøl om det e ganske **normaliserad**, ja, så så i begynnelsen, de første åran så gikk det **ukur** før ho sa noen ord som jeg ikke skjønnte. Og det hender fortsatt ho sier ord. ”Det der har jeg ikke hørt før”. ”Har du ikke hørt det før!” Det e **ju** - (sukk) – Nei, så ho har selvsagt påverka**t** meg, men jeg ble også veldig påverka**t** av Tromsø, den første perioden jeg var der. Det beskylder ho meg av og til før at jeg fortsatt snakker tromsøværing. (latter) Det var i Tromsø som jeg både lærte å skrive norsk og snakke, snakke mer norsk. Trøndersk lærte jeg meg aldri.

Int : nei

D : før øyeblikket så e det en slags nordlenning av meg. Selv om det ikke skal mye til, for når jeg e trøtt så blir det mer svensk og når jeg snakker med en østlenning blir det mer svensk også (mummel) ,men hva gjør det? Du skal hør på Eva, hun snakker bedre enn meg, nordlenning enn æ gjør.

Int : Ja hun hørtet så norsk ut på, på -

D : ja, ja ,hun gjør det

Int : Det er nå ikke et mål i seg sjøl det

D : nei, det e ikke mål i seg sjøl, men jeg kan ikke la vær asså. Det blir .. det. Jeg var i, jeg hadde et oppdrag på svensk side, oppe ved Narvik, og **då** ,i søtti, nei hva **då**,sektisju, og det var **då** jeg lærte meg at det var forskjellig typer norsk, og ikke bare den østlandsnorsken. **Då** bruker jeg å si, **då** lærte jeg meg den derre ”Kan du ta denne posen?”

men en Narvikværing ”Ta denne posen” (tonefall). Det, da, det var det første. Og **senn** noen år senere kom **jag** til Bergen et ørend og skulle på norskkurs og studerte nordiska språk i Stockholm og **då** kom **jag** til Bergen og **då** fikk **jag** **høra, høra** noe nytt der. Og det var **då jag** begynte å **legga** om visse ord som **perimetre** og **tycker** og så videre. **Senn** syttien og så syttifyre kom **jag** til Trondhjem. Så. Det var en gradvis tilpassing. - Men jeg synes det e veldig artig å ødelegge svenskers norsk som for eksempel Eva eller min kr-professor i Trondhjem, (et navn). Ho var svensk, men snakka veldig godt norsk. Snakka jeg svensk med henne **då** ødela jeg hele opplegget og **då** begynte ho å snakke svensk og flirte.- Og så traff jeg en jurist en **gång** som jobba på direktoratet for naturforvaltning som var svensk og vi ble riktig **knappad** og vi begynte å snakke svensk og så kom vi på jobb og **då** ble det mer og mer krøkket og til slutt sa vi nei vi kan ikke snakke svensk. Ingen av oss hadde jobbet med jus og sånt i Sverige så vi kunne ikke de svenske orda rett og slett. Og **då, då** måtte vi snakke norsk. Det gjør jeg med Eva også, når vi snakker og når det er faguttykk blir det mer norsk enn svensk. Men ellers, når det e mitt eget fag det kan jeg **ju** helt ut på norsk. Men av og til så forbauser jeg folk privat når jeg prater på norsk, men så **pløtslig sejer** jeg at ”nei det kan jeg ikke”. ”Kan du ikke det? Men du har **varit** så lenge i Norge.” ”Nei kan du **inte** lære meg på norsk?” (latter) **Då** **pratar** de så forfærd at jeg ikke kan det på norsk. Og ikke bare norsk heller, men **dialektarne** også.

Int : åja

D : Ja. Og jeg synes, og jeg syntes det var veldig artig å ha sånne fellesgrupper her med eskursjoner i Junkerdalsura med svenske grupper også. (mummel) **Då** opplevde **jag** å være veldig forsiktig for det blir så fryktelig, det blir så fryktelig forvirrende for deltakerne når æ skifte språk hele tida. Æ vet jo hva plantene heter på norsk og hva de heter på svensk, men for deltakerne, for dem e det bare forvirrende. Det er jo så like språk, men så **sejer** man et

plantenavn på svensk og så misforstår en nordmann det, og tror det er et plantenavn på norsk som han ikke har hørt før.

Int : jajaja

D : For plantenavna det er nesten ingenting som er likt. Det er mindre forskjeller eller enorme forskjeller. Geitrams for eksempel det er en plante

Int : ja

D : den heter Mynnkurv på svensk mens Getrams på svensk det e Kattpalm på norsk

Int : så det er ingen sammenheng der?

D : nei og enda verre blir det når man tar fugler. Den fuglen som heter Sjørørre på norsk den heter Svartsvekka på svensk. Men så fins det Sjørørre på svensk. Den heter Svartand på norsk.

Int : ja da blir det forvirrende

D : Da blir det veldig, veldig forvirrende. Så det, så det kan være et problem mellom svensker og norsker, så det, det, det fins ulike, masse **fargrader** , både de som ikke er så vanlige, men også generelle

Int : De generelle. Nettopp på verktøy er det jo veldig – veldig mye.(mummel)

D : Ja. Eller som ei jente som måtte ringe avbud, ei norsk jente som måtte ringe avbud til sin svenske tante og så seier ho ”Dessverre tante, jeg har ikke anledning til å besøke deg.”
Anledning på svensk e **ju** grunn.

Int : ja

Latter

Int : det er jo noen ord som vi bruker så mye, som er ,som er helt motsatt, men det er jo ikke mange

D : nei, det er ikke **många**, så det –

Int : det er rolig og

D : ja, det er vel det

Int : og rar

D : ja rolig og rar. Det er sånt klassiska

Int : det er vel de vi bruker mye og så er det de her andre som vi ikke vet noe om

D : ja det er **ju** gjerne teoretiske ord som vi kallar det og **då** kan det bli litt sånn, forvirrende

Int : vi hadde en svensk lærebok i sosiologi om samhället og sånt, men vi hadde vel hørt det før, -

D : nei, det sam som hørtes så det -det nynorske ordet samlag. Det er for eksempel det litt stora Det Norska Samlaget, og i...(mummel) så **sejer** man av og til å bli **samlagsmester** og **skikka** til ...(mummel) og det syns vi svensker er ustyrtelig morsomt. Du vet hva det betyr på svensk?

Int : nei?

D : **samlag** betyr samleie (latter)

Int : å

Latter

D : da blir det

Int : ja da blir det-

D : det er samma sak med sånt ord som –de **bevegistan** orden (latter) - kåt på norsk, det kan jo være en årssprett kalv og så vidare i svensk betydande og det blir gra på norsk. Så dermed kan det , der kan det også bli sånn herre –

Int : ja det er litt anna stemning rundt det ordet (latter)

D : ja unektelig det

Int : ja, det er jo – det var en svensk mann jeg kjenner som sa til ei norsk jente at, som et kompliment, at hun var ei rar tøs og da fikk han ”det er bra du sier det på svensk”. (latter) Det hadde jo blitt helt feil på norsk. Så det – det er mange sånne ord som er, - men det er også mange ord som er like, som er i uttalelsen bare litt ulik, så da er det bare at man oppfatter , at man oppfatter det -. Og på dansk, der er mye, der er det uttalelsen. Dansk er enda mere ulikt enn norsk, men der er det samme ordet. At de som snakker sammen, oppfatter at det er det samme ordet.

D : Det var en sør(mummel) og ho hadde problemer med naboforståelse og misforståelser. Og det var, det var altså sånn – griner for ler, ja. Så det. Det blir en del misforståelser.

Int : ja, men når det er sånne ord så er det lissom, da forstår man det lett. Men når det blir navn på fugler og blomster og verktøy og sånn som blir helt uforståelig, da blir det verre.

D : Ja, det kan jeg godt si. - En av de andre nasjonalitetene som jobber sammen med andre, og då blir det sånne misforståelser. Og en sånn ting som, som. Det var en gång som kona tok meg som vi kom til Trondhjem, det, ”E bildøren nu stengt” si ho. ”Ja jaja” si **jag** og så går ho fram og kjenner og så er den ikke låst. ”Nei, den er jo ikke stengt!” ”Den er stengt!” sa **jag**. For på svensk betyr det bare lukket. På norsk kan det bety låst. Derfor er det så rart at man **sejer** at butikker lukker, butikker - det burde hete stenger for de låser **ju** ikke døren når de ikke har åpent lengre

Int : jo

D : men, det var en misforståelse som jeg husker, så

Int : men snakker ho, har ho tilpassa sitt språk til deg?

D : nei.

Int : ho har tilpassa seg ingenting?

D : ho vil at jeg skal snakke svensk av og til så at ho ikke skal være helt fremmed overfor min familie. Men det er veldig sjelden, ikke så ofte. Så at ho, eh, så når jeg snakker svensk og vi kommer over og er på svensk side, **da** si ho at **da** ho forstår ikke så spesielt mye

Int : ånei

D : nei, **snakkord** og så videre, og det er ikke så veldig vanlig. Så vi snakker norsk.

Int : Dåkker to har ikke barn?

D : nei. – så vi har ikke hatt det problemet, utfordringen, med barna. Men eh, **da** hadde vi kanskje hatt, nei, ja svensk-norsk, i og for seg så. Det er verre for min yngste sønn som er gift med ei syrisk dame, og har konvertert over til islam dessuten, og de har to barn. Og de har, de lærer det parallellt, svensk og arabisk. Og foreldran de er **ju** arabisklærere så de får **ju** ekstra

Int : de bor i Sverige da?

D : de bor i Sverige. Så. Så de – Men det **lite stuss** når jeg har grønlandske studenter. **Dom** lærer ikke barna sine grønlandsk. Bare dansk. Og det synes jeg er litt trasig altså, men jeg vet ikke om de kanskje ikke har ressurser til å gjøre det. Men det er ikke så vanskelig når begge foreldran snakker hvert sitt språk. Det er bare å gjøre som min sønn. Han snakker konsekvent svensk med barna og sier at hun snakker konsekvent arabisk.

Int : Hva snakker de to sammen da?

D : enten svensk eller arabisk. For han snakker flytende arabisk. Så det går an. Mens derimot blir det tre språk. Jeg har spurt, jeg har en kollega som er indisk. Han er indisk og er oppvokst med to språk i India, et lokalspråk og så engelsk, han har gått med engelsk i skolen. Og så har han vært søtten år i Japan og lært seg en del japansk. Men **dåttra**, ho er født der.

Int : i Japan?

D : ja. Så første gangen jeg hilste på kona og dattra, kona satt i **dørren** så **jag** bare tok og hilste på henne og **dåttra** satt lenger inn, så **jag** bare hilste på henne og sa hva **jag** het på engelsk og **då** danset hun framfor meg og ho bøyer seg ned. Og etterpå sa **jag** til han ”For en høflig indisk jente det er.” ”Japansk” sa han (latter)

Int: ja

D : Men de ser ingen **møjlighet** til at hun skal få beholde japanska som ho snakkar flytande, men **då** blir det for mye. For ho holdar selvfølgelig å lære norsk nå og så må ho dessuten lære begge foreldran som er fra samma området å lære både deres eget språk og engelsk selvfølgelig.

Int : ja, det blir jo, det blir jo mye

D : ja det blir mye språk

Int : det er en global verden, det er mange sånne, men. Klart, norsk og svensk er jo ingen utfordring i forhold til når man skal sammenligne sånn

D : nei, jeg tenker **ju** av og til på om **jag** hadde flytta til Finland i nittensyttifire. Det hadde vært mer nyttig, for å si det sånn. For **då** hadde **jag** i dag snakka finsk flytende, sjøl om det er vanskelig, sant. Svensk og norsk er **ju** ikke så ..forståelses...

Int : kom barna dine til Norge og besøkte deg?

D : Ja det gjorde de. Og. Men vi skilte lag akkurat i det vi skulle flytta til Norge og skulle vara med, og senn de første åren etterpå **då** kom de på besøk ganske ofta til meg. Og **då**, **då** la de om til norsk.

Int : ja

D : de la nesten om til trønderspråk

Int : selv om de var korte perioder

D : jaja, de var et par uker kanskje eller **nått** sånt. Om sommarn var de kanskje litt lengre

Int : for barn er jo -

D : ja ofte når de er cirka fjorten år. Det er da de stivner.-- Og det er mange norske barn som er nødt til å skifte dialekter fordi --- (mummel)

Int : ja, det er så mange dialekter

D : ja, jeg vet jo om barn og voksne som har to dialekter.

Int : ja det er helt imponerende

D : ja det var en, **då** jeg budde, **då jag** hadde **bosalong** i Trondhjem og så var vi en del kamerater og så var de fra Stjørdal trodde jeg. Ja de var det. Men så overhørte jeg i telefonen en som snakka **samik** og helvete jeg tenkte hvem som hadde sneket seg inn og tjuvlånt telefonen vår. Jo, **då** var, jag måtte spørre han som snakka og begge foreldran snakka **samik** og han snakka alltid **samik** med dem, så snakka han trøndersk med **alla** andre.

Int : Ja. Det er sånn det blir. Men vi har jo ikke dialekt selv om vi ikke har flytta så mye, men vi flytta fra Steigen til Sørlandet til Grimstad når jeg var tre år og så er vi mange søsken veldig tett

D : hvor mange søsken er dere da?

Int : vi er fire , så er broren min tre år eldre og så er vi tvillinger og så er ho yngste bare 17 måneder yngre enn oss, så vi tre jentene var jo alltid i lag. Det kan jo være en grunn det. Og så når vi flytta nordover igjen så flytta vi hit og ikke til Steigen og da ,og så hadde vi østlandsk, selv om vi aldri hadde bodd på Østlandet. Så noen er jo sånn. Men de fleste legger jo om, og vi som ikke er det, vi er jo litt merkelige.

D : Men du kan ikke snakke noe ant, du snakker alltid den her slags dialekten?

Int : ja jeg snakker bare sånn, men jeg merker jo med andre sørlendinger, så kan det jo være -jeg holdt på å legge om på Gran Canaria da jeg var der på behandlingsreise med sønnen min. Så da, da merka jeg at det ble, og søstra mi bor på Sørlandet og ho snakker mye mer sørlandsk i det østlandske, så jeg kunne lagt om men gidder ikke, men jeg klarer ikke å legge om til nordlenning. Det blir bare kunstig da.

D : ikke når du snakker med Andrea heller?

Int : Nei, jeg snakker sånn med alle. Når jeg blir sinna på ungene kan det bli litt nordlenning

D : og ungene snakker nordlenning?

Int : ja. Faren er fra Tromsø. Ja, de snakker nordlenning, men de snakker litt pent, noen ganger, men. Det er ikke alle som legger om, med en gang. Og så er det noen som flytter så mye at det bare blir rot. Men, men, da vi kom til Gran Canaria nå, da var vi jo folk fra hele landet. Da tenkte jeg på at østlandsk er en slags norm, altså det ligger i nordmenn som en sånn derre nullpunkt i språket eller noe sånt. For de fleste kan jo legge om til østlandsk når som helst. I hvert fall vi som bruker bokmål.

D : joda, joda. Og TV sin innflytelse og så videre

Int : det bare ligger der

D : og det ganske typiske for nordnorske barn når barn leker familie så skal de snakke pent og så snakker de østlenning

Int : ja, det er noe som ligger der, alle kan det på noe vis. Jeg vet ikke. Jeg skulle gjerne hatt dialekten, for jeg føler meg herfra men blir jo ikke tatt for å være det.

D : Nei, jeg skulle også ville hatt en ordentlig dialekt som var noe annet enn Stockholmsdialekt og det lærte jeg vel heller aldri, men måtte snakke pent.

Int : er det i Stockholm du er vokst opp?

D : Ja. Men, jeg traff jo **många** som snakka dialekt og forsto den her, den her ..(mummel)- men da jeg studerte kjemi med en glassblåserlærer av **alla** ting, for vi måtte blåse våre egne pipetter sjøl for å **sugese** opp for de var ikke til å få tak i da på søttitallet. Og den glassblåserlæreren han snakka så, så **søderslang** så at de som var fra Stockholm måtte oversette. For han hadde en masse **..roane**..ord Det er typisk for Sørstockholmsk. Og noen forekommer også på norsk, ”kjeip”. Men ”bikkje” heter ”jykke” og ”ro” heter ”pral” og ”landsby” heter ”bystan” og masse sånne veldig, veldig rare ord. Min far brukade det for han var från (et navn). Så, det er litt spesielt. Så sier man at man er fra Stockholm, så er man en ” ekenkis”. ”Eken”, det er Stockholm på slang og ”kis” det har du kanskje hørt det ordet. (mummel) Ja, men man **sejer** r som i Tromsø ..(mummel) og **senn** så **sejer** man ikke æ, alltid e.

-----bandet slutter-----

Intervju 5 med EVA

--- bandet begynner---

Int : hvor lenge har du bodd i Norge?

E : eh, ka det blir? - i åtte år, sia syvognitti

Int : har du bodd hær hele tida?

E : nei. Æ fløtta til Tromsø først. Har bodd fem og et halvt år i Tromsø og resten, ka det blir, to og et halvt år, i Bodø.

Int : ja, har du studert i Tromsø da eller?

E : nei, jobba. Når æ var ferdig med studian i Gøteborg så begynt æ å jobb i Tromsø, på ..(navn).. senter der oppe, konsulent, rådgiver ja, rådgiver skråstrek forsker

Int: er det noen forskjell på Bodø og Tromsø?

E : ja! (latter)

Int : for Bodø har jo et slags mindreverdigthetskompleks overfor Tromsø

E : vældig. På den ann sia så har man ni måna med vinter oppe i Tromsø og så tre måna med dårlig skivær (latter) sånn sett e jo Bodø mye beire. Det e nåkka anna enn sne ikke sant (latter)

Int : Jeg vet ikke om du var der den vinteren det var så ekstremt med snø dær?

E : nei æ slapp vintern. Æ kom æ kom jo om sommern eller om høsten i løpet av september syvognitti. Men så var æ på intervju oppe i Tromsø i juni, første uka av juni, og da var det vældig eksotisk. Det var en halv meter sne, toogtyve varmegrader sant og så midnattssol. (latter) Da tenkt æ ”ja, hær kan æ bo!” (latter)

Int : ja, det er bra. Det var vel da det var så ekstremt med snø. Vi hørte at det endelig var blitt grønt Tromsø –postkassene hadde kommet over snøen.

(latter)

Int : det er en spesiell atmosfære dær, e det ikke det?

E : det er en veldig fin by, sånn –eh – ja. Det er en veldig flott by, og mye å gjøre ikke sant og du kommer veldig fort, blir fort kjent med folk. Det er veldig greitt på en måte å komme som ny, i Tromsø. Man treng ikke kjenn nån, man blir veldig fort kjent med folk. Sånn e det ikkje i Bodø.

Int : nei

E :ja

Int : og der har de skjønt det, at når det er mørkt så de går på cafe

E : ja, sant. Ja men dem e mye flinkar i Tromsø i kvær, kvær årstid. Asså om våren ikke sant så glæder man seg ikke sant til det blir juni ikke sant og folk begynn ute i hagen, og om sommern så er alle når klokka fire sant så er alle ikke sant forn på en gang og rett ut. Og som høsten ikke sant så begynn folk å trekk inn og ... - veldig mye middaga og ..(mummel) Mens hær blir det mer sånn hær: sopp(latter) sånn dær. Var ute i går å plukka piggsopp. Så det e jo, sant, det e mye meir enklar på en måte å –det voks mye meir hær, syns æ. Det va godt med, ja. Det gjør masse på klimaet. Bymessig så ville æ fåretrukket Tromsø, men værmessig, så fåretrækk æ Bodø. Å sleppe –det e tungt med sne, det e tungt med mørketida. Såe. Eller æ skal ikkje si mørketid. Det værste, æ trudde det var mørketida som var det værste når æ fløtta, men det va så finurlig for dærimella, der ligg jo jula og da for æ jo vældig gjerne ned til Gøteborg, til familien dær nede. Og da slapp æ jo unna den værste perioden. Men det værste etter kvært va hvis vi ikkje fikk en god sommer, sant. Hvis vi ikkje fikk en sjans til å lade batterian. Da va det skikkelig kjipt (latter) Du vesste jo katid mørketida kommer og du vesste katid ho slutta ikke sant, men du vesste jo aldri om du fekk en fin sommer.

Int : men samtidig så e det jo så nydelig et lys, mer spesielt lys, det har vi jo her og, hele året

E : og en meter minner med sne (latter) sant. For æ e ikkje voldsomt glad i å stå på ski, så e det hær mye beire

Int : vi har hatt det ekstremt nå da, to måneder med pøsregn

E : men det hær e gøteborsjvær, så det gjer ´kje no (latter)

Int : e det sånn ekstremvær?

E : ja, om høsten –høst innpå vintern

Int : oktober?

E : ja oktober, kanskje november sant –og i februar. (latter) Da e det sånn hær

Int : Det hær e jo vanlig september-oktobervær men ikke vanlig fra august

E : nei det har vært ekstremt

Int :det står jo alltid i avisa at det har vært år det har vært værre, men

E : ja., ka de fant ut i går, at femåfemti daga nesten med regn

--(mummel)

E : vi hadde fredags.. –vi pleie å ha en halvtime kvær fredag da noen har fortalt nåkka som har skjedd i uka ikke sant og da kommer det gjerne en spøk og det va en spøk denne hær gangen og om en ranaværing som blei spurt om han hadde sett sola. ”Ja dæven ka æ skvatt!” sa han.” (latter) Det e en vældig vældig god sans for humor sant (latter) æ syns den e ganske lik gøteborsjhumorn, man si sånn ”rå men **hjørtdlig**” , den kommer, den kjæm fra levra ikke sant

Int : så du føler deg bindende til folk, hær da?

E : mm ja, kanskje enda mer oppe i Troms faktisk, det vet æ ikkje koffør, men ,æ veit ikkje om det e kyst, kyste,sånn yrket, gammelt yrke. Gøteborg var **ju** utgangspunkt før en

god del fiske, ikke sant, før i tida. De ækte **gøteborjan** ikke sant har fortsatt den typen humor , ikke sant, asså en form før **galg**, **galghumor**, du snur liksom på ting før å overleve, ikke sant. Det e på en måte dæffør de gj ør det, før å få næring, ikke sant. Æ trur før eksempel at istedenfør at man berre skulle si ”å herregud før et skitvær” snur det sæ - ”dæven ka æ skvatt” (latter)

Int: ja, det e litt anna energi i det

E: ja, før folk e vældig direkte. Det er de forsåvidt i Gøteborg og

Int : Det vet jo ikke æ noe om, men Nord-Norge er kjent før et direkte folk

E : ja, det e ikkje my bomull imella (latter)

Int : nei

(mummel/småprat)

Int : men Gøteborg er en ganske stor by?

E : ja

Int : fordi, jeg har inntrykk at i større byer så blir det – - i Bergen –jeg har bodd dær – dær e det og mer sånn, dær e det ganske likt Nord-Norge. (mummel).. der er de litt annerledes enn....

E : æ veit ikkje. Det e vel over hundreogfemtitusen innbyggere i Gøteborg, med omegn, men. Før i tida, hvis du sku vær en ordntlig **gøteborjer**, ikke sant, så måtte du være født på en spesifikk gate i byen, **Bangatan**, i **Majane**. Det va, det va liksom, det var et på en måte genuint **gøteborsk** på en måte, det va sånn arbeiderklasse, ikke sant, sånn kvarter. Vældig vældig sånn, det var mye sånn. Så enten jobbe du på fabrikk eller så e du ute og feska ikke sant. Æ trur det e en del likheta der. Bergen e ikke så . Koffør det e likt med nord

Int : nei, for det e ulikt og i Bergen. (mummel) Nord-Norge, det har i hvertfall vært mye trafikk og handel og sånt, kontakten har vært der, men , det e noe anna likevel--- Men det hjelper litt for å føle seg hjemme her da?

E : ja, æ si hvis æ berre tar på svenskfilter og ser utover naturen så kunne dette ha vært Bohuslän. Før sant du har de hær granittan, ikke sant, granittsvabergan, så må du berre se bort i fra de litt høye fjellan (latter) Og vi gifta oss nu i sommer, gift med en Moværing, og vi hadde en god del svenska på besøk. Alle hær har berre flirt te mæ når æ si at æ tar på mæ svenskfilter ikke sant. Men vi hadde nydelig vær, og akkurat sånn som ikke sant den følelsen som når du sitt ner i **Gøteborj** eller nå ved kysten, vestkysten og spis ræka ikke sant og drikk noen øl og tar en pils og bære kose dæ. Akkurat den følelsen, som hjemme, ikke sant. Og de skjønnte vældig godt, det med svenskfilter. Før hvis du berre ser ikke sant rett ut mot Hjertøya den veien så er det de hær fine svabergan, litt mere grønt enn i **Gøteborj** da. Men ellers vældig vældig likt. Og det trur æ gjør at æ sånn sett like Nordland mye meir enn Troms. Åsså Troms e på en måte likt med Stockholm fantastisk flott å besøk, men æ vil ikkje bo der no længre periode enn fem og et halvt år (latter), men æ har ikkje løst te å fær tilbake, før æ har ikkje løst te å bo dær. Men det e vældig fascineranes, og vældig aktivt, vældig aktivt uteliv.

Int : men det e en anna natur der

E : ja

--

Int : Du snakker jo norsk, et godt norsk

E : godt voksen svorsk (latter)

Int : nei, det e ikke svorsk. Man må jo høre etter når du snakker norsk da går du av og til over, med vilje. Hvor lenge har du snakka norsk da?

E : (mummel)

Int : Har du gjort det bevisst?

E : ja, veldig. Veldig bevisst. Ja, nå blir det sikkert veldig mye svensk før nu tænk æ (latter)

Int : det gjør jo ikke noe, det er jo interessant

E : Åsså, det tok tre og et halvt år, **førs** æ på en måte følte at æ bynt å få litt grep om det, asså, sånn ordntlig. Ikkje sånn at det blei sånn - , først så vart det sånn, æ tort ikkje å sei noen teng. Sant. Æ måtte lær mæ nån ord, de som var forskjellig mella Sverige og Norge. Men –eh – æ var veldig, veldig førsiktig med å bruk de. Før ellers syns æ det ville høres ut som æ på en måte parodierte ikke sant på norsk. Og det syns æ blir så tåpelig. Så den jobben æ hadde dær, dær va det sånn at du skreiv rapporta på engelsk og norsk. Dær var det berre ”værsegod og så sett dæ ned og lær dæ norsk!” ikke sant.

Int : så du måtte skrive norsk?

E : ja – ”ja men det kan da ikkje vær så vanskelig” (latter) Du tar berre å skifte ut alle –a-ene på slutten mot en -e, fjærne en konsonant og så blir det f i stedet for c og så skrive du berre sånn som du gjør (latter)

Int : ja

E : så æ satte i gang og skreiv og skreiv og skreiv og skreiv og så på med den dær stavekontrollen (latter) og æ fikk berre rødt over alt, sant. Og så var det **ju**, sant, på plassa kor man ikkje fant ordet, så måtte du begynn å gjett ka det var på norsk, for å kunne bruke stavekontrollen. Så vart det no et eller annet sånt dokument. Og så skulle det til kvalitetssikring

(latter)

E : og stakkars da norsk dame, ikke sant, som sku **då** sitt og les det her. Ho sa på slutten at ”du, det hadde vært enklar hvis du hadde skrevet på engelsk”. For det hadde vært mye enklar å oversatt det da, for de e jo så lik, språkan e jo så lik. Så enten nesten at ho holdt

på å lær seg svensk før at på en måte rapportan ble sånn norsk da. Æ sparte om æ kunne gå på et sånn dærre norskkurs, men ”neineinei, det kommer”.

Int : det var ikke aktuelt, du fikk ikke lov å bruke svensk?

E : ikkje, neineinei, ikkje i rapportan...(mummel).. Det sku gjøres på enten norsk eller på engelsk. Så syntes æ jo, asså, det e en grei måte å komme inn i både språket og kulturen på, ikke sant. Det eneste rådet var ”ja les bøker og så skravel i vei!” (latter)

Int : ikke noe hjelp ellers? Det var jo dårlig.

E : ja, men da tok det, sant, det tok ganske lang tid. Før først så kom det en periode dær du kjempefokuser på å prøv og lær dæ språket, men så mesta æ svensken min. Det vart berre tull.(latter) Så man fant ut man måtte jobbe med å berre hold de **i sær**, skille de, og da blei ingen av dem særlig god. Det e liksom, det tok tre og et halvt år kanskje til æ følte æ hadde litt sånn kontroll, på begge språkan. Men det vart at vi for jo over til Sverige av og te ”å gud kor deilig!” (latter)

å kunne slappe av og begynt å skravel i vei, æ følte mæ så sikker på alle kodan og alt.

(latter) Så ser ho på mæ og så si ho akkurat som du sa i stad: ”Har du bodd længe i Sverige?”

(latter)

Og da vart æ skikkelig snurt. (latter) Og som alle som du møter underveis som skal være veldig grei, ikke sant og sier sånn at ”du kan godt prate svensk, vi skjønna ka du sier”. Og da lær man ingenting. Asså, de e jo veldig grei, men det hjelpe ikkje. Samme som du skulle ha problemer med noe anna som at du stammer eller et eller anna, at du har problemer med språket. Men **då** eh, **då** skal vi la vær å hjelpe, ikke sant. Man vil jo veldig gjerne, sant. Man vil ikkje at den andre personen skal sitt dær og liksom anstrenge seg og ha det fælt.

Int : det er også noe med nordmenn der for vi , nordmenn har noe med å være veldig utålmodige. Hvertfall sånn som æ ser det, for æ kan ikke snakke noe spansk eller sånt, men når æ har vært der aleine og så har æ brukt et eller to gloser som æ har plukka opp og da blir de så glad, da skravler de tilbake. Men de synes det er så sjarmerende. Men her i Norge så sier vi bare ”snakk engelsk, eller snakk det du kan”, en utålmodighet. Det

kan være ikke alle, ikke at æ har, men jeg vet med familie og sånn, så det kan vel være sånne ting. Og så svensk skjønner vi jo, trur vi, så da –

E : godt at du sei det (latter) før det har æ møtt vældig mye på en måte, at folk si sånn, at det er mye enklar for nordmenn å skjønn svensk. Svenska skjønn aldri norsk, ikke sant. Men når du tester det på en måte på nordmenn om de virkelig kan svensk, så e det ikke sant. (latter) Men det e klart, kanskje spesielt her oppe kor folk fær østover, ikke sant, på badeferie og sånt, så blir de litt mer vant tel svenska.

Int : på de her forskergreiene så har de, så er det skår nordmenn får høyest på hjemmebane og

E : de gjør det, de har litt mer

Int : og svensker har skår på å forstå nordmenn i Norge, men på hjemmebane er det dårlig. På dårlig er det for dansker å forstå svensk.

E : og svensker med å skjønne dansk. Det er grusomt. (latter)

Int : Men vi har jo, det du sa om to skriftspråk, det har jo vi . Vi har jo det, og det problemet har vi nemlig at –jeg var sjokkert da jeg oppdaga nettopp, jeg var russ i –89 og da hadde vi hovedmålseksamen mandag og nynorsken på tirsdag, og det har de pinadø enda! På mandagen satt jeg bare og så var det bare nynorsken som dukka opp og på tirsdag bare bokmålet. Jeg holdt på å bli sprø. Men de skal ta bort sidemålet men jeg synes det er viktig da kunne de jo være ferdig med nynorsken i 2.klassen. For å skille dem som du sier. At du kan føle at du behersker hvert språk fullstendig. Det er viktig det, synes jeg. Om det svensk og norsk eller bokmål og nynorsk. Asså den, bare den

E : sant. ja. Å føle at du har litt kontroll

Int : ja, at du ikke kan -

E : å ha en, det e **ju**, det e **ju** så viktig del, både **ta** identiteten din, asså kor, kor sjølsikker du blir. Det ligg ganske masse i språket syns nu æ

Int : ja ,det gjør det

E : også litt sånn personlighet. Æ blir litt annerslesn (latter) når æ snakke norsk, enn engelsk.

Det e nåkka med det hær, det usikre. Det å klar seg ikke sant, og så tar man andre veia enn man ellers ville ha

Int : ja, når det er roller så er det jo naturlig. Men som jeg ser det, jeg har ikke noe bevis på det, men nordmenn er asså de er intolerante når det er (mummel)... når vi, på, eller det vet jeg ikke. På gymnaset var jeg venninne med ei utvekslingstudent og hun måtte tvinge folk til å ikke snakke engelsk. Og vi hadde en lek med å forklare på norsk og det var jo greitt med konkrete ting, men, vi hadde veldig mye moro med det. Men det der at, og alle vil jo gjerne praktisere engelsken sin og da slår de bare om. Og da kan det bli plagsomt for da lærer du ikke det.

E : nei

Int : men eh. Men når du måtte lære det gjennom den måten, så, men jeg syns det var litt dårlig at de ikke kunne hjelpe deg noen ting

E : æ veit ikkje om de meinte at på en måte at de kursan som var på en måte for utlendinga var før, blei før enkel akkurat fordi at språkan var før like ikke sant

Int : jo, men de kunne jo prøve å sette seg ned og hjelpe deg , enkelt

E : nei ja, det var jo den kvalitetssikringa ikke sant. Dær fikk æ jo tilbakemelding på (latter) men det vart **ju**, da hadde du jo skrevet en hel rapport så. Men det e litt sånn, det e litt sånn nordnorsk og, det – det e kanskje litt enda litt tøffere oppe i Tromsø. Æ var så uheldig før æ brakk jo beinet mens æ var der oppe, og da trudde æ i mine svenske øyne ikke sant at det, når æ lå med, med på sykehuset ikke sant så ville det vær snær program ikke sant for korsn æ skulle på en måte komme mæ tilbake (latter) Neida, æ sporte om det, sånn fysioterapiopplegg, og sånn, og da så de berre på mæ. ”Neida, du skal berre trø på foten.” (latter) Og det var opplegget ikke sant, for de meinte at så lenge du kunne trø på fota, så belaster du den akkurat så my som fota tålte, sant. Ellers så ville det jo bli vondt. Og det hær var jo midt i vinteren. Så. Da skjønnte æ, oki, hær e det lissom, hær har de vært med på en del krig og en del sult og en del ting og her nøler de ikkje. Men det var lissom sånn asså for alt i verden så måtte du ikkje syt.

Int : men det gjelder ikke hær, jeg syns folk syter heile tida (latter)

E : nei, ja, det e kanskje en stor forskjell

Int : hvis det ikke blir for mye syting er det egentlig godt at man

E : ja du bruke jo, du bruke gjerne kontoret meir ikke sant på en måte, du må tenke litt meir sjøl, ikke som å få alt tilrettelagt ikke sant på en måte. Men, akkurat da var det litt tøft, for æ hadde ikkje bodd så længe, berre et år i Tromsø. Og da. Nå får du en del dårlige opplevelser. Men æ hadde vært på, samla stein, mineraler og **vart** oppe på Seiland, oppe i Finnmark. Og så følg, ikke sant, da hadde æ lagt heile ryggsekken full med stein og på tur ned og det var liksom firehundreogfemti meter og så skrått ner. Veldig veldig bratt. Og så dett æ om, sant, og sku vær veldig førsiktig sant for æ hadde mine svenske **føter**, ikke sant, **gøtebors** sånne fota på mæ og så fant æ ut at æ måtte se litt på utsikta da og så datt æ jo. Og så selvfølgelig så brakk æ jo, asså, ho gikk jo av på skrå og så kom ho ut av ledd og hele pakken ikke sant. Ble henta med helikopter, og inn **då** på, på sykehuset og så sånn. –så ble æ (mummel).. transportert ner ikke sant. Æ bodde aleina da og da æ fortalte at æ bodde aleina så jada så sendte de med en sånn fire piller ikke sant med paraginforte ikke sant, og så ”hadet” og så flire de og så hjem til Tromsø. Og så hovna det opp så æ havna på sykehuset da. Og når du lå der, du føler deg ikkje noe spesielt sånn høy på pæra (latter) med beina opp i været, sant. Og så var det noe sånn at æ følte at æ hadde ikkje helt følelsen igjen i en ut av tærne så æ spurte no om det, men æ sporte jo på svensk. Og så spur han lægen sæ tel ho sykepleieren og så ” ja æ trudde du sa ho var norsk”. Og **då** følte æ, det var rimelig kjipt. Da tenkte æ ”å herregud han trur æ ligg her på skattebetalerne sine pæng” ikkje sant og burde vært sendt til Sverige. Og den var ækkel. Den var skikkelig ækkel. Og da berre så æ på han . ” Ju jag e svensk. Og æ har ikkje helt følelsen i ene tåa mi og æ lure på om det e nåkka æ bør vær bekymra før”. ”Du skal berre ta og så rør litt på tærne og tar du i **din fot** og så kan du gjør det sånn” og æ følte akkurat at han behandla mæ som en toogethalvtåring. Æ holdt på å eksploder. Men det hadde jo sin forklaring før han var ikkje så spesielt god i kontakt med mennesker ikke sant så det hadde mer kanskje med personligheten han å gjær enn –

Int : det var kanskje at du hadde snakka norsk til ho og så trudde han at det var –det var ikke det?

E : neida, neida, æ snakka ikkje norsk i det heile tatt på den tida. Dær følte æ mæ skikkelig – sånn -men det kunne og ha skjedd i Sverige, ikke sant

Int : ja

E : det trur æ har mer å gjør med personligheta enn akkurat den dær. Men **då, då** var det første.

Int : Så tåler man lite når man har skadet seg

E : og så føl du på en måte litt sånn hær tatt ved hornan ikke sant når man får høre det og ”æ ska klar det her!” På en måte kanskje det e typisk, kanskje det e typisk for Tromsø. Det skal mye til før å knekk dem.

Int : ja

E : Man får en god del tullinga der oppe,sant, men det skal mye til å knekke folk, ikke sant, for de har, de har på en måte opplevd så mye.Da er det akkurat den betten, ikkje prøv å syt.

Int : ja, du skal bit tenna sammen og klar det

E : ja

Int : men de kan jo gå for langt og så e det jo – det æ oppdaga i Tromsø er at de er så personligheter, de tar veldig stor plass, så jeg ble litt sliten

E : jo, men det e rom for det og, sant. Det e det som e det stilige. På en sånn side e det veldig stilig for det e rom for det. På den an sida så får du liksom ikkje klare deg. **Då** dett de ut ikke sant fullstendig

Int : det e like mange narkomane på gata som i Oslo, det er jo kontraster dær. Det har man vel her og, men de synes ikke så godt (mummel)

E : æ syns det e mer sånn likt hvis du ser vest-øst sammenligna enn hvis du ser sør-nord

Int : ja

E : og så, æ like veldig godt folk i fra Norge. For de eh, de har samme sånn hær laid back stil, ikke sant.(mummel) Sikkert en overlevelsestaktikk.

Int : ja men det kan også være en sånn hær , jo både det, men også en sånn hær , at det går for langt i det

(mummel)

Int : jeg møtte en dansk mann på nattoget i sommer –ikke for å mikse dansk inn i oppgaven min- men jeg var i Danmark og det er deilig i Danmark, men det, svensker og nordmenn er mye nærmere hverandre, asså, i alt. Asså utseende og ..(mummel) Asså danskene blir noe anna.

E : ja. **Fast** e ikkje nordmennern nærmar danskan enn svenskan e?

Int : jo. Men vi har også vært –språket er jo veldig nært. Bare at de snakker så langt bak. Og det blir lissom litt, hvis de prøver å snakke norsk, så blir det norskamerikansk. (latter) Det høres norskamerikansk ut. Jeg er ikke så god å herme, men det er det jeg tenker. Sånn at jeg har tenkt en del på Danmark og nå da, det blir jo det, men det er noe med, svensker er litt nærmere. Asså sånn

E : Æ skal si at mannen min, han e veldig flink. Han prøver å snakk svensk da. Spesielt når han skal snakk med ungan til søstra mi. Og det pleie å gå veldig godt. Men men, det blir **ju** på en måte med den norske dialekten, men han e flink syns æ til å finn ordan.

Int : ja

E : Og så prøve æ å la vær å korriger (latter)

Int : ja , spesielt når du er så flink så. Men da har ikke du eller han barn?

E: nei

Int : nei for det med barn, (mummel) Men dåkker to i lag da? Hva snakker dåkker med hverandre?

E : unntatt når æ blir sliten så blir det jo svensk og så flire han berre for han skjønne jo svensk, men æ prøve å holde det på norsk. Når vi e i Sverige så må han prøv å snakk svensk.

Int : ja

E : (latter) Æ tyne han jo ikkje men sånn, han prøve litt mer og mer for kvær gang. Æ syns han e flink til å snakk svensk.

Int : det e jo noe med , dere lever jo i et norsk språksamfunn hær så da (mummel)

E : ja. Men æ må, så snart vi e kommen over grensa så må æ snakk svensk.

Int : for da, da legger du om?

E : ja

Int : hvordan er det å snakke med svensker her i Norge da?

E : det e det værste

Int : da vet du ikke hva du skal gjøre?

E : da blir vi begge to vældig usikker.

-----bandet slutter -----